5

Factum eſt ueſpere & mane

Dies unus. Geneſis. I.

IOSEPHI ZARLINI

CLODIENSIS

SERENISS. REIP. VENETIARVM

IN AEDE D. MARCI MVSICORVM MAGISTRI,

De vera Anni forma, ſiue de Recta eius emendatione.

AD SANCTISS. ATQ. BEATISS. D. N. GREGORIVM XIII.

Pontificem Maximum.

Θεοῦ διδόντος, οὐδὲν ἰσχύει φθόνος:
Καὶ μὴ διδόντος, οὐδὲν ἰσχύει πόνος.

...TECA NAZ. ...ROMA... ...EMANUELE

Venetijs in Officina Variſciana. M D XXC.

Digitized by Google

Digitized by Google

LECTORI BENEVOLO.

CVM S. D. N. Gregorius XIII. Pont. Max. toto animo in eam curam incumberet, vt Annus in ſuam priſtinam formam, à qua iam pridem exciderat, reſtitueretur, quò in poſterum S. dies Paſcatis iuxta SS. Patrum decreta ſuo tempore celebraretur: ab Aloyſio Lilio, ingenii præſtantiſſimi uiro, uolumen emiſſum eſt, in quo huiuſmodi perficiendæ rei ratio continebatur. Veruntamen, cum in eo uiderentur quamplurimæ oriri difficultates, placuit ipſi D. N. de communi re, communi omnium conſilio deliberare. quam ob rem præcipua tantùm Capita, quæ res, & cauſas breuiter continerent, ad Chriſtianos Principes mittenda curauit, ut perquiſitis de iis Mathematicorum ſententiis, aut Lilii de corrigendo Anno rationem comprobarēt, aut ſi quid in ea deeſſe videretur, ipſi adderent; ac ſi quis eorum aptiorem rationem inueniſſet, in lucem proferret. Quæ Capita cum in meas manus perueniſſent, & de ipſa Anni reſtitutione quid ſentirem, ſæpius ab Amicis rogatus fuiſſem: uiſum eſt in eorum gratiam, quamuis

non ſine magno labore, de hac ipſa re aliquid ſcriptis mandare; opusq; mea manu ſcriptum ad S. D. N. mittere. Quod cum Sex ferè ab hinc menſibus opera Reuerendiſs. D. Alberti Bologneti Epiſcopi Maſſenſis, ac eius S.D.N. apud noſtram Remp. Legati factum eſſet, eiusq; Exemplar apud me remanſiſſet: efflagitabant amici quotidie, ut uel ipſius ſibi copiam facerem, uel etiam maioris commodi cauſa typis excudendum curarem. quorum honeſto, ut mihi videbatur, deſiderio cum mihi ſatisfaciendum duxerim, uolui ut, quod communi utilitati elaborauerim, commune etiam omnibus eſſet. Accipe igitur vrbane Lector excuſum opus; & illud in manibus, legendo, ſic habeas, ut, te nullius detrectatoris inuidia moueat. Sic enim uſu venire ſolet, vt iam nullum opus ſit, uel à doctiſſimo uiro elaboratum, atque in lucem editum, quod non inuidorum ac maleuolorum maledictis uideatur carpi. quod tametſi mihi probè notum erat, non tamen deſiſtere uolui, quin etiam libros Vigintiquinque De utraque Muſica inſcriptos non ſine multo ſudore compoſuerim; quos breui, ut confido, tibi in apertum relatos leges. Interim accipe læta fronte quod modo à me tibi largitur muneris, & bene uale.

Digitized by Google

INDEX CAPITVM
TOTIVS OPERIS.

DE rerum creatarum inſtabilitate operis Proœmium, atque — *Caput primum.*

De Anno emendando opiniones uariæ perpenſæ. — *Cap.* 2.

Quonam pacto Annus ſit corrigendus, & Calendarium anno ſeruiens ſit ordinandum. — *Cap.* 3.

De Anno ſolari, deq; eius quantitate, ac S. Paſcatis exorbitatione. — *Cap.* 4.

De Aequinoctij anticipatione, quæ fit ſingulis annis, iuxta annorum uſualium, ac annorum ſolarium quantitatem. — *Cap.* 5.

De cognoſcenda ſingulis annis in futurum Aequinoctij ſede; & quonam pacto illa in Calendario ſit ſtabilienda, ne amplius retrocedat. — *Cap.* 6.

Alia ratio inueniendi ſedem Aequinoctij, ſiue ingreſſum Solis in Arietem. — *Cap.* 7.

Dies Aequinoctij per radios ſolares, ad quancumque Poli borealis eleuationem, quonam pacto cognoſcatur. — *Cap.* 8.

De

Digitized by Google

De Cyclo ſolari Anni innouati. Cap. 9.
De Cyclo ſolari Anni veteris. Cap. 10.
Cyclus ſolaris Anni veteris quonam pacto Anno innouato accommodari poſſit. Cap. 11.
De Anno lunari, deq; Aureo numero, ſiue cyclo lunari, ac de eius inſtabilitate, & officio. Cap. 12.
De caſu numeri cycli lunaris in Calendario adſcripti, deq; eius reparatione. Cap. 13.
De Primo modo inueniendi S. Paſcatis reſurrectionis diem. Cap. 14.
Numerorum in nouo Calendario adſcriptorum cum Aureis numeris veteris Calendarij collatio. Cap. 15.
De Secundo modo inueniendi S. diem Paſcatis. Cap. 16.
Quonam modo per Tabulas S. Paſcatis diem nullo penè labore quiſque inuenire poteſt. Cap. 17.
De vero termino Paſcali. Cap. 18.
De Initio diei naturalis, de Diuerſitate meridianorum, ac de uſu Numerorum cycli lunaris. Cap. 19.
Quòd Aequinoctium ad proprium locum reducere, non ſit contra decretum S. Concilij Nicani, quodq; Roman. Pontifex nouam Regulam de celebrando uero Die S. Paſcatis facere poſſit. Cap. 20.

FINIS TABVLAE.

Digitized by Google

Errata quædam Lector beneuole ſic emendabis. ſcito tamen numerum primum paginam, ſecundum uerò lineam ſignificare.

pag.	linea.		Corrigenda.
10.	13.	cerrectione.	correctione
11.	5.	arbores plantæ:	arbores, plantæ
13.	22.	Iudoęs	Iudęos
16.	6.	ſerendi,	ſerendi,
18.	17.	die 15.	die 19.
	21.	die 15.	die 19.
33.	1.	iterę	Literæ
34.	12.	ho. 23.	ho. 20.
38.	21.	declararandum.	declarandum.
40.	4.	ho.8.mi.13.ſec.33.ter.	ho.4.mi.8.ſec.16.ter.
	4000.	in tabella 35.12.20.	35. 10. 20.
41.	11.	ter 38.	ter.18.
43.	7.	Horę 9.	Horę 6.
	27.	EXEMPLVVM.	EXEMPLVM.
	30.	$\frac{186}{203}$	$\frac{189}{203}$
44.	8.	ſedem.	ſede.
50.	23.	3.7.11.15.19.& 28:	3.7.11.15.19.23.& 28.
51.	3.	ſec.35.ter.10.	ſec.36.ter.14.
54.	31.	ter.6.	ter.16.
55.	4.	ter.6.	ter.16.
	19.	Chriſtus	Chriſti.
56.	28.	ſec.49.	ſec.46.
59.	4.	intercipiuntur.	intercipiunt.
	11.	multum.	multam.
61.	20.	Solem quandoque	Sole exiſtente quandoque
62.	9.	figurari	figurati
	16.	per toto	per totum.
70.	34.	cycli 83.& quemadmodum.	cycli 83. quemadmodum.
73.	12.	præſatus	præfatus
74.	31.	æquations	æquationis
	34.	niſi 29.	niſi 28.
75.	1.	annos 28.	anni 29.
77.	12.	correctionis, Calend.	correctionis Calendarij
79.	24.	incluſum, ac inter	incluſum, ipſum celebrare, ac inter
80.	16.	Febrario,	Februario,
81.	6.	Quartamdecimam	Quartadecimanorum
84.	14.	ter.15.	ter.13.
85.	32.	ſec.39.	ſec.31.
86.	7.	dies	diei
87.	620.	in tabella. 17.39.6.	17.33.6.
	930,	in tabella. 19.20.	19.28.
88.	19.	poſterum minimè poſsint	poſterum poſſint
94.	3.	mi.20.	mi.10.
	19.	Cap.11.	Cap.12.

Digitized by Google

101.	15.	aberrent.	aberrarent.
	32.	computum eiuſmodi	computum, & eiuſmodi
103.	8.	Febrarij	Februarij
104.	22.	numero 9. ſiue	numero 9. innouati, ſiue
107.	21.	Aprili,	Aprilis,
111.	18.	A. cum	A. tum
123.	15.	exerptæ	excerptæ
125.	20.	fieri,	fiat,
126.	8.	fieri	fiat
127.	10.	ſunt, nequeant	ſunt, queant
132.	24.	contendiſſent;	contenderunt;
133.	30.	quod in diuino	quod diuino

Digitized by Google

IOSEPHI ZARLINI
CLODIENSIS
SERENISS. REIP. VENETAE
IN AEDE D. MARCI
MVSICORVM MAGISTRI,

De vera Anni forma, ſiue de Recta eius emendatione.

Ad Sanctiſs. atque Beatiſs. D. N. GREGORIVM XIII. PONTIFICEM MAXIMVM.

De rerum creatarum inſtabilitate operis Proœmium, atque Caput Primum.

EST ſententia omnium rectè philoſophantium, Beatiſs. Pater, Vnum eſſe omnium Principium, atque immobile Mouens, à quo dependent omnia cuiuſcunque generis, quæ mobilitati, atque inconſtantiæ ſunt obnoxia. Veruntamen qui ante nos philoſophati ſunt, huic Principio atque Motori, ſatis imperfectè rem intelligentes, Primam cauſam, nomen indidere. Nos autem, Dei beneficio, excellentiori, ac ſupernaturali lumine illuſtrati, hanc Deum, & patrem D. N. Ieſu Chriſti, ex quo omnis paternitas in cęlis, & in terra nominatur, eſſe intelligimus: qui cum Ephe.3.

A.1 A primum

Digitized by Google

primum ſit Mouens, nec ab altero recipiat mouendi uirtutem, præter eum, nuſquam eſt aliud Mouens. Solus enim ipſe propria uirtute dat omnia moueri. Hi uero quibus ineſt mouendi facultas, ut puta Angeli, Cœli, atque Animæ à primo ipſo mouente Deo uim, ac uirtutem recipiunt, & Secunda mouentia nuncupantur. Verum enimuerò cum ita res ſe habeat, Creata omnia motui, uolubilitati, ac inſtabilitati ſubiecta, Deumq; motorem primum, cauſamq; primam, ac penitus immobilem, confiteamur oportet, Diuina atte-
Malac. 3. Rom. 8. ſtante ſcriptura, Deum minimè mutabilem eſſe, ac uanitati
De conſ. met. 3. Lib. 9. ſubiectam eſſe omnem creaturam. Quamobrem Boethium, diuino illuſtratum lumine, de Deo carmine heroico ita locutum fuiſſe, inuenimus.

O qui perpetua mundum ratione gubernas,
Terrarum, cœliq; ſator, qui tempus ab æuo,
Ire iubes, ſtabilisq; manens, das cuncta moueri.

Quoniam, etſi non omnia mouentur, quidquid tamen mouetur, Dei permiſſu opus eſt moueri. Quocirca cum omnia, quæ mutationi & inconſtantiæ ſubſunt, uel ſecundum eſſe, aut ſecundum operari ſubeſſe oporteat: quantum ad operari attinet, Angeli, quamuis à Deo boni creati ſint, à principio tamen inſtabiles inuenti fuere. Nam de eis Sacrum teſtatur
Iob. 4. eloquium: Ecce qui ſeruiunt ei, non ſunt ſtabiles. Quidam enim ex eis, ut Lucifer, ſectatoresq; eius, cum propria culpa à ſtatu rectitudinis cecidiſſent, reliqui, Dei beneficio, ad maiorem gloriam ſunt euecti. Angelorum enim na-
De Sum. bon. lib. 1. cap. 12. tura, ut ait Iſidorus, mutabilis eſt, quia ineſt illis mutabilitas in natura, ſed facit eos incorruptos charitas ſempiterna. Mutabiles quippe conditi ſunt: ſed contemplatione facti ſunt immutabiles, animo impaſſibiles, mente rationales, ſtirpe æterni, ac beatitudine perpetui. Ea uerò, quæ quantùm ad eſſe mobilia, atq; inſtabilia exiſtunt, aut ſecundum eſſe ſubſtantiale, aut accidentale tãtùm reperiuntur. Quam ob rem generabilia omnia, atque corruptibilia illi, Corpora

Digitized by Google

ra uerò cœleſtia huic ſubeſſe cenſentur. Quæ quidem corpo
ra licet generatione, corruptionéue haudquaquam muten-
tur: nihilominus ſecundum eſſe locale mutabilia reperiun-
tur; & talem ac tantam rebus creatis ingerere inſtabilita-
tem cognoſcuntur, ut de eis ſi loqui uellem, facilius eſſet mi
hi principium, quàm exitum inuenire. Eorum nanq; incon-
ſtantia atq; mutabilitate, ſi hoc fas eſt dicere, ita procliuis,
ac mutabilis eſt in utrumque humana conditio (D. Ambro In pſ. 47.
ſij utor uerbis) ut quocunque intenderit, eò perpendat, &
uergat uel ad ſtudia uirtutum, uel ad illecebras delictorum.
Quod quidem accidit, non quòd Cœli homini neceſsita-
tem imponant, cum quiſque Sapiens aſtrorum ſit domina-
tor, ſed ob peccatum & auerſionem à ſummò Deo. Incli-
nant profectò, ſed minimè conſtringunt homines ad ali-
quid malè operandum corpora cœleſtia: in quibus tanta
ineſt, ut ita dixerim, inconſtantia atque mutabilitas, ob
motuum diuerſitatem, atque ob motum, ut uocant, Ac-
ceſſus, & Receſſus, ut à nemine adhuc (quod certò ſciam)
ob hanc eorum inconſtantiam atque mobilitatem, quam-
uis eorum motus ſint regulares, ſolaris Anni quantitas, ut
infra oſtendemus, perfectè cognoſci, aut hominibus tradi
potuerit. Nec mirum, Dei enim permiſſu hoc factum eſt.
Nam Dominus B. Iob loquens dicit: מִי יְסַפֵּר שְׁחָקִים בְּחָכְמָה Iob. 38.
Quis enarrabit Cœlos in ſapientia; uel, ut habet noſtra uul
gata editio, Quis enarrabit Cœlorum rationes? Immutabi-
lis enim Deus noluit mortalem quempiam, ueluti arcani
ſui conſcium, ea, quæ illius Sapientia ſecretiſsimo receſſu &
conſilio abdidit, certo ac præfinito temporis ſpatio determi
nare poſſe: cum noſtrum non ſit articulos noſse temporum, Act. 1.
quos ipſe in ſua ipſius conſtituit poteſtate. Nonne ſatis eſt
homini hac in miſeriarum ualle ex parte cœleſtibus de re-
bus cognoſcere? quando, adepta demum immortalitate,
quod perfectum eſt, quodq; ex parte abolebitur, ueniet, ut
omnia plenè, perfecteq; cognoſcat. Vnde Anno ante Quin

to & quadrageſimo, quàm unigenitus Dei Opt. Max. Filius naſceretur, C. Iulio Cæſari, Dictatori perpetuo, & in Rom. Rep. tunc temporis Pontifici Maximo, cum ab Aegyptijs, melius, quàm cæteræ nationes, Annos, Dies, & Horas numerantibus, Aſtronomiam didiciſſet, ſatis uiſum eſt, Soſigenis peritiſſimi uiri hortatu, ſi dies Romani, & menſes cũ Solis potius, quod nonnullæ nationes ſeruare ſolebant, quàm cum Lunæ ratione conueniſſent. Nam cum putaret, Solem tercentis ac ſexaginta quinque diebus, atque ſex horis Signiferum quotannis percurrere: ſingulo quadriennio, Quint. Cal. Martias, diem unum iuſſit intercalari, ut Aequinoctium uernum, quod eo tempore Octa. ſeu Sept. Cal. Aprilis eſſe comperetat, in eodem loco, ubi fortaſſe arbitrabatur perpetuam ſedem habiturum eſſe, ſtabiliretur. Quapropter ad eam formam Annum redigere elaborauit, qua nos ad hunc diem uſi ſumus. Veruntamen ſecus accidiſſe comperitur: ſi quidem ex Aequinoctij anticipatione, atque Lunationum deuiatione Sacer dies, quo unigenitus Dei filius immortalis poſt mortem crucis reuixit, & mobilis cuiuslibet Feſti diei ratio adeò commutata eſt; ut S. Paſca ſæpenumero per hebdomadam, ac etiam per plures dies ulterius, quàm ipſius temporis ratio poſtularet, in S. Eccleſia ſit celebratum. quemadmodum hoc Anno Domini inſtante 1579. accidiſſe uidimus, quando inter Paſca, iuxta ueram oppoſitionem luminarium, & Paſca ad conſuetudinem Eccleſiæ celebrandum, Dies 35. interceſſerunt. cui errori ſi poſthac occurſum non erit, eueniet, ut proceſſu temporis dies mortis Chriſti, ac dies eius Natiuitatis, & S. Paſca in æſtiuo ſolſtitio, cum ipſo D. Iohannis Baptiſtæ die natiuitatis, concurrant neceſſe ſit. Verùm cum gratia D. N. Ieſu Chriſti tibi, Gregori. xiii. Pont. Max. eius in terris Vicario, & Paſtori, quod tuum fert nomen vigilantiſſimo, pietatiſque ſtudioſiſſimo ipſius gregis cura demandata ſit: Dei quoque benignitate, ut credimus, factum

erit,

erit; ut per te abuſus, qui in S. Paſcæ celebrationem irrepſerant, omninò tollantur, atque corrigantur. Quam prouinciam cum à te Guilelmo Sirleto, Cardinali ampliſſimo, ac de re literaria optimè merito, alijſque uiris illuſtribus, doctiſſimiſque commiſſam accepiſſem, & iam te P. Sanctiſſ. ad omnes chriſtianos Principes ſcripſiſſe, atque de hac re maxima eos conſuluiſſe: ſanè mirum in modum tua uigilantia ſum gauiſus: idque fuit in cauſa, ut, poſt quàm audiui quamplurimos uiros doctiſſimos, hac tua deliberatione permotos, uarios tractatus in lucem edidiſſe, ſed ipſos inter ſe de Ratione, qua inueteratus iam error remoueri poſſit, minimè conuenire, ego quoque ad ſcribendum de uera Anni forma, ſiue de Recta eius emendatione animum appulerim: ne, quod aiunt, inter homines ſolummodo numerus eſſe uiderer. Quod quidem feci, non quòd ſperarem, me tot homines doctiſſimos, qui in hac deſudarunt arena, ſuperare, aut uincere poſſe, ſed quòd cogitarem, me fortaſſe aliquid non inutile huic negotio allaturum eſſe: præſertim, cum ſcirem, quamplurimos Mathematicos uiros extitiſſe, ſuperiori ætate, ac etiam noſtrâ hac tempeſtate exiſtere, qui conati ſunt, formam, ſiue rationem aliquam inueſtigare, qua Calendarium ita reſtitui poſſet, ut Aequinoctij, atque Aurei numeri inconſtantia tolleretur, quò hæc ſtabilia, ac firma in poſterum in ſuis ſedibus permanerent. Satis enim mihi tunc uidebitur feciſſe, ſi pro uirili parte publicæ utilitatis cauſa laborauero, atque ueluti pro Arcæ fœderis conſtructione loco auri & argenti, lapidumque pretioſorum, pelles ſaltem, aut pilos, ad eius operimentum attulero. Exo. 35. Sed cum iam hunc meum laborem De uera Anni forma, ſiue Emendatione in lucem emittere ſtatuiſſem: eum potiſſimum tuo nomini Beatiſs. Pater, qui magnopere ueram Anni emendationem curas, dicare uolui; Nomini inquam tuo Gregori. xiii. Pont. Max. qui cum Maximus ſis, maxima quoque uigilantia atque pru-

dentia

dentia Maximum opus moliris: cui finem imponere in te poſitum eſt. Tibi uerò cum primùm in mentem uenit ea de re cogitare, tuum eſſe putaſti, in re tam magna, tamque difficili conſulendos eſſe quamplurimos, qui tibi in ea re aliquid adiumenti afferre poſſent. inter quos tametſi fortaſſe inferiorem locum teneo: tamen cum mecum cogitarim, dictum eſſe à Græcis,

Gellius 1. noct. At. cap.6.

Πολλάκι καὶ κηπωρὸς ἀνὴρ μάλλα καίριον εἶπεν.

nolui Sanctitati tuæ non patefacere, quæ de re tanta ego quoque ſentirem. Accipe igitur Pater beatiſſime læto animo hoc qualecunque opuſculum, tibi à me, qui in Eccleſia Dei ſacerdotale munus ſuſtineo, dicatum: in quo aliquid fortaſſe inuenies, quod huic negotio non inutile fore exiſtimabis. Interim illud abs te etiam atq; etiam peto, ut ſanctas aures tuas mihi, pro dignitate atque utilitate Chriſtianæ Reip. in re tam neceſſaria deſudanti præbere digneris. Ego uerò opus aggrediar, & quæ dicturus ſum, ea quàm breuiſſimè potero dilucidè, planeque percurram.

De Anno emendando opiniones uariæ perpenſæ. *Cap. II.*

CVM totum hóc negotium de Anni emendatione uerſetur circa Aequinoctij uerni obfirmationem, ac Quartædecimæ Lunę primi menſis indagationem: uidendum eſt, an huiuſmodi obfirmatio in eo loco conſtituenda ſit, in quo nunc eſt, aut in quo olim erat: ut Annus, qui iam à priori ſua forma exorbitauerat, ad eandem, quoad eius fieri poſſit, reſtituatur. Sed quoniam multi uaria de hac re ſenſere, ac diuerſa protulere: ideò ſingulas eorum opiniones placet primum breuiter recenſere, deinde definire, quo in loco ipſum Aequinoctium ſit ſtabiliendum, poſtremo oſtendere quo nam pacto, præmiſſa Calendarij reformatione, Annus innouari commodè poſſit.

poſsit. Animaduertendum igitur eſt, quoſdam arbitratos fuiſſe, rectè factum iri, ſi Aequinoctium uernum in die Decimo menſis Martij, in quo noſtra hac tempeſtate incidit, ſtabiliatur, ac deinceps S. Paſca prima Dominica poſt lunam Quartamdecimam æquinoctium ſtatim ſequentem, ex decreto SS. Patrum celebretur, ne ad præſens in Eccleſia quicquam innouetur. Alij uerò contendunt, illud non eſſe in hoc loco firmandum, ſed in eo, in quo tempore primi atque Oecumenici Concilij Niceni 318. Patrum erat, hoc eſt, in die Vigeſimoprimo Martij, S. Patri Benedicto dicato: demendo, ſiue de Februario menſe, ſiue etiam de Martio dies Vndecim: quod quidam arbitrantur rectè fieri poſſe, ſi de quolibet maiorum menſium, interuallo duorum annorum, dies unus dematur. Quod quidem etiam nonnulli rectè factum putant, ſed melius tunc rem ſe habituram, ſi tempus Quadraginta annorum communium, abſque ulla intercalatione tranſigatur: ita ut Annus Romanus modo Romano tacitè innouetur. Quidam etiam opinati ſunt, Aequinoctium poſſe rectè transferri in Diem primum menſis Aprilis, & Annum eo pacto ſtabiliri, ut cætera anni tempora, Bruma ſcilicet, Solſtitium æſtiuale, & autumnale Aequinoctium in locis proprijs quocunque cadant, ſine dierum menſium alteratione, obfirmentur. & Iobilei Annus, qui ſingulis uigintiquinque annis accidit, cum Bruma in anni principio ſtabiliatur. Putant quoque nonnulli, ita annum eſſe corrigendum, ſiue innouandum, ut Sol unumquodque ſignum Calendis menſium ingredi poſsit, detractis prius diebus uiginti & uno, reuocatoque Sole ad principium Capricorni & Ianuarij; itaque Dies menſium ordinentur, ut Ianuarius, Nouember, ac December diebus 29. Februarius, Martius, & October 30. Aprilis, Maius, Auguſtus, & September 31. Iunius, & Iulius 32. numerentur. Non deſunt etiam qui arbitrantur Calendarium ita eſſe ordinandum, ut Dies Dominici perpetuò in eoſdem menſium

dies

dies incidant, & S. Paſca aliquo horum dierum celebretur. Veruntamen alij dicunt, Aequinoctium in Diem 8. Calen. Aprilium, ideſt, in Diem 25. menſis Martij eſſe transferendum, tanquam in ſedem, ac locum proprium: quoniam huiuſmodi Aequinoctium, ibi etiam eo erat tempore, quo Chriſtus Saluator noſter paſſus eſt. Quam opinionem, tanquam cæteris meliorem, commodiorem, atque faciliorem, ut mihi uidetur, & hac tempeſtate præ aliis Religioni noſtræ magis conſentaneam, ut oſtendemus, ſequendam eſſe arbitror. Verùm antequàm de hac re meam dicam ſententiam, omnibus teſtatum eſſe uelim, quidquid de Anni innouatione, ſiue de recta S. Paſcæ celebratione ſum dicturus, mihi tantùm probatum iri, quantùm à te Beatiſs. Pater, & ab his, ad quos ſpectat de hoc negotio proferre iudicium, approbatum erit. Non enim mihi propoſitum eſt, quidquam uelle aſſerere, quod Sacroſanctæ Eccleſiæ, aut Chriſtianæ religioni aduerſetur. Quantum igitur ad primã opinionem attinet, apparet, eam uerſari, ut ita dixerim, circa petitionem principii. Nam etiam ſi Paſca poſt lunam Quartamdecimam primi menſis in Dominica (ut fit) ac cætera Feſta mobilia congruis temporibus celebrarentur: Immobilia tamen, quæ ſtatis diebus menſium celebrantur, extra ſua tempora fierent: quod eſſet non paruum inconueniens, & qui prius in SS. Feſtiuitatibus celebrandis committebantur errores (ſi rectè errores uocari poſſint) nequaquam corrigerentur. Et quamuis forma huiuſmodi correctionis tutiſſima, ac omnium facillima uideatur, ob nimiã tamen Aequinoctii à priſtina ſua ſede elongationem nequaquam eſt admittenda: quoniam, licet aliquid commodi ea afferre poſſet, ut puta, quia Tabulæ aſtronomicæ, ac cycli omnes integri, atque illæſi (ut affirmant) ſeruarentur, ac in Eccleſiam Dei nulla induceretur nouitas; quod profectò ſimpliciter non eſt uerum: nihilominus S. Paſca, & reliqua Feſta mobilia, ut diximus, nonnunquam nimis tempeſtiuè

celebra-

celebrarentur. ex quo multa ſequerẽtur abſurda, quæ recenſere non eſt neceſſe. Minus etiam approbanda eſt Secunda eorũ opinio, qui de Anno dies decem ſiue Vndecim demendos eſſe affirmant: quando apparet, correctionem iſtam incongruam fore. neſcio enim quo pacto illi dies in priſtinas ſuas reuerterẽtur ſedes: quia præter literarum Dominicaliũ in Calendario ordinis inuerſionem, etiam omnia alia confunderentur. Tunc enim in ſolari cyclo, & in feriarum, ſiue dierum ordine, atque hebdomadibus non pauca ſequerentur abſurda, multaq; in Calẽdario perturbata inuenirentur, nec tempora, quibus Clarorum uirorum perpetrata ſunt glorioſa facinora, atque res aliæ præclarè geſtæ ſunt, ſuum ſtatum, locumque ſeruarent. Non enim niſi magna cum difficultate, ſi quis ſcire cuperet, quonam menſe, aut die eiuſdem, aut quanam hebdomada celebre quid, aut ſcitu dignum actum ſit, eius notitiam aſſequi poſſet. Nec audiendi ſunt, qui opinantur, diem nullum in Quadraginta quatuor annorum ſpatio eſſe intercalandum. tunc enim ſolaris cyclus, à quo literarum Dominicalium cognitio prouenit, in totum caderet, & magna oriretur confuſio. quæ quidem etiam maior fieret, ſi principia uniuſcuiuſque menſis ab ingreſſu Solis in quodlibet ſignum Zodiaci ducerentur. ac ſine ullo myſterio dies natales D. N. Ieſu Chriſti, & D. Iohannis Baptiſtæ celebrarentur: de quibus D. Iohannes Chryſoſtomus religioſè admodum philoſophatur. Nullo etiam pacto attendenda eſt illorum opinio, quibus placet S. diem Paſcatis in Calendario ſtato die Dominico perpetuò eſſe celebrandum: quæ opinio meo quidem iudicio cæteris uidetur abſurdior, nec ſolum non eſt amplectenda, ſed omninò reijcienda. Nihil enim boni, ſed multa mala ſecum affert. quia, ut alia quamplurima omittam, eſſet hoc quoddam quaſi ſeminarium diſſidij, perpetuæq; diſcordiæ inter orientalis & occidentalis eccleſiæ Chriſti fideles. cum multis abhinc ſeculis concordi animo utrinque receptum ſit, ut S. Paſca iuxta SS. Patrum decreta poſt uernum Aequinoctium,

In Ser. de Natiuitate S. Iohannis Baptiſtæ Tom. 2.

atque poſt Lunam quartamdecimam primi menſis proximè ſequenti Dominica celebretur. Quam ob rem, ut pax ſit ecclesiæ non ſolum in diebus noſtris, uerum etiam futuris ſeculis, nihil opinor eſſe innouandum. Aequinoctium enim in priſtinam ſuam ſedem reſtituere, ac nouam Anni rationem inſtituere, ut in poſterum S. Paſca ſuo tempore ab omnibus rite celebretur, non facit propterea, quin decreta SS. Patrum & Conciliorum ſeruentur: at uero ſtato die Dominico celebrare Paſca reſurrectionis, hoc quidem SS. Patrum decretis aduerſatur. quod etiam fieret, ſi eorum ſequeremur ſententiam, qui cēſent Dominica proximiore Diei 25. Martij ipſum S. Paſca colendum à Chriſti fidelibus eſſe.

Nec in huiuſmodi correctione Numæ Pompilij, ſiue aliorū ratio; ut aliquibus placet, recipienda eſt. Deo enim per Chriſtum Saluatorem noſtrum reconciliati ſumus; cuius temporum rationes potius, quàm Romuli & Numæ anni Romani autorum ſeruandæ uidentur. Quid enim nobis cum Numæ, aut Romuli, ſiue aliorum memoria? nonne potius, ut rectè ſentit Vgolinus Martellus Epiſcopus Glandatenſis, ad gentilitatem, quàm ad Chriſtianam pietatem ac religionem nos ſuſcitaret? Religioſè igitur tenenda ſunt à nobis tempora & ritus, quos magnoperè SS. illi Patres in prima illa Eccleſia ſequuti ſunt, non aliorum. Tunc enim magna cuncti fideles afficientur lætitia, ſi ſcient, ea illa eſſe tempora uera, in quibus Dominus Noſter pro ſalute mundi incarnari, naſci, ac tandem mori dignatus eſt. Nam in uerno Aequinoctio 8. Cal. Aprilis, quando omnia iam germinare incipiunt, ut tunc germinaret radix Ieſſe, Angelo nunciante, de Spiritu ſancto ex Maria Virgine Chriſtus uerus Dei filius incarnatus eſt, & in Quartadecima luna, poſt huiuſmodi Aequinoctium, Sexta feria ei proxima, paulo ante meridiem, Anno ſuæ ætatis 33. ut in Tractatu de Die mortis Chriſti oſtendimus, cruci affixus, & circa horam Nonam mortuus eſt. cum iam 8. Cal. Ianuarij (ut placet D. Chryſoſtomo) tunc temporis circa noctem mediam, quando dies creſce-

creſcere incipiunt, in Bethlehem oppido, in pauperrimoq; tu guriolo ex beata Virgine natus ſit Saluator. Poterat quippe aliis temporibus incarnari atque naſci. uerum Omnipotens & mirabilis Deus, qui omnia in nobis mirabiliter operatur, uoluit, ut eius unigenitus uerno tempore, in quo arbores, plantæ, ac cætera huiuſmodi germinare incipiunt, incarnaretur; ut cognoſceremus, nos per ipſum uitam habituros, & in nobis arborem noſtrarum operationum germinaturam, flores miſſuram, ac tandem fructus laturam, immarceſſibiliq; tempore, ac ſempiterno æuo duraturam. Propter hoc igitur Chriſtus in Aequinoctio incarnari, & in hyberno Solſtitio, cum iam dies creſcere, & ad nos Sol redire incipit, naſci uoluit, ut iam intelligeremus, ipſum eſſe uerum iuſtitiæ Solem, ac lucem ueram, quæ illuminat omnem hominem in hunc mundum uenientem. ſed hæc hactenus. Non enim eſt hic locus enarrandi omnia, quæ de hac re dici poſſunt: redeamus ergo ad propoſitum. Cum doctiſſimorum hominum conſilio ac iudicio dies ſuperuacaneos de Calendario, ſiue de Anno demi oporteat: arbitror, uernum Aequinoctium in eundem diem menſis transferendum, in eoque ſtabiliendum eſſe, in quo erat, cum Chriſtus omnium redemptor in utero Virginis eſt incarnatus, hoc eſt, 8. Cal. Aprilis, qui eſt 25. dies Martij, tanquam religioni noſtræ magis conſentaneum: in quo etiam die inueniebatur huiuſmodi Aequinoctium, cum Cæſar annum Rom. correxit, atque ad hanc, qua utimur, formam, reduxit. Nicænam enim ſynodum tũc temporis D. Syluestri ſummi Rom. Pontificis auctoritate congregatam negotium de conſtituẽdo & celebrando S. Paſcatis die orientalibus Aleſſandriam habitantibus demandaſſe legimus. nunc uero à te Rom. Põtifice Pater Beatiſſime, qui in toto terrarum orbe uices geris Chriſti, de Aequinoctio in priſtinam, quam habuit tempore Chriſti, ac primorum Rom. Pontificum ſedem reducendo, omnibus huic ſuo ſancto conſilio maximè applaudentibus Chriſti fidelibus, occidentalibus Romæ commorãtibus

1. Cor. 12.

Ioh. 1.

prouincia eſt commiſſa. Et ſi unquam animum induxiſti uel
le Vernum Aequinoctium in 21. die Martii ſtatuere : ſpero,
te expenſis his rationibus, quas ſum allaturus, in die 25.
eiuſdem menſis , ipſum eſſe ſtabiliturum: ſi quidem C.Iulio
Cæſare Imperatore, ut ex Plinianis uerbis licet cognoſcere,
Solſtitium hybernum in eodem die ſedē habebat. ſic enim
Hiſto. natu. Plinius, Cardo temporum quadripartita Anni diſtinctione
lib. 18. conſtat,per incrementa lucis. Augetur hæc à Bruma,& æqua
cap. 25. tur noctibus uerno æquinoctio, diebus 95. horis tribus, de-
inde ſuperat noctes ad Solſtitium diebus 93. horis duode-
cim. Verum ab hoc minuitur diebus 93. uſque ad Aequino
ctium Autumni, & tunc æquata die procedit ex eo ad Bru-
mam, diebus 89. horis tribus. Horæ nunc in omni acceſſio-
ne æquinoctiales non cuiuſcunque diei ſignificantur, omnes
que eius differentiæ fiunt in octauis partibus ſignorum. Bru-
ma Capricorni ad 8. Cal. Ianuarii ferè, Aequinoctium uer-
num Arietis, Solſtitium Cancri, alterum Aequinoctium Li-
bræ. hactenus Plinius. Quod quidem eſt uidere etiam apud
De Re Collumellam auctorem uetuſtiſſimum. Idem quoque D D.
ruſt. 11. Auguſtinus, & Chryſoſtomus ſentiunt. quorum poſterior
cap. 2. quàm optimè de Aequinoctiis, & Solſtitiis chriſtianè locu-
tus ſit, quiſque uiderit. In ſermone enim de Natiuitate S. Io
hannis Baptiſtæ ſic ait. De Solſtitiis & Aequinoctiis conce-
ptionis & natiuitatis D. N. Ieſu Chriſti & Iohannis Baptiſtæ
neſcio, an quiſquam auſus ſit arcanum, fratres, ante Chriſti
natiuitatem intelligere, uel determinare curſum horarum,
dierum, ac noctium, per quos Solſtitia & Aequinoctia co-
gnoſcere poſſet, cum Iob glorioſo in ſuis paſſionibus dictum
Iob. 38. ſit : Et hoc mihi dic, inquit, an ſcias curſum Solis & Lunæ,
quæ cuique duo luminaria ad conſtitutionem diei, ac noctis
Zach. 8. eſſe uidemus . Et paulò poſt; Ieiunium quartum, & ſepti-
mum, & decimum erit domui Iuda in lætitiam & gaudium
& ſolennitates bonas, & dies feſtos multos, & iucundi eri-
tis, iucunditatem, & pacem amabitis: quæ tria ieiunia nun-
quam à Iudæis ſeruata fuiſſe inuenimus. Non enim aliquan

do

do Quarta feria ieiunauerunt, aut Septima, quod dicitur Sabbathum, aut Decima feria, quæ nec poteſt dici; quamuis, & ſi in ſabbatho ieiunauerunt, non legi parendo, ſed opportunæ neceſſitati. Quærenda igitur erat, Fratres chariſſimi, quæ eſſent iſta Quarta, & Septima, & Decima, quorum initium Propheta non nominauit, à quo Quartum, uel Septimum, uel Decimum numeraremus. Et bene quidem Propheta pro altitudine Spiritus ſancti initium ieiuniorum non poſuit: ut cum de initio ipſorum ieiuniorum quæreremus, ſimul & uirtutem ipſorum inueniremus, & Moſis mandata recenſeremus. Satis enim Dominus ad Moſen de menſe Martio teſtabatur, dicens: Hic uobis menſis initium menſium Primus erit uobis in menſibus anni. Quod ſi igitur ipſe eſt initium anni: iam utique ab ipſo quartum menſem Iunium numeraremus, & ſeptimum Septembrem, & decimum Decembrem. & paulò poſt: Hi ſunt menſes, in quibus D. noſter & Iohannes Baptiſta concepti & nati ſunt, iſtis quatuor tēporibus, ideſt, Verno & Aeſtate, & Autumno, & Hyeme: per quæ annus uertens cognoſcitur. Et de Iohanne etiā ait: Geſta ſunt autem hæc, ante primum annum Imperij Tiberij Cæſaris, menſe Septembri. 8. Cal. Octobris: incipiente luna Vndecima, quando oportebat Iudęos ieiunium Scenopegiæ celebrare. Tunc enim poſt, anno Nono Tiberius Cæſar tempus, curſumque lunæ collegit, & inuentum eſt, ipſa die 8. Calendarum Octobrium eſſe Aequinoctium, in quo eſt inchoatio noctis maior, quàm lucis. Et paulo inferius ait: Poſt ſextum autem menſem conceptionis Iohannis, qui eſt 8. Cal. Octobris, ſextus menſis Martius principium anni, quia princeps & primarius omnium, Chriſtus ſcilicet, ipſo menſe cōceptus & paſſus eſt. Hæc omnia D. Chryſoſtomus; quæ libuit ad longum recenſere, ut poſſit cognoſci, quàm optimè de Chriſto & de præcurſore eius locutus ſit. Tuum igitur eſt, Pater Sancte, cognoſcere, ſi Solſtitia, & Aequinoctia ad propria loca reducantur: quanta ad nos commoda ex ea re prouenire poſſint. Primum enim, Feſtum ſacrum Pa

Exod. 12.

ſcatis, ut antiquitus in primordio Eccleſiæ, & reliqua mobilia (ut uocant) Feſta, quia ab ipſo die S. Paſcatis pendere uidentur, ſuis locis celebrabuntur. deinde, feſta etiam Immobilia, quæ ſunt dies natalis Domini, atque eius Præcurſoris; utriuſque etiam conceptio, non amouendo à propriis ſedibus, aut diebus in Calendario, ad propria tamen tempora, ideſt, ad Solſtitia & Aequinoctia reducentur. Sic Christi cõceptio in uerno Aequinoctio, ac eius Natiuitas in Bruma, ſiue hyberno Solſtitio, & Iohannis conceptio in Autumnali æquinoctio, eiuſque Natiuitas in æſtiuo Solſtitio recolentur. Non ſunt igitur hæc myſteria Pater Sancte à nobis paruifaciẽda; immò uerò Chriſti fidelibus memoria ſępenumero repetenda, ut religio noſtra magis, magiſque in dies augeri poſsit. quod fiet profectò, ſi omnes ſcierimus, hæc non caſu, ſed Dei conſilio facta eſſe: cum non ſine magno myſterio, ut ſupra oſtendit D. Chryſoſtomus, Chriſtus in Aequinoctio uerno concipi, & in Solſtitio hyberno naſci uoluerit; Iohãnes uero contra in autumnali Aequinoctio conceptus ſit, ac in Solſtitio æſtiuali ortum habuerit. Si igitur hæc omnia, quæ myſteriorum plena ſunt, Beatisſime Pater, perpendere libuerit: Aequinoctia, & Solſtitia in priſtina loca neceſſariò reſtituentur: Græcorum autem eccleſia, quæ per multa tempora in aliquibus, S. Rom. ſedi reſtitit, ita (ut ſpero) conuincetur, ut hanc correctionem, quam moliris, annuens, atque conſentiens D. Chryſoſtomo, de Solſtitiis & Aequinoctiis mira loquenti, facilè amplexa fuerit, & in re iſta nihil aduerſa erit. Ad poſtremum, ut cætera omittam, omnia tempora, in quibus ſerendum, ac metendum eſt, iam pridem ab hominum mentibus elapſa agnoſcentur. Nam multum prodeſt, tempore ſuo agros colere, ſerere, ac alia quamplurima facere, quæ ad rem ruſticam pertinent. ſi quidem cum alieno tẽpore aratro terra ſcinditur, ac ei ſemina mãdantur; tũc

Geor. 1. *Infelix lolium & ſteriles dominantur auena.*

Agricolæ ſanè, ac eorum domini uera tempora, quæ iam exorbitauerant, non intelligentes, ruſtica præcepta confundunt.

fundunt, unde neceſſe eſt res haudquaquam proſperè ſuccedere. Præcepta enim Ruſticæ rei ſunt hæc.

Libra die, ſomniq; pares ubi fecerit horas, Vt. ſup.
Et medium luci, atque umbris iam diuidet orbem:
Exercete uiri tauros, ſerite ordea campis.
Vſque ſub extremum brumæ intractabilis imbrem.
Necnon ut lini ſegetem, & cereale papauer
Tempus humo tegere, & iam dudum incumbere raſtris:
Dum ſicca tellure licet, dum nubila pendent.
Vere fabis ſatio. tunc ſe quoque medica putres
Accipiunt ſulci, milio uenit annua cura,
Candidus auratis aperit cum cornibus annum
Taurus: & aduerſo cedens canis occidit aſtro.
At ſi triticeam in meſſem, robuſtaq; farra
Exercebis humum: ſolisq; inſtabis ariſtis:
Ante tibi Eoa Athlantides abſcondantur,
Gnoſiaq; ardentis decedat ſtella Coronæ:
Debita quàm ſulcis committas ſemina; quamque
Inuitæ properes annis ſpem credere terræ.

Quidam etiam ante tempora congruentia, auaritia ducti, terræ ſemina committentes, ſæpenumero falluntur; nam

Multi ante occaſum Maiæ cæpere; ſed illos Ibidem.
Expectata ſeges uanis eluſit auenis.

Huius autem rei ratio ſic ſe habet. Agricolæ annis ab hinc ferè M.DC. ſtatis quibuſdam diebus; ſcilicet, ſtatim poſt 25. Martij; quò die erat ■ caput Veris; hoc eſt, ingreſſus Solis in Arietem, ac ſtatim poſt diem 28. Septembris, quo die erat principium Autumni, uidelicet, ingreſſus Solis in Libram, cum nonnulla ſerere conſueuiſſent, nunc uerò cum initium tam Veris, quàm Autumni in præfatos dies non cadat, ſed dies 14. anticipet: huiuſmodi temporis uariationem non intelligentes, ſed ſuo more tantùm dies illos obſeruantes, ac circa eorum tempora ſemina terræ mandantes, à concepta frugum ſpe, ſæpe defraudantur. Plurimi enim refert, in iactandis ſeminibus uera tempora, ut omnia

proſpe-

proſperè ſuccedant, obſeruare. Cum igitur hæc ita ſint: ſi uernum Aequinoctium ad priſtinam eius ſedem, hoc eſt, ad diem 8. Cal. Aprilis per te P. Beatisſime reuocabitur, profectò non erit poſthac, cur S. Dies Paſcæ; cæteraque feſta mobilia extra ſua tempora celebrentur; feſta Immobilia à proprijs temporibus deuient; poſtremò, uerę ferendi, ac plantandi temporum rationes prætermittantur: ſed homines agriculturæ opportunè operam dantes, ubertatem illam frugū, quam expectabunt, Dei benignitate facilè conſequantur.

Quonam pacto Annus ſit corrigendus, & Calendarium anno ſeruiens ordinandum. Cap. III.

IGITVR ad Anni reparationem, ſiue emendationem, cum opus ſit omnino de Anno aliquot dies demere: quæ omnium ferè eſt ſententia: mihi uidetur Beatiſs. Pater, ſequendam eſſe tanquam cæteris meliorem atq; commodiorem illorum opinionem, qui opinati ſunt, de aliquo Anni menſe dies Quatuordecim demendos eſſe. Veruntamen duo præcipuè ſunt omnino animaduertenda, ſine quibus nihil in ea re boni fieri poteſt, primum ut uernum Aequinoctium in primam eius ſedem reſtituatur; ſcilicet, in diem Vigeſimumquintum Martij, qui dies iuxta aſtronomicam conſuetudinem incipit à meridie diei præcedentis; ſed iuxta noſtram ſupputationem, quam in toto hoc tractatu ſequimur, ab occaſu præfati diei ſumit initium. ſi quidem tempora & eorum partes ad Latitudinem & longitudinem huius Almæ Vrbis Venetiarum ſupputauimus. & (ut omnia facilius intelligantur) Dierum principia ſumpſimus ab occaſu Solis. Secundum, ut in huius diei ſede ita ſtabiliatur, ut in poſterum ab ea, quantum fieri poſſit, non recedat: quemadmodum ſuo loco oſtendetur. Mihi uero, antequam ulterius progrediamur neceſſariū uidetur, primum deſcribendum, ſiue ordinandum Calendarium, tanquam fundamentum, ſupra quod nouum iſtud ædificium conſtruatur; quod quidem in duodecim tabulas diuide-

diuidemus: ita ut unaquæque ſuo menſi accommodetur, ui delicet prima Ianuario, ſecunda Februario, tertia Martio, & ſic de reliquis: quæ ſingulæ in undecim columnas erunt diuiſæ, figuræ parallelogrammi non abſimiles, in quibus omnia, quæ ad ipſum Annum pertinent, continebuntur. erunt autem hoc pacto diſpoſitæ: Prima, ſiniſtram partem occupans literas feriales, ſiue dominicales, quas Solares etiam uocant, tam Anno innouato, quàm ueteri ſeruientes; Secunda uerò Numeros dierum menſium anni innouati tantummodo includet: quod etiam de Octaua, partem dexteram tenente eſt intelligendum. nam in ea dies menſium Anni ueteris, ac uſualis ordine diſpoſiti erunt. Veruntamen in Vndecima & ultima Calendarum, Nonarum, ac Iduum ordo ad ueterem annum ſpectantium apparebit: quas etiã Anno innouato, cum opus fuerit, aptare non erit difficile. nam ſi cui his uti placuerit, facile erit dies menſium Anni ueteris cum diebus Anni innouati conferre, ac dies Calendarum, Nonarum, atque Iduum cuiuſcunque menſis ueteris Anni, ut puta diem primum, in quo Calendæ extant, priori etiam diei menſis Anni innouati accommodare. In tertia uero columna adſcripti ſunt Numeri cycli lunaris iuxta dies menſium, in quibus fient duorum luminarium ueræ coniunctiones, atque Solis eclipſes, tantùm ad 19. annos futuros. In quinta ſimiliter deſcripti ſunt præfati Numeri ad inueniendas oppoſitiones ipſorum luminarium: & Eclipſes Lunæ ad annos item 19. In quarta autem & in Sexta è regione dierum menſium, ſub ſuis titulis inueniuntur Partes dierum, in quibus fient præfatæ coniunctiones, oppoſitiones, & Eclipſes. In Nona erunt Aurei numeri adſcripti Calendario in parte Anni ueteris è regione dierum, in quibus fient Nouilunia ſecundum medium motum, modo, quo hactenus uſa eſt S. Rom. Eccleſia. Verum in Decima apparebunt Numeri indicantes iuxta præfactum motum, Plenilunia, ſiue lunas Quartasdecimas. Animaduertendum tamen eſt, quòd quandocunque in columna Quarta,

Digitized by Google

ſiue Sexta ſigni iſtius ⌋ cauda, ſiue ſurſum, ſiue deorſum uergens reperta fuerit: Numerus cycli lunaris & Partes diei, quæ ponuntur in die, ipſa cauda notato, ſunt transferendę in diem, in quem huiuſmodi ſigni caput cadit, quod angulo recto eſt figuratum. Exemplum. Coniunctio luminarium Vnitate demonſtrata, quæ eſt è regione diei 18. Februarii, huius ſigni cauda ſignata, ad diem 17. attinet. itaque ipſius coniunctionis tempus, quæ ſunt Ho. 23. minu. 50. in diem 17. eſt transferendum. Contra uero, coniunctio numero 15. annotata, ſub die 11. menſis Iunii, cum cauda pręfati ſigni ſit deſignata, in diem 12. ubi appoſitum eſt huius ſigni caput, tranſportari debet: quod idem etiam in Oppoſitionibus luminarium, ubi huiuſmodi ſignum deſcribitur, eſt obſeruandum. Verum ex his ſex ultimæ columnæ, tam innouato, quàm ueteri Anno accommodari poterunt, in unoquoque die ſuorum menſium ita, ut cum (exempli gratia) ſub die 19. Ianuarii Anni innouati in tertia columna reperiatur Vnitas, diei quoque Quinto eiuſdem menſis Anni ueteris correſpondere cognoſcatur; ſicque etiam contra Aureus numerus 5. in nona columna, ſub die 5. eiuſdem menſis Anni ueteris adſcriptus, diei 19. menſis eiuſdem anni innouati correſpondere inueniatur. Sed columna Septima, cæteris maior, oſtendet, quibus diebus Sanctorum dies feſti in Anno innouato celebrabuntur, ſcilicet, iiſdem diebus quibus in Anno etiam ueteri celebrari conſueuere. Quam ob rem, Calendario in hunc modum digeſto, facilè erit cognoſcere, quonam pacto dies Anni ueteris diebus Anni innouati, atque Calendæ, Nonæ, & Idus, Anno ueteri ſeruientes diebus Anni innouati correſpondeant; ſimiliter & dies S. Paſcæ in Anno innouato quomodo correſpondeat diei menſis in Anno ueteri, æquè, ac ſi eo die celebranda fuiſſet. Feſta uerò Immobilia in Anno innouato proprias ſedes, hoc eſt, dies menſium ſicut in Anno ueteri, quod etiam ſupra diximus, retinebunt. Sed iam noſtrum Calendarium deſcribamus.

I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	IIX.	IX.	X.	XI.
Literę dominicales.	Numeri dierum menſis.	Numeri cycli lunaris pro ☌ luminariū.	Coniunctiones luminariū & Eclipſes. ☉ Tēpus ab occaſu. Hor. mi.	Numeri cycli lunaris pro ☍ luminariū.	Oppoſitiones luminariū & Eclipſes. ☾ Tēpus ab occaſu. Hor. mi.	IANVARIVS MENSIS tam Anni ueteris, quam Innouati currentis Anni M. D. XXC. principium: in quo Feſta ſequentia ad cōſuetudinem Sacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ ſingulis diebus, quibus adſcripta ſunt, erunt celebranda.	Numeri dierum menſiū.	Aurei numeri pro lunationibus inueniēdis.	Aurei numeri pro luna quia adeē ma inueniēda.	Calendarum, Nonarum, Iduumq́; ordo Anno innouato applicādus.
A	1	19	13. 34.			Circunciſio Domini.	18		15	15. Calē.
B	2	8	19. 22	4	3. 30	Octaua Sancti Stephani.	19	11	4	14.
C	3			12	☾. 11. 50	Octaua Sancti Iohannis.	20			13.
D	4	16	3. 35	1	11. 20	Octaua SS. Innocentium.	21	19	12	12.
E	5	5	7. 30			Vigilia.	22	8	1	11.
F	6			9	4. 45	Epiphania Domini.	23			10.
G	7	13	2. 23				24	16	9	9.
A	8			17	1. 37		25	5		8.
B	9	2	4. 29	6	21. 23	[illegible]	26		17	7.
C	10	10	13. 36				27	13	6	6.
D	11	18	22. 8	14	5. 25	Higinij Papæ & martyris.	28	2		5.
E	12			3	17. 0		29		14	4.
F	13	7	7. 22			Octaua Epiphaniæ.	30	10	3	3.
G	14	15	21. 36	11	☾. 1. 58	Hilarij epi & cōf. & Felicis ī pīc-	31			pri. cal.
A	15			19	19. 32	Pauli primi her. & Mauri Abba.	1	19	12	CAL.
B	16					Marcelli papæ & martyris.	2	8		4 non.
C	17	4	7. 47			Antonij Abbatis..	3		1	3.
D	18	12	0. 23	8	4. 15	Cath. Ro. S. Petri & Priſcę virg.	4	16	9	pri. no.
E	19	1	14. 26	16	18. 41	Marij Marthæ & aliorū Marty.	5	5		NON.
F	20	9	21. 32	5	5. 40	Fabiani & Sebaſtiani marty.	6		17	8. Id.
G	21			13	23. 15	Agnetis virginis & martyris.	7	13	6	7.
A	22	17	6. 48			Vincentij & Anaſtaſij marty.	8	2		6.
B	23			2	☾. 5. 49	Emerentianæ virg. & marty.	9		14	5.
C	24	6	2. 40	10	23. 6	Timothei epiſcopi & marty.	10	10	8	4.
D	25	14	20. 31			Conuerſio S. Pauli apoſtoli.	11			3.
E	26			18	19. 42	Polycarpi epiſcopi & marty.	12	18	11	pri. id.
F	27					Iohānis Chryſo. epi & confeſſ	13	7		[illegible]
G	28	3	5. 20	7	21. 25	Agnetis ſecundo.	14		[illegible]	19. Cal.
A	29	11	14. 18				15	[illegible]	[illegible]	18.
B	30			15	7. 0		16	[illegible]		17.
C	31	[illegible]	0. 23	4	14. 31		17		[illegible]	16.

I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	IIX.	IX.	X.	XI.
Literę dominicales	Numeri dierum menſis.	Numeri cycli lunaris ♃ ☌ luminarium.	Coniunctiones luminariū & Eclipſes ☉ Tēpus ab occaſu. Hor. mi.	Numeri cycli lunaris ♃ ☍ luminarium.	Oppoſitiones luminariū & Eclipſes ☾ Tēpus ab occaſu. Ho. mi.	FEBRVARIVS MENSIS. In Anno cōmuni hēt Dies 28. in Biſſextili uero 29. tunc enim iuxta Decretu Alexandri III. C. Quæſiuit, de verborū ſignifi. §. 2. duplicatur Sex. Cal. Martij: ita ut die 24. & 25. litera B. bis ponatur; dieq; 24. fiat Vigilia, & 25. Feſtū S. Matthiæ Apoſtoli.	Numeri dierum menſium	Aurei numeri pro lunationibus inueniēdis.	Aurei numeri pro luna quintadecima inquirēda.	Calēdarum, Nonarum, Iduumq; ordo Anno innouato applicādus.
D	1	8	6. 27			Ignatij epiſcopi & martyris.	18	12	5	15. Calē
E	2	16	18. 24			Purificatio B. Mariæ virginis.	19	1		14.
F	3			1	☾ 3. 18	Blaſij epiſcopi & martyris.	20		13	13.
G	4	5	1. 45	9	23. 39		21	9	2	12.
A	5	13	20. 26			Agathæ virginis & martyris.	22			11.
B	6			17	18. 1	Dorotheæ virginis, & mart.	23	19	10	10.
C	7	2	15. 50				24	6		9.
D	8	10	23. 27	6	7. 49		25		18	8.
E	9			14	14. 58	Apolloniæ virginis & marty.	26	14	7	7.
F	10	18	8. 51				27	3		6.
G	11	7	21 5	9	2. 59		28	11	15	5.
A	12			11	18. 14		29		4	4.
B	13	15	14. 48				30	19		3.
C	14			19	☾ 14. 5	Valentini martyris.	31	8	12	pri. cal.
D	15					Fauſtini & Iouitæ martyrum.	1			CAL.
E	16	4	0. 36	8	19. 54		2	16		4. non.
F	17	12	14. 9	16	7. 25		3	5	9	3.
G	18	1	23. 50	5	15. 27	Simeonis epiſcopi & martyris.	4			pri. no.
A	19	9	7. 22	13	23. 41		5	13	17	NON.
B	20	17	18. 24				6	2	6	8 id.
C	21			2	22. 26		7			7.
D	22	6	19. 56			Cathedra Antioch. S. Petri apo.	8	10	14	6.
E	23			10	17. 41	Vigilia.	9		3	5.
F	24	14	15. 1			Matthiæ Apoſtoli.	10	18	11	4.
G	25			18	☾ 13. 43		11	7		3.
A	26	3	14. 25				12		19	prid. id.
B	27			7	8. 51		13	15	8	IDVS.
C	28	11	1. 2	15	21. 45		14	4		16. cal.

IANVARI dies reliqui.

FEBRVARI dies.

Digitized by Google

I. Literæ dominicales.	II. Numeri dierum menſis.	III. Numeri cycli lunaris pro ☌ luminariũ.	IV. Coniunctiones luminariũ & Eclipſes. ☉ Tẽpus ab occaſu. Hor. mi.	V. Numeri cycli lunaris ☍ luminariũ.	VI. Oppoſitiones luminariũ & Eclipſes. ☾ Tẽpus ab occaſu. Hor. mi	VII. MARTIVS MENSIS. ANNO DOMINI. M. D. XXC. Biſſextili, & innouationis Calendarij, Die 25. huius menſis Anni innouati; ſiue 11. ueteris: Hor. 4 mi. 57. ſec. 1. ter 4. noſtri Horologii erit Aequinoctium. tunc enim Sol primum Arietis gradum ingredietur.	IIX. Numeri dierum menſiũ.	IX. Aurei numeri pro lunationibus inueniẽdis.	X. Aurei numeri pro lunæ quintadecima inuenienda.	XI. Calendarum, Nonarum, Iduumq; ordo Anno innouato applicãdus.
D	1	19	9. 34.				15		16	15.Calẽ.
E	2	8	19. 3	4	1. 14		16	12	5	14.
F	3			12	13. 49		17	1		13.
G	4	16	10. 14	1	22. 34		18		13	12.
A	5	5	19. 48				19	9	2	11.
B	6			9	16. 3		20			10.
C	7	18	11. 46.			Thomę Aquin. cõf. & Perpetuę	21	17	10	9.
D	8			17	8. 0	(& Felicitatis m̄	22	6		8.
E	9	2	1. 30	6	16. 58	Quadraginta martyrum.	23		18	7.
F	10	10	8. 31				24	14	7	6.
G	11	18	☉. 17. 40	14	0. 7		25	3		5.
A	12			3	17. 39	Gregorij Papæ & confeſſoris.	26		15	4.
B	13	7	12. 16				27	11	4	3.
C	14			11	9. 12		28			pri. cal.
D	15	15	8. 30				1	19	12	CAL.
E	16	4	14. 25	19	7. 22		2	8	1	6.non.
F	17			8	☾. 8. 27		3			2.
G	18	12	1. 19	16	17. 44		4	16	9	4.
A	19	1	8. 48			Ioſephi confeſſoris.	5	12		3.
B	20	9	17. 28	5	0. 32		6		17	pri. no
C	21			15	9. 50	Benedicti Abbatis	7	15	6	NON.
D	22	17	6. 57				8	2		8.id.
E	23			2	15. 57		9		14	7.
F	24	6	13. 23				10	10	8	6.
G	25			10	10. 38	Annunciatio B. Mariæ virginis	11			5.
A	26	14	7. 31				12	18	11	4.
B	27			18	4. 30		13	7		3.
C	28	9	2. 4	7	18. 2		14		19	pri.id.
D	29	11	9. 27				15	15	8	IDVS.
E	30	19	17. 49	15	0. 57		16	4		17. Cal
F	31	8	8. 42	4	13 23		17		16	16.

Digitized by Google

ANNI INNOVATI RATIO ANNI VETERIS.

I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	IIX.	IX.	X.	XI.
Literæ dominicale	Numeri dierum menſis.	Numeri cycli lunaris ☊ luminarij	Coniunctiones luminariū & Eclipſes ☉ Tēpus ab occaſu. Hor. mi.	Numeri cycli lunaris ☋ luminariū	Oppoſitiones luminariū & Eclipſes ☾ Tēpus ab occaſu. Ho. mi.	APRILIS MENSIS, eiuſque Dies feſti.	Numeri dierum menſium	Aurei numeri pro lunationibus inueniē dis.	Aurei numeri pro luna quintadecima inquirēda	Calēdarum, Nonarum, Iduumq; ordo Anno innouato applicādus.
G	1			12	4 . 49		18	12	5	15. Cal.
A	2	16	0. 51				19	1		14.
B	3			1	14 . 8		20		13	13.
C	4	5	11. 22				21	9	2	12.
D	5			9	6 . 11		22			11.
E	6	13	0 . 9	17	18. 56		23	17	10	10.
F	7	2	9 . 33				24	6		9.
G	8	10	16. 51	6	1. 5		25		18	8.
A	9			14	9. 23		26	14	7	7.
B	10	18	3. 56				27	3		6.
C	11			3	8 . 55	Leonis Papæ & confeſſoris.	28	11	15	5.
D	12	7	6 . 7				29		4	4.
E	13			11	3 . 40		30	19		3.
F	14	15	0 . 58	19	20. 0	Tiburtij, Valer. & Maximi mar.	31	8	12	pri. cal.
G	15	4	1. 37	8	18. 20		1		1	CAL.
	16	12	10 . 19				2	16		4. non.
B	17	1	18. 5	16	☾ 1 27	Aniceti Papæ & martyris.	3	5	9	3.
C	18			5	10. 39		4			pri. no.
D	19	9	4 . 41	13	23 . 30		5	13	15	NONAE
E	20	17	20 . 26				6	2	6	8. id.
F	21						7			7.
G	22			2	8 . 11	Sotheris & Gaij pontif. & mar.	8	16	14	6.
A	23	6	5. 26			Georgij martyris.	9		3	5.
B	24	14	20. 50	10	1 . 28		10	18	11	4.
C	25			18	16. 40	Marci Euangeliſtæ.	11	7		3.
D	26	3	10 . 24			Cleti & Marcellini Pōt. & mar.	12		19	prid id.
E	27	11	17. 16	7	1 . 47		13	15	8	IDVS
F	28			15	☾ 8. 53	Vitalis martyris.	14	4		18. cal.
G	29	19	2. 7	4	2. 36		15		16	17.
A	30	8	23 . 5	12	20. 3		16	12	5	16.

MARTII dies reliqui.

APRILIS dies.

Digitized by Google

I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	IIX.	IX.	X.	XI.
tte- do mini ales	Numeri dierum menſis.	Numeri cycli lunaris p ☌ luminariū.	Coniunctiones luminarium, & Eclipſes. ☉ Tēpus ab occaſu. Hor. mi.	Numeri cycli lunaris p ☍ luminariū.	Oppoſitiones luminarium & Eclipſes. ☾ Tēpus ab occaſu Hor. mi.	MAIVS MENSIS, eiuſque Dies feſti.	Numeri dierum menſiū.	Aurei numeri p lunationibus menſis.	Aurei numeri p lunā quartadecimā media.	Calendarum, Nonarum, Iduumque ratio Anno innouato applicandus.
B	1	16	16. 38			Philippi & Iacobi apoſtolorū.	17	1		15. Cal.
C	2					Athanaſij epiſcopi & confeſſ.	18		13	14.
D	3			1	4. 56	Inuētio S.Crucis.&Alexādri &	19	9	2	13.
E	4	5	23. 18	9	17. 5.	Monicæ uiduæ. (aliorū mar	20			12.
F	5	13	9. 56				21	17	10	11.
G	6	2	17. 46	17	3. 5	Iohānis ante portam latina.	22	6		10.
A	7			6	9. 20		23		18	9.
B	8	10	2. 16	14	19. 41	Apparitio S. Michaelis archā.	24	14	7	8.
C	9	18	15. 0			Gregorij theologi epi. & conf.	25	3		7.
D	10					Gordiani & Epimachi marty.	26		15	6.
E	11	7	21. 55	3	0. 28		27	11	4	5.
F	12	15	15. 52	11	19. 20	Nerei & Achilei & Pācratij m̄.	28			4.
G	13						29	19	12	3.
A	14	4	☉.10. 15	19	12. 17	Bonifacij martyris.	30	8	1	pri. cal
B	15	12	17. 37	8	2. 12		1	16		CAL.
C	16			16	8. 26		2	5	9	6.non.
D	17	1	3. 15	5	21. 41		3			5.
E	18	9	16. 49				4	13	17	4.
F	19			18	13. 27	Pudentianæ virginis.	5	2	6	3.
G	20	17	10. 31				6			prid. no.
A	21			2	22. 49		7		14	NON.
B	22	6	19. 2				8	10	3	8. Id.
C	23			10	13. 57		9			7.
D	24	14	8. 10				10	18	11	6.
E	25	3	17. 14	18	2. 2	Vrbani Papæ & martyris.	11	7		5.
F	26			7	8. 59	Eleutherij Papæ & martyris.	12		19	4.
G	27	11	0. 54	15	17. 13	Iohannis papæ & martyris.	13	15	8	3.
A	28	19	11. 0	4	16. 18		14	4	16	pri. Id.
B	29	8	13. 57				15		5	IDVS.
C	30			12	11. 26	Felicis papæ & martiris.	16	12		17.
D	31	16	7. 41			Petronillæ virginis.	17	1	15	16.

Digitized by Google

ANNI INNOVATI RATIO ANNI VETERIS.

I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	IIX.	IX.	X.	XI.
ite do mini ales	Numeri dierum menſis.	Numeri cycli lunaris pro ☌ luminariũ	Coniũctiones luminarium, & Eclipſes. ☉ Tẽpus ab occaſu. Hor. mi.	Numeri cycli lunaris pro ☍ luminariũ.	Oppoſitiones luminarium & eclipſes. ☾ Tẽpus ab occaſu Hor. mi	IVNIVS MENSIS, eiusque Dies feſti.	Numeri dierum menſiũ.	Aurei numeri pro lunationibus inuenien dis.	Aurei numeri pro luna quadecima inueniẽda	Calendarum, Nonarum, Iduumque ordo Anno innouato applicandus.
E	1			1	15. 52		18		2	15. calẽ.
F	2	5	9. 22			Marcellini, Petri, & Eraſmi m̃.	19	9		14.
G	3	13	☉17: 38	9	2. 57.		20			13.
A	4			17	9. 49		21	17	10	12.
B	5	2	1. 0	6	18. 4		22	6		11.
C	6	10	11. 58				23		18	10.
D	7			14	7. 15		24	14	7	9.
E	8	18	3. 19				25	3		8.
F	9			3	15. 39	Primi & Feliciani martyrum	26	11	15	7.
G	10	7	12. 47				27		4	6.
A	11	15	4. 28	11	8. 59	Barnabæ Apoſtoli.	28			5.
B	12	4	17. 50	19	23. 23	Baſilidis, Cyrini & aliorum m̃.	29	19	12	4.
C	13			8	9. 12		30	8	1	3.
D	14	12	0. 22	16	15. 54	Baſilij epiſcopi & confeſſoris.	31	16		pri. cal.
E	15	1	14. 6			Viti, Modeſti & Creſcentiæ m̃.	1	5	9	CAL.
F	16			5	9. 55		2			4. non.
G	17	9	6. 6				3	13	17	3.
A	18			13	3. 22	Marci & Marcelliani mart.	4	2	6	prid. no.
B	19	17	1. 2			Geruaſii & Protaſii martyrũ.	5			NON.
C	20			2	11, 33	Siluerij Papæ & martyris.	6	10	14	8. Id.
D	21	6	6. 34				7		3	7.
E	22	14	17. 19	10	0. 14	Paulini epiſcopi & confeſſoris.	8	18	11	6.
F	23			18	10. 2	Vigilia.	9	7		5.
G	24	3	0. 26	7	16. 44	Natiuitatis S. Iohan. Baptiſtæ.	10			4.
A	25	11	9. 16				11	15	19	3.
B	26			15	2. 58	Iohannis & Pauli martyrum.	12	4	8	pri. Id.
C	27	19	1. 35	4	7. 56		13		16	IDVS.
D	28	8	5. 0			Leonis Papæ & cõf. Vigilia.	14	12	5	18. Calẽ.
E	29	16	22. 25	12	☾ 2. 38	Petri & Pauli Apoſtolorum.	15	1		17.
F	30					Cõmemoratio S. Pauli apoſto.	16		13	16.

MAII dies reliqui.

IVNII dies.

I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	IIX.	IX.	X.	XI.
Literæ dominicales	Numeri dierum menſis.	Numeri cycli lunaris pro ☌ luminariũ	Coniũctiones luminarium, & Eclipſes. ☉ Tẽpus ab occaſu. Hor. mi.	Numeri cycli lunaris pro ☍ luminariũ.	Oppoſitiones luminarium & Eclipſes. ☾ Tẽpus ab occaſu. Hor. mi.	IVLIVS MENSIS, eiusque Dies feſti.	Numeri dierum menſiũ.	Aurei numeri pro lunationibus inueniendis.	Aurei numeri pro lunagnitade cima inuenienda	Calendarum, Nonarum, Iduumque ordo Anno innouato applicandus.
G	1	5	17. 22	1	1. 29.	Octaua S. Iohannis Baptiſtæ.	17	9	2	15. Calẽ.
A	2			9	9. 35	Viſitatio B. Mariæ Virg. & pro	18			14.
B	3	13	0. 52			(ceſſi & Martiniani m̃	19	17	10	13.
C	4	2	☉. 10. 29				20	6		12
D	5			6	4. 43		21		18	11.
E	6	10	23. 40	14	20. 0	Octaua Apoſtolorum.	22	14	7	10.
F	7	18	17. 8				23	3		9.
G	8			3	6. 3		24		15	8.
A	9			11	21. 16		25	11	4	7.
B	10	7	2. 9			Septẽ fratrũ m̃. & Rufinæ & Se-	26			6.
C	11	15	14. 59	19	8. 52	Pij pp̃ & mar. (cũdæ vir. & m̃.	27	19	12	5.
D	12	4	0. 52	8	16. 14	Naboris & Felicis martyrum.	28	8	1	4.
E	13	12	8. 10			Anacleti Papæ & martyris.	29			3.
F	14			16	0. 53	Bonauenturæ Pont. & confeſſ.	30	16	9	pri. cal.
G	15	1	3. 4				1	5		CAL.
A	16	9	21. 15	5	0. 4		2		17	6. non.
B	17			13	18. 32	Alexii confeſſoris.	3	13	6	5.
C	18	17	15. 57			Simphoroſæ & ſeptẽ filiorũ m̃.	4	2		4.
D	19			2	23. 13		5		14	3.
E	20	6	22, 28			Margaritæ uirginis & marty.	6	10	3	prid. no.
F	21			10	9. 22	Praxedis uirginis.	7			NON
G	22	14	1. 26	18	17. 12	Mariæ Magdalenæ	8	18	11	8. Id.
A	23	3	8. 50			Apollinaris epiſcopi & mart	9	7	0	7.
B	24	11	19. 37	7	1. 52	Chriſtinæ virg. & mart. Vigil.	10		19	6.
C	25			15	14. 35	Iacobi apli, & Chriſtofori, mar.	11	15	8	5.
D	26	19	10. 17	4	23. 10		12	4		4
E	27	8	20. 19			Pantaleonis martyris.	13		16	3.
F	28			12	16. 44	Nazarij, Celſi, & aliorum mar.	14	12	5	pri. Id.
G	29	16	12. 8			Marthæ uirg & Felicis & alio-	15	1		IDVS.
A	30			3	☾ 4. 49	Abdon & ſenen mart. (rum m̃.	16		13	17. calẽ.
B	31	5	1. 34	9	17. 2		17	9	2	16.

Digitized by Google

II.	I V.	V.	VI.	V I I.	IIX.	I X.	X.	XI.
	Coniunctiones luminariū & Eclipſes. Tēpus ab occaſu. Hor. mi.	[illegible]	Oppoſitiones luminariū & Eclipſes ☾ Tēpus ab occaſu. Ho. mi.	AVGVSTVS MENSIS eiusq; dies feſti.	[illegible]	Aurei numeri pro lunationibus inueniēdis.	[illegible]	Calēdarum, Nonarum, Iduumq; ordo Anno innouato applicādus.
	8. 43			… & Machabeo	18			15.
	18. 7		0. 10	Stephani Papę & mar. (rū m̄.	19	17	16	14.
		6	17. 14	Inuētio S. Stephani protomar.	20	6		13.
	13 59			[illegible]	21		18	12.
		14	10. 49	[illegible]	22	14	7	11.
	8. 30			… & Sixti & aliorū m̄.	23	3		10.
	4. 37	3	19. 37	Donati epiſcopi & martyris.	24	11		9.
				Cyriaci & aliorum martyrum.	25		4	8.
	1. 20		8. 4	Romani mart. Vigilia.	26	19		7.
	10. 8		17. 8	[illegible]	27		12	6.
	17. 26	8	0. 29	Tyburtij & Suſannæ marty.	28		1	5.
		16	10. 49	Claræ virginis.	29	16		4.
	18. 0			Hippolti & ſociorum marty.	30	5	9	3.
		3	5. 11	Euſebij confeſſ. Vigilia.	31			pri. cal.
9	11. 32			Aſſumptio S. Mariæ …	1			KAL.
		13	9. 43		2		6	4. non.
	6 54			Octaua S. Laurentij.	3			3.
		2	10. 25	Agapiti martyris.	4	10	14	pri. no.
	2. 4	10	17. 10		5			NON.
14	9. 33			[illegible]	6	18	11	8. id.
3	18. 55	13	☾ 0. 25		7	7		7.
		7	23. 41	Octaua Aſſumpt. & Timothei	8			6.
	7. 50			Vigilia. (& ſociorum m̄.	9	15		5.
			3. 51	Bartholomæi Apoſtoli	10	4		4.
	1. 16			Ludouici confeſſoris.	11			3.
8	10. 41	4	10. 57	Zepherini Papæ & martyris.	12		5	prid. id.
	23. 59	12	5. 14		13	1		IDVS.
		1	17. 38	… & Hermetis m̄.	14			19. cal.
				Decollat. S. Io. Bapt. & Sabinę m̄.	15	9	2	18.
5	9. 37	9	☾ 0. 34	Felicis & Adaucti mart.	16			17.
13	16. 59	17	8. 42		17	17		16.

dies reliqui.

AVGVSTI dies.

I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	IIX.	IX.	X.	XI.
Literæ dominicales	Numeri dierum menſis.	Numeri cycli lunaris pro ☌ luminariũ	Coniunctiones luminariũ & Eclipſes. ☉ Tẽpus ab occaſu Hor. mi.	Numeri cycli lunaris pro ☍ luminariũ	Oppoſitiones luminariũ & eclipſes. ☾ Tẽpus ab occaſu. Hor. mi.	SEPTEMBER MENSIS, eiuſq; dies feſti.	Numeri dierum menſiũ.	Aurei numeri pro lunationibus inueniẽdis.	Aurei numeri [illegible]	Calendarum, Nonarum, Iduumq; ordo Anno innouato applicãdus
F	1	2	11. 59			Egidij abbatis. & Duodecĩ fra-	18	6		15. Calẽ
G	2			6	8. 41	(trum mar.	19		18	14.
A	3	10	5. 43				20	14	7	13.
B	4			14	3. 23		21	8		12.
C	5	13	0. 45				22		15	11.
D	6			3	7. 44		23	11	4	10.
E	7	7	1. 37	11	18. 33		24	19		9.
F	8	15	10. 25			Natiuitas B. Mariæ v. & Adria.	25		12	8.
G	9	4	17. 56	19	21. 11	Gorgonij martyris. (mar.	26	8	1	7.
A	10	12	4. 43	8	☾ 10. 52		27			6.
B	11			16	3. 31	Proti & Iacinthi martyrum.	28	16	9	5.
C	12	1	10. 52				29	5		4.
D	13			5	8. 23		30		17	3.
E	14	9	5. 30			Exaltatio S. Crucis. (medis m̃.	31	13	6	pri. ca
F	15	17	21. 28	13	1. 47	Octa. Nati B. Mariæ. & Nico-	1	2		KAL.
G	16			2	19. 25	Cornelij & Cypriani m̃. & Eu	2		14	4. no.
A	17	6	11. 3			(phemię & aliarum m̃.	3	10	3	3.
B	18	14	17. 54	10	2. 25		4			pri. no
C	19			18	9. 42		5	18	11	[illegible]
D	20	3	8. 19			Euſtachij & ſociorũ m̃. Vigilia.	6	7	19	8. id.
E	21	11	23. 45	7	☾ 3. 19.	Matthæi apoſtoli & Euãgeliſt.	7			7.
F	22			15	20. 47	Mauritij & ſociorũ martyrũ.	8	15	8	6.
G	23	19	18. 10			Lini pp̃ & m̃. & Teclæ vir. & m̃.	9	4		5.
A	24	8	23. 59	4	5. 30		10		16	4.
B	25			12	18. 0		11	12	5	3.
C	26	16	11. 13			Cypriani & Iuſtinæ marty.	12	1		pri. id
D	27	5	18. 37.	1	1. 40	Coſmæ & Damiani marty.	13		13	IDVS
E	28			9	10. 44		14	9	2	18. c
F	29	13	3. 20	17	20. 54	Dedicatio S. Michaelis Archang.	15			17.
G	30					Hieronymi pſbyt. & cõf. doct.	16	17	10	16.

I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	IIX.	IX.	X.	XI.
Litteræ dominicales.	Numeri dierum menſis.	Numeri cycli lunaris pro ☌ luminarium.	Coniunctiones luminariũ & Eclipſes ☉ Tẽpus ab occaſu. Hor. mi.	Numeri cycli lunaris pro ☍ luminarium.	Oppoſitiones luminariũ & Eclipſes ☉ Tẽpus ab occaſu. Ho. mi.	OCTOBER MENSIS. eiusq; dies feſti.	Numeri dierum menſiũ.	Aurei numeri pro lunationibus inueniẽdis.	Aurei numeri pro lunationibus adeci ma inueniẽda.	Calẽdarum, Nonarum, Iduumq; ordo Anno innouato applicãdus.
A	1	2	4. 24			Remigij epiſcopi & cõfeſſoris.	17	6		15. Calẽ
B	2	10	23. 1	6	1. 51		18		18	14.
C	3			14	20. 48		19	14	7	13.
D	4	18	17 20			Franciſci confeſſoris.	20	3		12.
E	5			3	19. 57		21	11	15	11.
F	6	7	12. 25			Marci pp̃ &; cõf. & Sergij & a-	22		4	10.
G	7	15	☉.19. 53	11	4. 20	(liorum mart.	23	19		9.
A	8	4	5. 31	19	11. 17		24		12	8.
B	9	12	18. 50	8	23. 33	Dionyſij, Ruſtici, & Eleuthe	25	8	1	7.
C	10			16	15. 20	(rij m̃.	26			6.
D	11						27	16	9	5.
E	12	2	4. 24	5	1. 27		28	5		4.
F	13	9	21. 25				29	13	17	3.
G	14			13	16. 31	Caliſti Papæ & martyris.	30	2	6	pri. cal.
A	15	17	10. 57				1			CAL.
B	16	6	20. 17	2	4. 49		2	10	14	6. non.
C	17			10	11. 48		3		3	5.
D	18	14	3. 44	18	20. 23	Lucæ euangeliſtæ.	4	18	11	4.
E	19	3	23. 2				5	7		3.
F	20			7	19. 38		6		19	pri. no.
G	21	11	16. 54			Hilarionis abbatis, & Vrſulæ	7	15		NON.
A	22			15	15. 10	(& ſociarũ virg. & m̃.	8	4	8	8. id.
B	23	19	12. 28	4	19. 29		9			7.
C	24	8	12. 40	12	5. 30		10	12	16	6.
D	25	16	22. 0			Chryſanti & Dariæ martyrũ.	11	1	5	5.
E	26			1	12. 47	Euariſti Papæ & martyris.	12		13	4.
F	27	5	5. 2	9	22. 12	Vigilia.	13	9	2	3.
G	28	13	16. 8			Simonis & Iudæ apoſtolorũ.	14			prid. id.
A	29			17	11. 36		15	17	10	IDVS
B	30	2	22. 36.				16	6		17. cal.
C	31			6	20. 4	Vigilia.	17		18	16.

SEPTEMBRIS dies reliqui.

OCTOBRIS dies.

Digitized by Google

ANNI INNOVATI RATIO ANNI VETERIS

I. Literæ dominicales	II. Numeri dierum mensis.	III. Numeri cycli lunaris pro ☌ luminariũ.	IV. Coniunctiones luminariũ & Eclipses. ☉ Tẽpus ab occaſu. Hor. mi.	V. Numeri cycli lunaris pro ☍ luminariũ.	VI. Oppoſitiones luminariũ & Eclipses. ☾ Tẽpus ab occaſu. Hor. mi	VII. NOVEMBER MENSIS eiusq; dies feſti.	IIX. Numeri dierum menſium	IX. Aurei numeri pro lunationibus inueniẽdis.	X. Aurei numeri pro ...	IX Calendarum, Nonarum Iduum ordo Anno innouato applicãdus
D	1	10	17. 13			Feſtum omnium Sanctorum.	18	14	7	15. cal
E	2			14	☾ 13.39	Cõmemo. oium fideliũ defun	19	3		14.
F	3	18	9. 31			(ctorum.	20		15	13.
G	4	7	22. 33	3	6. 43	Vitalis & Agricolæ martyr.	21	11	4	12.
A	5			11	13. 57		22			11.
B	6	15	5. 32	19	22. 38		23	19	12	10.
C	7	4	19. 32	8	15. 5	(coronatorum m̃	24	8	1	9.
D	8	12	11. 44			Oct. oium Sctõrũ, & Quatuor	25			8.
E	9			16	9. 38	Dedi. Baſilic. Saluator. Theo	26	16	9	7.
F	10	1	22. 8			Triphonis & aliorũ m̃. (do. m̃.	27	5		6.
G	11			5	17. 42	Martini epi & cõf. & Mẽnæ m̃.	28		17	5
A	12	9	5. 38			Martini Papæ & marty.	29	13	6	4.
B	13	17	23. 45	13	6. 14		30	2		3.
C	14			2	15. 7		31		14	pri. cal.
D	15	6	6. 28	10	22. 45		1	10	3	CAL.
E	16	14	15. 29				2			4. non
F	17			18	9. 50	Greg. Thaumaturgi ep̃i & ↄf	3	18	11	[illegible]
G	18	3	17. 3			Dedi. Baſilicæ SS. Petri & Paul.	4	7		pri. no
A	19			7	17. 8.	Pontiani Papæ & martyris.	5		19	NON.
B	20	11	12. 12				6	15	8	8. id.
C	21			15	9. 27		7.	4		7.
D	22	19	6. 47	4	☾ 8. 10	Cæciliæ virginis & martyris.	8		16	6.
E	23	8	0. 32	12	16. 24	Clementis p̃p̃ & m̃. & Felicita-	9	12	5	5.
F	24	16	8. 40			Chryſogoni marty. (tis m̃.	10	1		4.
G	25	5	17. 55	1	0. 36	Catherinæ virginis & marty.	11		13	3.
A	26			9	12. 24		12	9	2	pri. id.
B	27	13	7. 54.				13			IDVS.
C	28			17	5. 13		14	17	10	18. cal
D	29	2	17. 48			Saturnini marty. Vigilia.	15	6		17.
E	30			6	14. 20	Andreæ Apoſtoli.	16		18	16.

Digitized by Google

I.	IV.	V.	VI.	VII.	IIX.	IX.	X.	XI.
	Coniũctiones luminarium, & Eclipſes. Tẽpus ab occaſu. Hor. mi.	[illegible]	Oppoſitiones luminarium & Eclipſes. Tẽpus ab occaſu. Hor. mi.	DECEMBER MENSIS, eiuſque Dies feſti.	[illegible]	Aurei numeri pro lunationibus inueniendis.	[illegible]	Calendarum, Nonarum, Iduumque ordo Anno innouato applicandus.
	10. 33				17	14	7	15.
		14	5. 36.	Bibianæ virginis & mart.	18	3		14.
	1. 17	3	17. 41		19	11	15	13.
	8. 37			Barbaræ virginis & mart.	20		4	12.
	16. 33	11	0. 14	Sabbæ abbatis.	21	19		11.
4	12. 33	19	9. 59	Nicolai epiſcopi & confeſſoris.	22	8	12	10.
		8	9. 29	Ambroſii epiſcopi & confeſſ.	23		1	9.
[illegible]	16. 57			Conceptio B. Mariæ ſemp. virg.	24	16		8.
		16	5. 31		25	5	9	7.
[illegible]	14. 11			Milciadis Papæ & martyris.	26			6.
		5	8. 36	Damaſi Papæ & confeſſoris.	27	13	17	5.
9	1. 59	13	8. 56		28	2	6	4.
17	11. 26			Luciæ virginis & martyris.	29			3.
6	18. 14	2	1. 28		30	10	14	pri. cal.
		10	11. 28		1		3	CAL.
14	5. 33				2	18	11	4. non.
		18	1. 44		3	7		3.
3	12. 37				4		19	prid. no.
		7	10. 8		5	15	8	NON.
11	7. 3			Vigilia.	6	4		8. Id.
19	23. 47	15	3. 24	Thomæ apoſtoli	7		16	7.
8	11. 29	4	19. 57		8	12	5	6.
16	19. 29	12	☾ 2. 54		9	1		5.
		1	14. 12	Vigilia.	10		13	4.
5	9. 13			Natiuitas D.N.Iesv Chriſti.	11	9	2	3.
		9	5. 13	Stephani protomartyris.	12			pri. Id.
13	1. 49			Iohan. apoſtoli & euangeliſtæ	13	17	10	IDVS.
		17	0 34	Innocentium martyrum.	14	6		19. calē.
2	10. 56			Thomæ archiepi Cãtuarieſ. m	15		18	18.
		6	7. 27		16	14	7	17.
10	1. 47	14	0. 31	Syluestri Papæ & confeſſoris.	17	3		16.

DECEMBRIS dies reliqui.

DECEMBRIS dies.

FINIS CALENDARII.

Digitized by Google

Hęc igitur erit Calendarij Anni innouati forma: in quo uernum Aequinoctium à die 11. Martij, ad diem 25. eiuſdem menſis reduximus. Quantum uero ad anni decurtationem, quæ ſemel tantum fit, attinet, nunc eſt dicendum. Cum de uno ex duodecim anni menſibus dies 14. ſint demendi, qui dierum numerus eſt anticipationis Aequinoctij, ab anno primo reſtitutionis Calendarij per Iulium Cęſarem, uſque ad annum Domini uenturum 1580. quem Annum correctionis intelligimus: ſemel tantum hoc, aut ſequenti anno de Februario cenſeo, & nequaquam de alio menſe, plurimis de cauſis, talem dierum numerum eſſe demendum; Primo, quia Februarius menſis ſemper fuit his ſubiectus paſſionibus: Cęſar enim quando Annum correxit, dies 29. in anno communi, ac 30. in biſſextili ei tribuit: Auguſti uero tempore, ſublatus eſt ei dies unus, & additus Sextili menſi; hoc eſt, Auguſto, ut menſi Iulio par eſſet; Secunda, quia in eo ſingulis quatuor annis dies unus intercalatur: ita ut duobus diebus continuis Sex. Cal. Martij dicatur. Quã ob cauſam, ne is menſis ſuo priuilegio priuetur, alienum non erit, ſi de eo præfatus dierum numerus dematur, ut omnia rectè cadant. Neque abſurdum hoc alicui Pater beatiſs. uideri debet, quando licuit Cæſari, cum correxit Annum, ut omnia æquaret, Anno, à Numa Pompilio prius inſtituto dies 89. adiungere: ut conderet Annum, qui contineret dies 443. quem Confuſionis appellauit, cum annus Numæ conſtaret ex diebus 354. tantum. Quatuordecim uerò dies dixi eſſe de Februario menſe auferendos, ut ad tertiam cauſam accedam, propterea quòd in duodecim menſibus anni non inuenitur menſis alius, qui huic negotio uideatur eſſe commodior. In aliis nanque menſibus pauci inueniuntur dies, qui non ſint alicui SS. feſto dicati: Martius uero menſis, & Aprilis S. Quadrageſimali ieiunio, ac S. diei Paſcatis celebrationi ſingulis annis ſunt aſſignati: ex quibus ſi præfatus dierum

nume-

Digitized by Google

numerus demeretur, magna proculdubio oriretur confuſio. Cum autem in Februario annumerandi ſint dies 29. & non ſint plures, quàm undecim SS. feſtiuitates, & Vigilia S. Apoſtoli Matthiæ: in eo menſe poterunt hi 12. dies ita aptè accommodari, ut unaquæque feſtiuitas nullo incommodo rite in ipſo menſe celebrari liceat, quemadmodum in ſequenti Tabula oſtendemus. demptis enim de Februario diebus 14. Literæ dominicales utrique Anno, uidelicet innouato, atque ueteri ſeruient. Quod cum ita ſit Beatiſs. pater, equidem diuinitus factum arbitror, ut accidat, annum 1580. eſſe biſtextilem, quò Aequinoctium uernũ in priſtinam ſuã ſedẽ reducatur. ſi enim ſecus accidiſſet ſedes Aequinoctij iuxta rationẽ Anni ueteris reperiretur eſſe die 12. Martij, quam iuxta formã Anni innouati uolentes nos in ipſius Martij 25. diem transferre, inueniremus, ad ipſum diẽ 25. deeſſe diem unum: cũ inter duodecimum diem & Vigeſimumquintum dies tantum 13. intercidant: quæ difficultas tollitur per ſequentem Biſſextum. Quamobrem licet uidere, demptis in Anno ueteri de Februario diebus 14. literas dominicales Anni ueteris cum literis Anni innouati eaſdem fore. ita ut Anni ueteris ratio ſemper conſtet, quemadmodum noſtrum eſt propoſitum, ad omnium Chronologorum, Tabellionum, Mercatorum, atque horum ſimilium commodum: ut in ſuis computis futuri Anni innouati cum præteritis ueteribus quo nam pacto conueniant, ſine ullo errore agnoſcere queant.

Numeri dierum Menſis Februarij, detruncati.	Literę dominicales.	TABELLA *Anno Domini venturo* 1580. *Menſi Februario tantùm, qui Aequationis rectè appellari poteſt, deſeruiens: in qua SS. Dies feſti, eodem in menſe occurrentes ſtrictim ſunt accommodati.*	Literę dominicales.	*Reſiduum dierum poſt Quatuordecim dies ob Anni correctionem detruncatos.*
1	D	Ignatij Epiſcopi & Martyris.	D	15
2	E	Purificatio B. Mariæ ſemper Virginis.	E	16
3	F	Blaſij Epiſcopi & Martyris.	F	17
4	G		G	18
5	A	Agathæ virginis & Martyris.	A	19
6	B	Dorotheæ virginis & Martyris.	B	20
7	C		C	21
8	D	Apolloniæ virginis & Martyris.	D	22
9	E	Valentini Martyris.	E	23
10	F	Fauſtini & Iouitæ Martyrum.	F	24
11	F	Simeonis Epiſcopi & Martyris.	F	25
12	G	Cathedra Antiochena S. Petri Apoſtoli.	G	26
13	A	Vigilia.	A	27
14	B	Matthiæ Apoſtoli.	B	28
15	C		C	29
		Poſt hanc Tabellam ſtatim ſequitur Tabula menſis Martij.		

cum uerò Annus 1580. proximè uenturus ſit biſſextilis: ratione intercalationis, quæ fit ſingulis quatuor annis, duæ literæ, ut antea, ei ſeruient in diebus Dominicis; quæ erunt C & B: quarum prima ab Anni principio uſque ad feſtum D. Matthiæ Apoſtoli tantùm in menſe Februario pro litera primæ feriæ, ſiue Dominicæ, altera uerò, quæ erit B. reliquo anni tempori deſeruiet, ut Tabella indicat. In hoc igitur mẽſe, ita detruncato dies feſti SS. eo ſunt ordine digeſti, ut quodlibet feſtum, quemadmodum in Calendario ſunt collocati, ſingulis diebus celebrentur. Hoc autem anno 1580. tranſacto, menſis Februarius ita erit diſpoſitus, ut ſi nihil in

eo tranſpoſitum, aut mutatum fuiſſet. omnia enim ſuis in locis conſtare inuenientur. Hactenus Beatiſs. Pater, de Forma Calendarii, deque decurtatione menſis Februarij ad correctionem Anni, deque Feſtis immobilibus cum tractauerim: reſtat, ut de uero die S. Paſcatis, ac de cæteris feſtis mobilibus proximè futuri Anni deinceps dicã. Quoniam pręfato Anno innouato 1580. Aequinoctium uernale, ſiue introitus Solis in primum Arietis gradũ erit, uel Die 24. Martij ho. 10. mi. 57. ſec. 1. & ter. 4. à meridie; uel Die 25. ho. 4. mi 57. ſec. 1. ter. 4. hora ferè quinta noſtri horologij, quod idem eſt; & uera oppoſitio luminarium poſt diem Aequinoctij erit die Iouis 14. Aprilis, ho. 20. mi. 0. poſt occaſum Solis, idcirco, ut Regula S. Concilij Nicæni ſeruetur de Paſca celebrando, ſequenti Dominica, cui ſeruiet litera B. qui erit dies 17. eiuſdem menſis, ritè celebrabitur S. Paſca Reſurrectionis: quod in Anno ueteri & uſuali ſimiliter, iuxta ueram ſupputationem, ac regulam SS. Patrum in eodem concilio exiſtentium, & ritum S. Rom. Eccleſiæ hactenus obſeruatum, die 3. Aprilis erat celebrandum.

Tabella ad inuenienda Feſta mobilia ſolummodo Anni ſequentis innouati. 1580.

Dominicæ poſt Epiphaniam. 5.	Aſcenſio Domini 26. Maij.
Septuageſima 14. Februarij.	Feſtum Pentecoſt. 5. Iunij.
Dies cinerum 2. Martij.	Corpus Chriſti 16. Iunij.
Sanctum Paſca Reſurrectionis 17. Aprilis.	Dominicæ poſt Pentec. 24.
	Aduen. Domini. 27. Noué.

Quo nam uero pacto poſthac S. Diem huiuſmodi inuenire poſſimus, ſuo loco facillimè oſtendemus. Sed cum à S. Paſcatis die cætera feſta mobilia dependeant; uidelicet Septuageſima, Dies cinerum, Aſcenſio Domini, Feſtum Pentecoſtes, Dies Corporis Chriſti, & id genus alia; pro-

pterea

pterea præoſtenſam Tabellam ſubiunximus: ut in ea præfata Feſta mobilia, & cætera, quæ uenturo Anno 1580. primo innouationis Calendarij (ut ſupponimus) occurrent, uideri poſſint, ne ullus error in harum feſtiuitatum celebrationibus committatur.

De Anno ſolari, deq'ue eius quantitate, ac S. Paſcatis exorbitatione. Cap. IIII.

CVM autem non minor ſit uirtus, ut ait Ouidius, quàm quærere parta tueri: poſt Calendarij ordinationem, & Aequinoctij in priſtinam eius ſedem reductionem, poſtulat ratio Beatiſs. Pater, ut quoad eius fieri poſſit, curetur, ne, ut antea poſthac retrocedat, ac ne error accidat peior priore. Veruntamen cum ſit impoſſibile, aliquid ordinare, niſi prius ordinanda rectè agnoſcantur: ideò dicendum eſt nunc aliquid de Anno ſolari, ſiue Romano: ut diſcamus S. Paſcæ & exorbitationem, & item huius reparationem. Quocirca meminiſſe opus eſt, Romanos triplicem obſeruaſſe annum, Romuli ſcilicet, Numæ, atque Cæſaris. Romulus enim Romæ conditor, ac Rex primus Romæ cum Annum in decem tantùm diuiſiſſet menſes, Martium uidelicet, Aprilem, Maium, Iunium, Quintilem, Sextilem, Septembrem, Octobrem, Nouembrem, atque Decembrem: ſingulisque Aprili, Iunio, Sextili, Septembri, Nouembri, & Decembri dies triginta tribuiſſet, cæteris uero unum & triginta dediſſet, & ita Annum ſuum 304. dierum ſtatuiſſet: Numa Pompilius poſtea, qui ei ſucceſsit, tercentis quinquaginta quatuor diebus Annum cum eſſet dimenſus, in menſes duodecim eum diuiſit, & lunare Calendarium ſimiliter duodecim menſium compoſuit: quorum alij 30. alij uerò 29. dies, iuxta Lunæ motum, reſpectu Solis continerent. tametſi Luna à ſua coniunctione cum Sole uſque ad ſequentem cōgreſſionem, relictis minutijs horariis, De Art.a

dies 29. cum dimidio, iuxta medium motum abſumit. Hoc autem ea de re factum eſt à Numa, propterea quòd dies in Calendario ita partiri non poterant, ut dies eſſet naturalis, qui duodecim tãtùm haberet horas. Quare is Rex anno Romuli dies 50. addidit, ſicque ab ipſo Numa emanauit inſtituti Anni lunaris ratio. Denique C. Iulius Cæſar, adiutore Soſigene, ſiue (ut alij uolunt) M. Fabio, huiuſmodi ſcientiæ peritis, Annum ita ordinauit, ut ad Annum Numæ, quem Romanum uocauerunt, dies decem cum quadrante adijciens, Solis annuo curſui illum æquaret. atque ita Annum tercentis ſexaginta & quinque diebus cum ſex horis integrauit: quem annum Iulianum ab auctoris nomine appellarunt. Is igitur cum annum correxiſſet, Ianuario, Martio, Maio, Quintili, Octobri, ac Decembri unum & triginta dies; Aprili uerò, Iunio, Sextili, Septembri, & Nouembri triginta ſolummodo tribuit, Februario dies 29. tantùm, & intercalationis anno ob exuberantes quotannis ſex horas diem unum Sex. Cal. adiungi iuſſit: ut quoque quarto anno eſſet triginta dierum menſis. Erat autem tunc Anni Cæſarei hæc forma, & uera quantitas in cœlorum diſpoſitionibus, ac cęleſtium ſpherarum curſibus. Nam ſi ſecus fuiſſet, Cæſar nequaquam paſſus eſſet (ut par erat) ſe ab Aſtronomis illius tẽporis decipi, præſertim cum rerum Aſtronomicarum non eſſet ignarus. Verùm, poſteaquam Senatus, docente Macro, ac legem ferẽte M. Antonio, Marci filio, cõſule, menſi Quintili in honorem Cæſaris, eò quòd in eo ad IV. Idus eſſet genitus, Iulij nomen dediſſet, eo autem mortuo, Sextili quoque in honorem Auguſti, Auguſti nomẽ impoſuiſſet, & à Februario diem unum detruncatum ipſi menſi Auguſto addidiſſet, ita ut unum ac tricenos dies obtinuiſſet: Februario 28. tantùm ſunt relicti. atque hoc pacto Anni, & Menſium forma, ſiue ratio à Romanis, Oct. Auguſti tempore, ante Chriſti incarnationem inſtituta, uſque ad noſtra tempora eſt cuſtodita. qua quidem Anni ratione à Ptolemæo Peluſienſi Aſtronomo

Macrob. Satur. 1. cap. 14.

nomo

nomo & Mathematico peritiſſimo anno Domini 145. ſub Antonio pio reiecta, alia nobis eſt tradita. ſi quidem non multum diuersè ab Hipparcho Rhodio, qui annis 126. ante Chriſtum natum, fluctuantibus tunc temporis apud omnes nationes Anni metis, quòd nondum Aquinoctiorum, & Solis conuerſionum propriæ ſedes intellectæ eſſent, Annum conſtare diebus 365. ho. 5. & ſcrup. 55. idque potiſſimum ex Metonis, & Euctemonis obſeruationibus, cum ſuis denuò collatis, ſtatuit, ipſum Annum ille dierum itidem 365. ho. 5. mi. 55. ac ſec. 12. eſſe determinauit. Cæterum, Mahometes Aratenſis, qui & Albatenius Arabs appellabatur; poſt Ptolemæum 750. annis, à Chriſto uerò nato 880, Anni quantitatem dierum 365. ho. 5. min. 46. ſec. 23. ter. 54. & quar. 20. eſſe cenſuit. Alphonſus tandem (ut alios omittam) Romanorum & Hiſpaniarũ Rex anno ſalutis 1251. anni huius quantitatem iterum ad computum redigens, inuenit ſuo tempore Annum dierum 365. ho. 5. mi. 49. & ſec. 16. tunc quidem, ut arbitror, ab unoquoque iſtorum inuẽta eſt uera Anni ſolaris quãtitas in cœleſtium corporum curſibus, ab iiſdem artis & ſcientiæ huius peritis optimè obſeruatis. Factum eſt autem poſtea, ut Aequinoctium, quod tẽpore Cæſaris erat 8. Cal. Aprilis, uſque ad 7. Nonas Martij ſuam ſedem tranſtulerit, & Sacri Paſcatis celebratio duabus de cauſis à recto ſuo tramite, & à prima Eccleſiæ inſtitutione deuiarit: quarum una ex Lunæ quartædecimæ indagatione, per cyclum decemnouenalem, ſiue per Aureum numerum Calendario affixum demonſtratæ prouenit, altera ex Aequinoctij uerni mutatione, ob antedictam anticipationem: cuius cauſa Annus ſolaris à Cæſare inſtitutus Solis reuolutioni ex annorum uariis ſupputationibus, ab eo tempore uſque adhuc nunquam quadrauit. quæ Cæſaris ſupputatio ſi ueritatem habuiſſet, nunquam profectò Aequinoctia, & Solſtitia per Biſſextum præcisè intercalatum, ſedes ſuas in Calendario anticipaſſent, ſed firma perſtitiſſent, nullusq;

in

in Paſcatis celebratione error contigiſſet. Et quia quantitas Anni Iuliani cum Solis annua reuolutione, hoc eſt cum tempore, quod Sol à principio Arietis per duodecim ſigna Zodiaci gradiendo abſumit; ad unguem minimè conuenit, & quia Cęſar in prima ſui Calendarii inſtitutione uernum Aequinoctium ~~Septimo~~ Nono, aut mauis Octauo Cal. Aprilis, uidelicet Vigeſimoquarto, ſiue Vigeſimoquinto Martij die firmauit: hinc factum eſt, ut hodie Sexto, aut Quinto Martii Idus, ideſt, Decimo, aut Vndecimo die eiuſdem menſis ſedem habere deprehendatur, & quantitas Anni Iuliani maior ſit ea quantitate, quæ cœleſti Solis motu integratur. Vnde manifeſtatur Secunda, atque potior cauſa incongruæ celebrationis Paſcæ, ex Aequinoctij anticipatione, per dies Quatuordecim, iuxta ueram ſupputationem, quod priſcis Patrum temporibus Vigeſimoprimo die Martij à Dionyſio Abbate Romano collocatum & affixum fuit. Quapropter ſupputationes eorum, quos ſupra nominauimus, noſtra ætate ad ueram Anni quantitatem, quæ præcipuè ad Aequinoctij ſtabilimentum requiruntur, inueniuntur inualidæ, cum non rectè quadrare eas deprehendamus: id quod duximus nunc declarandum. Cum Aequinoctij ſedes per anticipationē à correctione Calendarii, à Cæſare facta, ab Anno 45. ante Chriſti natiuitatem uſque ad annum Chriſti futurum 1580. per annos 1624. completos anteceſſerit interuallo dierum Quatuordecim: ſi quis, hunc dierum numerum in dictos annos 1624. partitus fuerit: dubium profectò nullum eſt, quin proueniant ipſius anticipationis annis ſingulis min. 12. ſec. 24. ter. 49. cum $\frac{133}{203}$ atq; ita Anni quantitas ſit dierum 365. ho. 5. mi. 47. ſec. 35. ter. 10. & $\frac{70}{203}$ quod facilè hoc pacto probari poteſt. Cum Annus Cæſaris conſtet ex diebus 365. & quadrante: ſi ab eo auferantur (ut in exemplo) mi. 12. ſe. 24. ter. 49. & $\frac{133}{203}$ prouenient ſanè dies 365. ho. 5. mi. 47. ſec. 35. ter. 10. cum $\frac{70}{203}$ quam diximus eſſe quantitatem Anni ſolaris.

Exem-

EXEMPLVM.

Anni Cæſarei quantitas.	Dies. 365.ho.6.mi.0. ſe.0. ter.0. $\frac{0}{203}$.
Anni Cæſarei anticipatio.	Dies. 0. ho.0.mi.12. ſe.24.ter.49. $\frac{133}{203}$.
Anni ſolaris cõis quãtitas.	Dies.365.ho.5.mi.47.ſe.35.ter.10. $\frac{70}{203}$.

Ex quo manifeſtè apparet, cum huiuſmodi meo Anni computo neque Hipparchi, neque cæterorum Anni computi ſecundum rei ueritatem conuenire. Si enim per eundem annorum 1624. numerum differentia anni Hipparchi, quæ eſt mi.5. ab anno Cæſareo multiplicata fuerit: inuenietur, Aequinoctium non dies 14. ſed dies tantùm 5. ho. 15. mi. 20. anteceſſiſſe: à quo dierum numero non multum abeſt etiam ille, qui ex Ptolomæi differentia, quæ eſt min. 4. ſec. 48. prouenit. ſi quidem iuxta ipſius Ptolomæi anni computum, dies 5. ho. 9. min. 55. ac ſec. 12. anticipaſſe comperitur. Sed neque Alphõſi anni computus congruere deprehẽditur, quia ſi per eundem annorum 1624. numerum eiuſdem Alphonſi differentia, quæ eſt min. 10. ſec. 44. multiplicata fuerit: dies 12. ho. 2. minu. 30. ſecun. 56. anticipationis oſtendit. Quamuis autem Albatenicus computus propè ueritatem accedat, cum ipſius anni differentia ſit min. 13. ſec. 36. ter. 5. quar. 40. tamen, ſi hæc differentia in 1624. ducta fuerit, prouenient dies 15. ho. 7. min. 41. ſec. 53. ter. 22. & quar. 40. qui Quatuordecim dies anticipationis æquinoctij euincit. quem dierum numerum cum mea anni differentia eliciat: dubium profectò nullum eſt, quin meus anni computus cæteris uerior reperiatur eſſe. Si enim differentiam mei anni ab anno Cæſaris, quæ eſt min. 12. ſec. 24. ter. 49. & $\frac{133}{203}$. per 1624. quis multiplicauerit, inueniet is præcisè dies 14. qui Dies etiam prouenient, ſi anticipationes 1624. annorum, quas in ſequenti Tabella ſupputatæ ſunt in ſummam redigentur. nam anticipatio 1000. annorum, eſt dierum 8. ho. 14. minu. 53. ſec. 47. ter. 35. & $\frac{35}{203}$. Annorum

uero

uero 600. dierum 5. ho. 4. min. 8. ſec.16.ter.33, cum $\frac{21}{203}$. Annorum 20. dierum o. ho.4. min. 8. ſecun. 16. ter. 33. & $\frac{210}{203}$. Annorum denique 4. dierum o. ho. o. mi.49. ſec. 39. ter. 18. cum $\frac{126}{203}$. quæ quantitates, ſimul coniunctæ. conficiunt præciſè dies 14. ut in exemplo patet. Ex quibus omnibus facile eſt uidere, Beatiſsi. Pater, Annum per hanc noſtram ſupputationem dimẽſum, eſſe dierum 365. ho. 5. min. 47. ſec. 35. ter. 10. cum $\frac{70}{203}$. & quantitatem, qua Annus ipſe ab Anno Cæſaris ſuperatur, eſſe mi. 12. ſec. 24. tert.49. & $\frac{133}{203}$. Vnde fit, ut quarto quouis anno Dies integer ex præcepto Cæſaris intercalari nequeat, ut cuique licet cognoſcere. Nam ſi in hoc noſtro Anno hor. 5. mi. 47. ſec. 35. ter. 10. & $\frac{70}{203}$. quater acceptæ fuerint: colligentur ſolummodo Horæ 23.mi.10.ſe. 20. ter. 21. cum $\frac{27}{203}$. quæ non conficiunt diem integrum,

TABELLA *anticipationum Aequinoctij per ſingulos annos.*

			PARTES DIEI.			
ANNI	DIES	Hor.	min.	ſecũ.	tert.	.203
1	0	0	12	24	49	133
2	0	0	24	49	39	63
3	0	0	37	14	28	196
4	0	0	49	39	18	126
5	0	1	2	4	8	56
6	0	1	14	28	57	189
7	0	1	26	53	47	119
8	0	1	39	18	37	49
9	0	1	51	43	26	182
10	0	2	4	8	16	112
20	0	4	8	16	33	21
30	0	6	12	24	49	133
40	0	8	16	33	6	42
50	0	10	20	41	22	154
60	0	12	24	49	39	63
70	0	14	28	57	55	175
80	0	16	33	6	12	84
90	0	18	37	14	28	196
100	0	20	41	22	45	105
200	1	17	22	45	31	7
300	2	14	4	8	16	112
400	3	10	45	31	2	14
500	4	7	26	53	47	119
600	5	4	8	16	33	21
700	6	0	49	39	18	126
800	6	21	31	2	4	28
900	7	18	12	24	49	133
1000	8	14	53	47	35	35
2000	17	5	47	35	10	70
3000	25	20	41	22	45	105
4000	34	11	35	10	20	140
5000	43	2	28	57	35	175

grum, cum deficiant mi. 49. ſec. 39. ter. 18. & $\frac{116}{203}$ quæ adhuc plus æquo ex Cæſaris inſtitutione ſunt intercalata: ex quo quidem & anticipatio Aequinoctij ſingulis annis 116. per diem unum uerſus principium menſis, & deuiatio S. Paſcatis proceſſit, quam anticipationem ſequenti capite oſtendemus.

E X E M P L V M.

Pro Annis	1000.	Dies. 8.	ho. 14.	mi. 53.	ſec. 47.	ter. 35.	$\frac{19}{203}$
Pro Annis	600.	Dies. 5.	ho. 4.	mi. 8.	ſec. 16.	ter. 33.	$\frac{21}{203}$
Pro Annis	20.	Dies. 0.	ho. 4.	mi. 8.	ſec. 16.	ter. 33.	$\frac{21}{203}$
Pro Annis	4.	Dies. 0.	ho. 0.	mi. 49.	ſec. 39.	ter. 18.	$\frac{116}{203}$
Pro Annis	1624.	Dies. 14.	ho. 0.	mi. 0.	ſec. 0.	ter. 0.	$\frac{0}{203}$

Verum mirum tibi uideri non debet Pater Beatiſs. me Fractiones, quod alij non fecerunt, in computos duxiſſe. quanti enim momenti ea res ſit, ſequutus error iam manifeſtè oſtendit. Progreſſu nanque annorum, quæ neglecta eſt exigua admodum temporis pars, in tantam creuit, ut omnia à propriis detruſa ſint ſedibus, nec uera tranſacti temporis ratio, quæ quæritur, haberi poſſit. Quam ob rem uolui in omnibus computis harum fractionum rationem ducere, ut computi exactè reſpondeant, & quadrent.

De Aequinoctij anticipatione, quæ fit ſingulis annis, iuxta annorum uſualium, ac annorum ſolarium quantitatem. Cap. V.

ET quamuis præoſtenſa Anni mea quantitas noſtro æuo uideatur eſſe uera, & magis, quàm cæteræ aliorum quantitates, ueritatem huic negotio præſtare: quemadmodum ex adducta iam demõſtratione omnes credere poſſunt: nihilominus Beatiſs. Pa-

F ter,

ter, non facilè affirmare auſim, tam hanc, quàm aliam à quouis repertam quantitatem ita poſſe ratam & firmam eſſe, ne proceſſu temporis, ob Augium motus, aliquam uarietatẽ pariat, ac etiam poſteris relinquat, ut in hac ipſa arena, in qua nunc nos, aliquando deſudent. Nam Dei permiſſu factum eſt, ob primi Parentis noſtri præuaricationem, ut in hac peſſima (ut ait Scriptura diuina) occupatione uerſemur, cum diuinæ Sapientiæ minimè cedere, ſed pluſquam oportet, ſapere uelimus. Vt autem reuertamur, unde digreſsi ſumus: ſciendum eſt, quòd, cùm Annus uſualis paulum ſuperet (quemadmodum oſtendimus) Annum ſolarem, quatuor anni uſuales parua quantitate excedũt quatuor ſolares: quæ quidem quantitas & ſi ad paucos annos relata penè inſenſibilis uidetur: multorum tamen annorum progreſſu, in magnam ac ſenſibilem creſcit. Et, ſi huic temporis perturbatio ni tuo iuſſu Pater ſanctiſs. non obuietur; ueluti creuit antea, quotidie magis etiam creſcere deprehendetur. Hoc autem inde licet cognoſcere, ſi uenturo anno Domini 1580. Vernũ æquinoctium, iuxta præfatam meam ſupputationem, erit die 25. Martii, ho.4.mi. 57. ſec. 1. ter. 4. expletis quatuor annis uſualibus & communibus, quibus biſſextilis annus continetur, ad eundem diem 25. Martii Aequinoctium nobis non reddetur, ſed tanto plus à priori differet, quanto maior erit exceſſus quatuor præfatorum annorum uſualium, reſpectiue ad quatuor ſolares; puta mi. 49. ſec. 39. ter. 18. cum $\frac{126}{203}$. atque hoc pacto cadet Aequinoctium die 25. ho. 4. mi. 7. ſe. 21. ter. 45. & $\frac{77}{203}$. quod temporis ſpatium infra octo annos duplicabitur: ut ſit Ho. 1. mi. 39. ſec. 18. ter. 37. cum $\frac{49}{203}$. & ſingulis 29. annis fiat anticipatio Sex horarum; demum 116. annis unius diei integri, ut ex Tabella, quam in præcedenti capite exarauimus, quiſque hoc modo diſcere poteſt. Primùm, reperiat in ordine annorum Chriſti numerum 20. annorum, quorum è regione numerum horarum, ac reliquarum diei partium ſequentium inueniet, quæ ſunt Ho. 4. mi. 8. ſec.

Eccleſiaſtes. 1.

8. ſec.

8. ſec. 16. ter. 33. $\frac{21}{203}$ atque hanc quantitatem in tabella ſupputatoria, aut in papyro ſeorſim deſcribat. deinde accipiat quantitatem, quæ poſita eſt è regione annorum 9. & deſcribat ſimiliter eam in ipſa eadem tabella, ſub quantitate iam inuenta, quæ eſt Ho. 1. min. 51. ſec. 43. ter. 26. & $\frac{182}{203}$ Poſtremo faciat additionem, ut patet in exemplo, & prouenient Horæ 6. quæ eſt quarta pars unius diei, ideſt ea quantitas, qua ſpatio 29. annorum Aequinoctium ſuam ſedem anticipat.

EXEMPLVM.

Pro Annis 20.	Horæ. 4.	mi. 8.	ſec. 16.	ter. 33.	$\frac{21}{203}$
Pro Annis 9.	Horæ. 1.	mi. 51.	ſec. 43.	ter. 26.	$\frac{182}{203}$
Pro Annis 29.	Horæ. 6.	mi. 0.	ſec. 0.	ter. 0.	$\frac{0}{203}$ Quæ ſunt Diei integri pars quarta.

Quod uero de anticipatione horarum Sex, per annos 29. oſtendimus, idem eſt oſtendere de anticipatione diei unius, per annos 116. Si enim primùm quiſpiam inuentam in eadem tabella quantitatem anticipationis, poſitam è regione Annorum 100. quæ eſt, Ho. 20. mi. 41. ſec. 22. ter. 45. cum $\frac{105}{203}$ in tabella ſupputatoria ſe poſuerit; & ſub hac quantitate etiam illam, quæ eſt è regione decem annorum, Ho. 2. mi. 4. ſec. 8. ter. 16. & $\frac{112}{203}$ aptauerit; atque itidem quantitatem illam, quæ eſt è regione Sex annorum, uidelicet Ho. 1. mi. 14. ſec. 28. ter. 57. cum $\frac{189}{203}$ ſub eadem quantitate accõmodauerit: uenient ſanè Horæ 24. hoc eſt, quantitas unius diei integri, ut propoſitum fuit oſtendere.

EXEMPLVM.

Pro Annis 100.	Horæ. 20.	mi. 41.	ſec. 22.	ter. 45.	$\frac{105}{203}$
Pro Annis 10.	Horæ. 2.	mi. 4.	ſec. 8.	ter. 16.	$\frac{112}{203}$
Pro Annis 6.	Horæ. 1.	mi. 14.	ſec. 28.	ter. 57.	$\frac{189}{203}$
Pro Annis 116.	Horæ. 24.	mi. 0.	ſec. 0.	ter. 0.	$\frac{0}{203}$ Quæ Diem integrum perficiunt.

Quod ipſum etiam proueniet, ſi quantitas horarum Sex, de quibus in priori exemplo tractauimus, per Quaternarium multiplicabitur: quia tunc elicietur 24. horarum quantitas, quæ diem unum integrum conficiunt. Et hoc modo quiſque in poſterum facilè inuenire poterit, ac ſupputando adiſcere cuiuſcunque temporis propoſiti anticipationis Aequinoctij quantitatem.

De cognoſcenda ſingulis annis in futurum Aequinoctij ſede[m]; & quonam pacto illa in Calendario ſit ſtabilienda, ne amplius retrocedat. Cap. VI.

CVM uerò ex ſupraoſtenſa ſupputatione nota iam ſit Pater Beatiſſ. anticipatio ſedis Aequinoctij: non erit ab re, neque difficile in præſentiarum, exactiore calculo oſtendere futuram annis ſingulis Aequinoctij ſedem, ac præfatam anticipationem, & huiuſmodi ſedis in Calendario obfirmationem. Quamobrem hoc pacto procedendum erit. Suppoſita præoſtenſa quantitate, Horarum ſcilicet 5. min.47.ſec. 35.ter. 10. cum $\frac{70}{103}$ & dierum 365. ex quibus Annus communis, iuxta noſtram ſupputationem conſtare dicimus; & ingreſſu Solis ſequenti Anno Domini 1580. die 25. Martii. ho. 4. min.57. ſec. 1. ter.4. in primum Arietis gradum: ſi quis ſcire uoluerit, quo die, hora, & cæteris partibus Sol ingreſſurus ſit eundem gradum ſequenti anno 1581. addet diebus 25.ho.4.mi.57.ſec. 1.ter. 4. quantitatem horarum 5. min. 47. ſec. 35.ter. 10. cum $\frac{70}{103}$ & quantitas, quæ ex hac additione proueniet, quæ erit dies 25. ho.10.mi. 44.ſec. 36. ter. 14. & $\frac{70}{103}$ ingreſſum Solis, in primum gradum Arietis oſtendet. Simili modo, ſi diebus huiuſmodi & partibus ſequentibus Ho. 5. ac præfata minuta ſequentia adiicientur: orientur ſimiliter dies 25. ho. 16. min. 32. ſec. 11. ter. 24. cum $\frac{140}{103}$ pro anno 1582. oſtendentes tempus anni huius & menſis præfati, in quo Solis ingreſ-

ſus

Digitized by Google

ſus in idem Arietis ſignum, ac Vernum Aequinoctium erit. Veruntamen ſi iterum ho. 5. ac ſequentes partes huiuſmodi producto adiungentur, pro anno Domini uenturo 1583. qui erit Annus tertius poſt Biſſextilem: orientur dies 25. ho. 22. min. 19. ſec. 46. ter. 35. cum $\frac{7}{103}$ quod erit ſimiliter tempus huiuſmodi ingreſſus Solis præfato anno. Nouiſſime, ſi ho. 5. ac ſequentia minuta huic quantitati addentur: illud, quod prouenit, erit quantitas dierum 26. ho. 4. mi. 7. ſec. 21. ter. 45. & $\frac{27}{103}$ ex quibus addiſci poteſt; Solem eo die, atque ea hora Anno 1584. (ſi annus nō eſſet Biſſextilis) primum gradum Arietis ingreſſurum fuiſſe. ſed quia hic annus eſt Biſſextilis: ideo intercalandus eſt dies unus; qui dies de numero horum dierum eſt demendus; ut dies 25. pro ſede Aequinoctii relinquatur. Nam quoties propter Biſſextum dies unus in menſe Februario intercalatur; tunc Primus dies Martii fit nouiſſimus Februarii, & ſecundus Primus; & ſic de reliquis, ut infra capite 13. oſtendemus. Quam ob rem, hoc die intercalato, dicendum erit, die Vigeſimoquinto Martij Hor. 4. minu. 7. ſecun. 21. tert. 45. cum $\frac{27}{103}$ Solem anno Domini biſſextili 1584. primum Arietis punctum ingreſſurum, ac eo in loco, eoque die, atque hora uernum Aequinoctium ſuam ſedem occupaturum. Hoc autem ordine ulterius erit progrediendum, uſque ad Annum 1608. eo incluſo: qui ſi fieret biſſextilis, eo anno inueniretur Sol, die 24. Martii, ho. 23. mi. 9. ſecun. 25. tert. 53. & $\frac{111}{103}$ Arietem ingredi. ſed hic Annus debet fieri communis, & ſequens biſſextilis, ut præfato anno 1608. die 25. & non 24. Martii, hora tamen 23. mi. 9. ſec. 25. ter. 53. & $\frac{111}{103}$ Sol ingrediatur in Arietem, & anno ſequenti 1609. qui erit biſſextilis, die. 25. eiuſdem menſis, ho. 4. mi. 57. ſec. 1. ter. 4. Sol ſimiliter primum gradum Arietis inueniatur introire: in quem etiam Anno correctionis 1580. eodem die & eadem hora ingreſſus erit. Sed ſi huic quantitati temporis præfatæ Ho. 5. ac reliqua minuta addantur etiam Anno ſequenti, qui erit 1610. hoc eſt,

Trigeſi-

Digitized by Google

Ratio, ſiue Deſcriptio Anni magni ſolaris, qua ſingulis annis Aequinoctij ſedes addiſcitur.

ANNVS CHRISTI. M. D. XXC. *erit Annus biſſextilis,* & CORRECTIONIS *Calendarij; in quo Sol ingredietur Arietem Die 25. Martij. Ho. 4. mi. 57. ſe. 1. ter. 4. poſt occaſum Solis.*

Numeri anno rũ Anni magni	Anni biſſextiles.	1. Annus magnus cum annis Chriſti.	2. Annus magnus cum annis Chriſti.	3. Annus magnus cum annis Chriſti.	4. Annus magnus cum annis Chriſti.	DIES MARTII.	PARTES DIEI. Hor.	min.	Secũ.	tert.	203.
1		1581.	1610.	1639.	1668.	25	10	44	36	14	70
2		1582.	1611.	1640.	1669.	25	16	32	11	24	140
3		1583.	1612.	1641.	1670.	25	22	19	46	35	7
4	Biſſextilis	1584.	1613.	1642.	1671.	25	4	7	21	45	77
5	1.	1585.	1614.	1643.	1672.	25	9	54	56	55	147
6		1586.	1615.	1644.	1673.	25	15	42	32	6	14
7		1587.	1616.	1645.	1674.	25	21	30	7	16	84
8	Biſſextilis	1588.	1617.	1646.	1675.	25	3	17	42	26	154
9	2.	1589.	1618.	1647.	1676.	25	9	5	17	37	21
10		1590.	1619.	1648.	1677.	25	14	52	52	47	91
11		1591.	1620.	1649.	1678.	25	20	40	27	57	161
12	Biſſextilis	1592.	1621.	1650.	1679.	25	2	28	3.	8	28
13	3.	1593.	1622.	1651.	1680.	25	8	15	38	18	98
14		1594.	1623.	1652.	1681.	25	14	3.	13	28	168
15		1595.	1624.	1653.	1682.	25	19	50	48	39	35
16	Biſſextilis	1596.	1625.	1654.	1683.	25	1	38	23	49	105
17	4.	1597.	1626.	1655.	1684.	25	7	25	58	59	175
18		1598.	1627.	1656.	1685.	25	13	13	34	19	42
19		1599.	1628.	1657.	1686.	25	19	11	9	29	112
20	Biſſextilis	1600.	1629.	1658.	1687.	25	0	48	44	30	182
21	5.	1601.	1630.	1659.	1688.	25	6	36	19	41	49
22		1602.	1631.	1560.	1689.	25	12.	23	54	51	119
23		1603.	1632.	1661.	1690.	25	19	11	30	1	189
24	Biſſextilis	1604.	1633.	1662.	1691.	24	23	59	5	12	56
25	6.	1605.	1634.	1663.	1692.	25	5	46	40	22	126
26		1606.	1635.	1664.	1693.	25	11	34	15	32	196
27		1607.	1636.	1665.	1694.	25	17	21	50	43	63
28		1608.	1637.	1566.	1695.	25	23	9	25	53	133
29	Biſſextilis	1609.	1638.	1667.	1696.	25	4	57	1	4	0
Annus magnus conſtat interuallo Annorum 29.	7. Et Aequationis.	Hoc anno Sex horæ prætermittuntur.	Hoc anno Sex horæ prætermittuntur.	Hoc anno Sex horæ prætermittuntur.	Hoc anno Sex horæ prætermittuntur.	Poſt annum biſſextilem Aequationis repetendum eſt principium toties, quoties: & cætera.					
		ANNI MAXIMI DISTANTIA.				ANNI MAGNI RATIO.					

Trigeſimus ab Anno 1580. & Secundi anni magni primus: cognoſcemus, Solem primum Arietis gradum ingreſſum eſſe die 25. Martii ho. 10.mi. 44.ſec.35.ter. 14.& cum $\frac{70}{105}$ quæ ſedes eſt eadem, in qua erat præfato anno 1581. Quod ſi ab hoc Anno, uſque ad 1610. Aequinoctium ad eandem ſedem reuerſurum oſtendimus: quolibet 29. anno, Sol inuenietur eodem die, ac eius partibus, in eodem eſſe puncto, in quo iam 29. annis tranſactis inuentus erit. Cum itaque ingreſſum Solis in primum gradum Arietis die 25. menſis Martii, ho.4. mi.57.ſe.1.ter.4. ab occaſu Solis ſtatuerimus; & ſingulis 29. annis (ſeruatis ſeruādis de Annis biſſextilibus) ſedem ad eundem punctum reuerti oſtenderimus: dicimus, die 25. Martii ſedem uerni Aequinoctii nos obfirmaſſe; & ſic per ſingulos annos, interuallo 29. annorum, ingreſſum Solis in primum gradum Arietis; quod eſt uernum Aequinoctium, ut erat propoſitum, demonſtraſſe. Illud uerò Beatiſs. Pater eſt animaduerſione dignum, quòd cum Aequinoctium propter ſupputationem Cæſaris uariando ſpatio annorum 29. per Sex horas, & in annis 116. per diem integrum ſedem ſuam uerſus principium menſis anticipet, quemadmodum capite præcedenti oſtendimus: uerum iuxta meam ſupputationem Sol ſingulis 29. annis, quem Annum magnum & commoditatis gratia, & diſtinctionis ab aliis Annis appellare libuit: eodem die & hora cum reliquis diei partibus ad primum pũctum Arietis; in quo erat tunc, cum cępit à proprio loco deuiare, reuertatur: ſi in priſtinam ſuam ſedem reſtituendum eſt ipſum Aequinoctium: ſpatio ipſorum annorum 116. diẽ unum prætermiſſum eſſe oportet. ad quod agendum modũ facilè excogitauimus: quem in Tabula præcedenti deſcripſimus. nunc autem, ut facilius res perſpiciatur, huius rationem oſtendere non pigebit. Cum Vigeſimus quiſque octauus annus, iuxta Anni formam à Cæſare traditam, ſemper debeat eſſe Biſſextilis: in Septem biſſextis intercalantur dies 7. qui conficiunt horas 168. Veruntamem cum ſecundum

meam

meam ſupputationem, in Septem biſſextis niſi Ho.162.min. 12. ſec. 24. ter. 49. ac $\frac{133}{203}$ qui ſunt dies 6. ho. 18. mi. 12. ſec. 24. ter. 49. & $\frac{133}{203}$ ſint intercalandi: inueniuntur min. 47. ſec. 35. ter. 10. cum $\frac{70}{203}$ plus iuſta quantitate eſſe intercalata. Cũ igitur Aequinoctium, propter Cæſaris ſupputationem, ſingulis quatuor annis maturius anticipet min. 49. ſec. 39. ter. 18. cum $\frac{126}{203}$ Septimo quoque biſſexto, qui erit Anno. 28. prouenient Horæ 5. mi. 47. ſec. 35. tert. 10. cum $\frac{70}{203}$ quæ, ut ad quantitatem Sex horarum aſcendant, requirunt quantitatẽ ſequentis 29. anni; quæ eſt min. 12. ſec. 24. tert. 49. cum $\frac{133}{203}$ & ſic hanc illi addendo, naſcentur Horæ 6. quæ quidem horæ ut Aequinoctium, quod ſupra diximus, in propriam ſedem reuertatur; Biſſextum ab Anno 28. in 29. transferendo, per Septem Biſſextorum ſpatium ad plenum prætermittuntur.

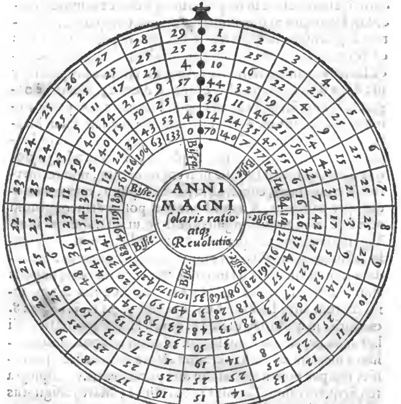
EXEMPLVM.

Anticip. 7. ann. biſext. cõm.	Ho. 5. mi. 47. ſec. 35. ter. 10.	$\frac{70}{203}$
Anticipatio anni 29.	Ho. 0. mi. 12. ſe. 24. ter. 49.	$\frac{133}{203}$
Pro Annis 29. faciunt.	Ho. 6. mi. 0. ſe. 0. ter. 0.	$\frac{0}{203}$

Hic igitur erit modus & ratio demendi de Anno quolibet Magno horas Sex: qui ordo, ſi ſingulis quatuor Annis magnis ſeruetur, dies integer abiiſſe ſine intercalatione reperietur. Manifeſtum enim eſt, Sex horas in anno Maximo, quod eſt ſpatium 116. annorum, ſecundum hanc ſupputationem quater acceptas, diem unum integrum conſtituere: quo die hoc pacto de huiuſmodi anno per quatuor uices dempto, Aequinoctium in ſua ſede obfirmatum eſſe, patet. Quæ cum ita ſint Pater beatiſs. apparet, in Annis communibus Horas & partes horarum, quæ ſunt ultra 365. dies, eſſe de ratione Anni biſſextilis; & fieri non poſſe, ut Aequinoctium ſemper in die 25. Martii ſedem ſuam teneat. Et quamuis in cæteris annis anni Magni in præfato die 25. ſemper inueniatur; in quoli-

Digitized by Google

quolibet tamen 24. anno, qui eſt Sextus biſſextilis, in die 24. eiuſdem menſis inueniri, neceſſe eſt: ut ſupra in Tabula uidere licet. Quapropter ſi in poſterum, annis 29. tranſactis,

rurſus is Annus magnus ſolaris, eo, quo oſtendimus ordine, incipiatur: & hic toties quoties ipſe Annus ad finem erit perductus; ita ut ſemper annus Vigeſimus nonus pro Anno biſſextili, quem ab effectu, Aequationis annum appellare uo-

 luimus;

luimus; & ſequens pro principio Anni magni ſequentis habeatur; quod in modo oſtenſa figura quæ eſt eadẽ cum antecedente Tabula, circulatim & cõmodius uideri poteſt: ob huiuſmodi diei unius ommiſſionem, Aequinoctium in Calendario ita ſtabilietur, ut in poſterum à ſede ſua nunquam recedat. Hanc autem diei unius ommiſſionem, quam alii Centum & plurium annorum ſpatio faciendam putauerunt, nos ea de re, quatuor Magnorum annorum interuallo, commodè facienda exiſtimauimus, ne Aequinoctium à propria ſede per duos dies anticipando, uſque ad diem 23. Martii delongaretur. Siquidem, ſicut eſt impoſſibile, ut in tam paruo numero 29. Annorum, Aequinoctium in 24. etiam diem Martij ſuam ſedem non habeat: ita fieri non poſſet, ut tam longiori tempore, ideſt Centum & pluriũ annorum ad 23. quoque diem, quod illi fortaſſe non cognouerunt, non recurreret. Veruntamen, cum fruſtra fiant per plura, quæ commodius per pauciora, & æquè benè fieri poſſunt: incongruum non exiſtimauimus, ſi ſingulis annis 29. ut oſtendimus anno Vigeſimo octauo tanquam communi relicto, ponatur Vigeſimuſnonus biſſextilis: ut omnia rectè adæquentur. Sciendum tamen eſt, quòd ſi Dies numerentur à meridie, ſingulis annis Anni magni Die 24. Martij fieret Aequinoctium; annis tantum ante biſſextilibus, qui ſunt 3. 7. 11. 15. 19. & 28. exceptis: in quibus fiet Die 25. quia ſi Horis annotatis cuilibet anno prꝑoſtenſi Anni magni addatur temporis interuallum à meridie ad Solis occaſum, Horæ ſcilicet Sex: proueniet tempus poſt meridianum diei præcedentis. exempli gratia. Sequenti anno Domini 1581. Dies 25. Martij aſſignatus eſt in Tabula pro die Aequinoctii, & Dies 24. eſt dies præcedens; ſi horis 10. diei 25. aſſignatis Horæ 6. addantur, eliciẽtur Horæ 16. & ſic Die 24. Martij. hor. 16. mi. 44. ſec. 36. ter. 14. & $\frac{70}{103}$ poſt meridiem erit Aequinoctium præfati anni. quod quidem etiam cuilibet Anno antebiſſextili continget: nam Anno 1583. iuxta huius regulæ obſeruationem Die 25.

eiuſdem

eiuſdem menſis Hora 4. mi. 19. ſec. 46. ter. 35. cum $\frac{7}{103}$ à meridie erit Aequinoctium. Et hoc pacto opinio dicẽtium, Aequinoctium tempore Chriſti contigiſſe, non Die 25. ſed 24. menſis Martij, non erit aſpernenda.

Alia ratio inueniendi ſedem Aequinoctij, ſiue ingreſſum Solis in Arietem. Cap. VII.

HIs itaque oſtenſis, Beatiſs. Pater: ad confirmandum illud, quod de ingreſſu Solis in Arietem ſupra docuimus, ut magis manifeſtum appareat: oſtendamus neceſſe eſt, quonam pacto auxilio ſequentium duarum Tabellarum, quas iuxta modum, quo utitur Iohannes Stœfflerus in ſuo Calendario: ad hoc negotium parauimus, iterum præfatus ingreſſus addiſcatur. Pro. 18.
Cum igitur quolibet quarto anno Sol in Ariete ad eundem punctum, in quo antea fuit, non redeat, quemadmodum oſtendimus, ita ut ſedem ſuam anticipet quantitate mi. 49. ſec. 39. ter. 18. cum $\frac{126}{103}$ hanc profectò quantitatem quadriẽnij additione auctam, in ſequenti Tabella, è directo Sex biſſextorum; iuxta rationem Anni noſtri magni; de quo in ſuperiori Tabula diſſeruimus exarandam duximus: quò ipſe ingreſſus Solis in Arietem manifeſtius uideatur. Verum, quia non eſt ſatis ad id, quod oſtẽdere cupimus, ſolummodo has quantitates deſcripſiſſe: adiunximus etiam Tabellam radicum, annis quinque ſeruientium, ab Anno uidelicet 1580. uenturo biſſextili incipientem, cuius anni Radix erit die 25. Martij. ho. 4. mi. 57. ſec. 1. ter. 4. quod eſt tempus, quo eodem anno Sol introibit in primum Arietis gradum: cui diei adiũgendo Horas 5. mi. 47. ſec. 35. tert. 10. cum $\frac{70}{103}$ ex quibus Annus, præter dies 365. conſtat, prodit Radix anni 1581. primi poſt biſſextilem, die 25. ho. 10. mi. 44. ſec. 36. ter. 14. cum $\frac{27}{103}$ eiuſdem menſis: & hoc pacto ſingulis productis, ſingulis annis (quemadmodum ſupra cap. 6. oſtendimus) horas 5.

minu.47.ſec.35.ter. 10.cum $\frac{p.}{203.}$ ſemper adiungendo, oriuntur Radices annorum ſecundi, tertij, & quarti, poſt annum biſſextilem: quas poſuimus è regione præfatorum annorum diſtinctas in dies, horas, minuta, ſecunda, tertia, & ducenteſimatertia menſis Martij. Vt autem uſus huiuſmodi Tabellarum intelligatur, Pater Beatiſsi. animaduertẽdũ eſt, ſi quis ſibi propoſuerit, uelle ſcire Solis ingreſſum in primũ punctum Arietis, quouis anno futuro, ei in primis cognoſcendum eſſe, an ille annus biſſextilis ſit; an cõmunis: deinde utrum primus ſit, an ſecundus, an tertius, an quartus poſt annum biſſextilem, hac ratione, ac uia, ut ab eo numero annorum Chriſti, quos quis ſibi propoſuerit, ſubmouendi ſint ſemper anni 1580. qui eſt numerus annorum ætatis Chriſti, in quo facta eſt correctio Calendarii, & illi anni, qui reſidui fuerint, ſint quantitas annorum tranſactorum à correctione præfata: quæ quantitas diuidenda eſt per numerum 116. anni Maximi, quod eſt ſpatium, in quo dies integer, tranſactis quatuor annis ſolaribus, erit prætermiſſus,

Tabella ingreſſus Solis in Arietem.

ANNI BISSEX-TILES EXPANSI.	Numeri annorum biſſexti per quaternarium collecti.	PARTES DIEI.					
		DIES	Hor.	min.	ſecũ.	tert.	.203
1	4	0	0	49	39	18	126
2	8	0	1	39	18	37	49
3	12	0	2	28	57	55	175
4	16	0	3	18	37	14	98
5	20	0	4	8	16	33	21
6	24	0	4	57	55	51	147

Tabella Radicum Martij Anni 1580.

RADICES ANNORVM.	PARTES DIEI.					
	Dies.	Horæ.	min.	ſecũ.	tert.	.203
Biſſextilis.	25	4	57	1	4	0
1. poſt biſſextum.	25	10	44	36	14	70
2. poſt biſſextum.	25	16	32	11	24	140
3. poſt biſſextum.	25	22	19	46	35	7
4. poſt biſſextum.	26	4	7	21	45	77

pro

pro Aequinoctio ſtabiliendo: & numerus Quotiens, erit numerus annorum iam prætermiſſorũ. Verum reſiduum, quod proueniet ex diuiſione facta per numerum 116. oſtendet, quotus ſit ille annus Domini propoſitus, qui continetur intra ſpatium ipſorum 116. annorum: & huiuſmodi reſiduum erit diuidendum per 29. qui eſt numerus annorum Anni magni, & productum oſtendet, tot annos Magnos iam tranſiiſſe ex numero annorum 116. quod uero relinquetur partiendum erit per 4. qui eſt numerus annorum, in quo fit Biſſextus communis; & Quotiẽs oſtendet, quot anni biſſextiles poſt biſſextum Aequationis iam tranſierint: & Reſiduum proueniens ex hac partitione demonſtrabit, quotus Annus propoſitus erit poſt annum biſſextilem. Veruntamen ſi poſt ſecũdam diuiſionem ſupererint 28. anni: in Vigeſimum octauum anni Magni non cadit Biſſextus. Tunc igitur adhibenda erit hæc Regula, ut sẽper accipiatur Annus propoſitus pro quarto anno poſt ſextum Biſſextum in Anno magno ſolari: ita ut ſequens annus fiat biſſextilis Aequationis. His itaque peractis, ex Tabella radicum præoſtenſa primum accipiẽdus eſt dies & partes diei anni biſſextilis, aut illius, qui eſt poſt Biſſextum, quemadmodum reſiduum, uel etiam numerus 28. oſtendet; ac ſeorſim hæc ſcribenda ſunt in tabella ſupputatoria. Deinde introeundum eſt in tabellam ingreſſus Solis in Arietem, & iuxta numerum Quotientem, inuentum ex diuiſione quaternarii inueniendus eſt in Annis adſcriptis numerus eidem ſimilis: quo facto, numerus dierum, horarum, ac aliorum conſequentium, è regione illius numeri poſitus erit ponendus ſub numeris ex Tabella radicum extractis. Facta poſtea ſubtractione, quãtitas, quæ relinquetur, oſtendet diẽ, & horam ingreſſus Solis in primum gradum Arietis, in quo eſt principium Aequinoctij uerni illius anni propoſiti: quod quidem exemplo magis docente, quàm uerbis, demonſtrabitur. Volo ſcire ingreſſum Solis in primum punctum Arietis, ſiue Aequinoctium uernum anni Domini 1587. futuri: exploro

exploro primùm, an annus propoſitus ſit Biſſextilis, an non, ſubtrahendo à numero 1587. numerum 1580. & prouenit 7. Cum autem hic numerus non ſit capax diuiſionis per numerum 116. neque per numerum 29. ſignum euidens eſt, Annũ 1587. ex eis unum eſſe, qui in primo Anno magno ſolari poſt correctionem Calendarij continentur. Quapropter partior 7. per numerum quatuor annorum Biſſexti, hoc eſt, per 4. & naſcitur Vnitas, & ſupereſt 3. Dico nunc, 3. oſtendere, Annum oblatum 1587. eſſe annum tertium poſt annum biſſextilem; & Vnitatem demõſtrare, unam tantùm in hoc Anno magno ſolari intercalationem, hoc eſt Annum unum biſſextilem incidiſſe. Quocirca, primum cõſimilem numerum Ternarium in tabella Radicum inuenio, qui eſt Tertius poſt biſſextilem; quem ad partẽ extra in abaco adſcribo unà cum Radice 25. dierum Martii. 22. horarum 19. minutorum, 46. ſecundorum, 35. tertiorum, ac $\frac{7}{103}$. Deinde, ex diuiſione Septenarii per quaternarium cum Vnitas orta ſit, ad Tabellam introitus Solis in Arietem me confero, &, inuenta Vnitate, quæ primum Biſſextum anni Magni ſolaris denotat, è regione eius inuenio anticipationem dierum 0. ho. 0. mi. 49. ſec. 39. ter. 18. cum $\frac{126}{103}$ quam demo de radice ſeorſim ſcripta: & remanent dies 25. ho. 21. min. 30. ſe. 7. ter. 36. & $\frac{84}{103}$. ut in exemplo apparet.

1587. Annus Chriſti propoſitus.
1580. Annus correctionis Calendarii.

7. Annus primi anni Magni à correctione Calendarij.

3 — Annus poſt Biſſextum.
7 | 1. Intercalatio in anno Magno tranſacta.
4

Exem-

E X E M P L V M.

Pro Anno tertio poſt Biſſextum.	Dies.25. ho.22.mi.19.ſe.46.ter.35.	7/203.
Pro primo Biſſexto anni Magni.	Dies. 0.ho. 0.mi.49.ſe.39.ter.18.	126/203.
Pro ingreſſu Solis.	Dies.25.ho.21.mi.30.ſe. 7.ter.16.	84/203.

Igitur anno Chriſti 1587.futuro ingredietur Sol in Arietem, Vernum æquinoctium faciens die, hora, minutis, ac cæteris iam inuentis, hoc eſt, Die 25. Martij. Aliud quoque adducam exemplum,pro maiori intellectu.Volo ſcire, Anno Domini uenturo 2130. quonam die Martij Sol ſit ingreſſurus Arietem.demo,ut prius, 1580.de 2130. & prouenit 550.qui ſunt Anni poſt annum correctionis iam dictæ.poſtea partior 550. per 116.& naſcitur 4.quod denotat, ab Anno correctionis Calendarij uſq; ad Annum propoſitum iam quatuor annos Maximos abiiſſe: Reſiduum uero 86. indicat,quotus annus ſit in numero annorum Quinti anni magni ſolaris, tunc currentis. quod Reſiduum eſt diuidendum per 29. & prouenier 2.ex quo intelligitur poſt Quatuor annos maximos iam duos Annos magnos tranſiſſe; & 28.annos, qui ſuperſunt, ad tertium Annum magnũ ptinere. Verumtamen, cumAnni iſti ſint numero 28. per Regulam datam Annus erit tunc Quartus poſt Sextum biſſextum currentis Anni magni ſolaris, & per conſequens Annus propoſitus erit Quartus ab anno Biſſextili. Quam ob rem, ingre-

2130. Annus Chriſti propoſitus.
1580. Annus correctionis Calendarij.

550. Annus poſt præfatam correctionem.

086| Annus maximi anni Solaris.
550. |4. Anni maximi tranſacti à cor-
116 rectione Calendarij.

28 — Annus quartus poſt Biſſextum.
86| 2.Anni magni tranſacti poſt quatuor ma-
29 ximos à correctione Calendarij.

grediendum eſt prius Tabellam radicum, & deſcribenda eſt in tabula ſupputatoria Radix, ſiue tẽpus anni Quarti poſt Biſſextum, quod erit Dies 26. ho. 4. min. 7. ſecun. 21. ter. 45. cum $\frac{77}{203}$. Deinde ex tabella ingreſſus Solis in Arietem extrahendum eſt tempus Sexti biſſexti, qui erunt dies 0. ho. 4. mi. 57. ſec. 55. tert. 51. cum $\frac{147}{203}$. & ponendum in præfata tabella ſupputatoria, ſub tempore anni quarti biſſextilis. quo facto, demenda eſt hæc quantitas ex illa; & naſcetur quantitas dierum 25. ho. 23. mi. 9. ſec. 25. ter. 53. cum $\frac{113}{203}$. Quare dicendũ erit, diem 25. Martij, ho. 23. mi. 9. ſecun. 25. tert. 53. & $\frac{113}{203}$. oſtendere tempus introitus Solis Anno 2130. uenturo in primum gradum Arietis in ſignifero.

EXEMPLVM.

Pro Quarto anno poſt Biſſextum.	Dies. 26. ho. 4. mi. 7. ſec. 21. ter. 45.	$\frac{77}{203}$
Pro Sexto biſſex. Anni magni ſolaris.	Dies. 0. ho. 4. mi. 57. ſe. 55. ter. 51.	$\frac{147}{203}$
Pro ingreſſu Solis.	Dies. 25. ho. 23. mi. 9. ſe. 25. ter. 53.	$\frac{113}{203}$

Sed ſi huiuſmodi ingreſſus Solis anno Domini 2129. eſſet reperiẽdus: demptis annis 1580. ex 2129. Reſiduum eſſet 549. per 116. diuidendum: ex qua diuiſione orjretur 4. denotãs, iam 4. Annos maximos tranſiſſe, & 85. eſſe reſiduũ Anni maximi; qui 85. anni erunt diuidendi per 29. & proueniet 2. cũ 27. reſiduo: quod quidem reſiduum eſt ſimiliter diuidendũ per 4. numerum annorum Biſſexti; & prodibit 6. indicans, iã Sex annos biſſextiles abiiſſe, & 3. reſiduum oſtendet, Annum 2129. propoſitum eſſe Tertium poſt Sextum biſſextum anni Magni. Quocirca, quærenda eſt prius in Tabella radicum quantitas appoſita Tertio anno poſt Biſſextum, quæ erit dierum 25. ho. 22. mi. 19. ſec. 46. ter. 35. & $\frac{7}{203}$. & ſcribenda in tabella ſupputatoria: ſub qua poſtea deſcribenda eſt quantitas Sex annorum biſſextilium in tabula ingreſſus Solis in Arietem, quæ erit dierum 0. ho. 4. mi. 57. ſec. 55. tert. 51. cum $\frac{147}{203}$. à priore quantitate ſubtrahenda: qua ſubducta, remanebunt

2129. Annus Chriſti propoſitus.
1580. Annus correctionis Calendarij.

549. Annus à præfata correctione.

085. — Reſiduum Anni maximi.
449 | 4. Anni maximi præteriti.
448

27 — Reſiduum Anni magni.
84 | 2. Anni magni ſolares præteriti.
29

03 — Annus tertius poſt Biſſextum.
21. | 6. Anni biſſextiles tranſacti.
4

nebunt dies, 25.ho.17.mi.21.ſe.50.ter.43. cum $\frac{63}{203}$. ut in exemplo apparet. Erit igitur dicendũ Anno Domini 2129. die 25. Martij ho.17.mi.21.ſec.50.tert.43.cum $\frac{63}{203}$ Solem in primũ mum punctũ Arietis, quémadmodum quærebatur ingreſſurum. Eſt & alius modus admodum facilis inueniendi tempus, in quo Sol intrat primũ

E X E M P L V M.

Pro anno ter.poſt Biſſext.Dies.25.ho.22.mi.19.ſe.46.ter.35. $\frac{7}{203}$.
Pro ſex annis biſſextilib.Dies.0.ho.4.mi.57.ſe.55.ter.51. $\frac{1474}{203}$.

Pro ingreſſu Solis. Dies 25.ho.17.mi.21.ſe.50.ter.43. $\frac{63}{203}$.

gradum Arietis, quem ſupra attigi; & nunc oſtendere non grauabor. Diſcat prius, qui hoc ſcire uoluerit, ſub quo annorum numero, comprehenſo in Anno magno ſolari contineatur numerus illius anni, quem ſibi propoſuit. deinde demat prius de illo annos 1580. poſtea, partiatur Reſiduum, ſi fuerit capax huiuſmodi partitionis, per 29. & numerus, qui ex ea ſupererit, erit numerus quæſitus. Si autem huiuſmodi reſiduum diuidi nequiuerit: numerus ille etiam erit numerus, qui quæſitum tempus oſtendet. Nam, cum eo ipſo

numero reſidui introeundum erit in Tabulam, in qua eſt deſcripta Ratio anni Magni, & inuento in prima eius columna, quæ continet numeros eiuſdem anni, numero conſimili, è regione, in columnis continentibus Dies, parteſque diei menſis Martij inueniet tempus quęſitum. Huius autem rei exemplum ſubiungam. Volo ſcire Anno Domini 2125. quo die Sol ingrediatur Arietem. demo (ut ſemper) de propoſito numero annos 1580. & prouenit 545. deinde partior hunc numerum per 29. & reſiduum eſt 23. cui numero conſimilem inuenio in ſupradicta tabula, è regione cuius eſt annotatus dies & ipſius partes; in quo ingreditur Sol in primum gradũ Arietis, qui erit dies 25. ho. 18. mi. 11. ſec. 30. ter. 1. cum $\frac{189}{203}$. Si autem de Anno 1601. idem ſcire uoluero: auferam prius ex hoc numero annos 1580. & relinquẽtur 21. & quia hic numerus non eſt capax diuiſionis per 29. dicitur 21. eſſe quæſitum numerum ad oſtendendum quod quæritur. quia ſi cum hoc numero præfatam tabulam ingreſſus fuero: inuento in priore columna numero 21. è regione inueniam dies 25. ho. 6. mi. 36. ſe. 19. ter. 41. & $\frac{49}{203}$. & hoc erit tempus Aequinoctij; ſiue ingreſſus Solis in primum gradum Arietis anni propoſiti: quod quidem etiam in aliis annis propoſitis erit obſeruandum.

Dies Aequinoctij per radios ſolares, ad quamcunque Poli borealis eleuationem, quo nam pacto cognoſcatur. Cap. VIII.

QVONIAM uerò Vetus conſuetudo eſt S. Rom. Eccleſię ex SS. Patrum, & Conciliorum decreto, poſt uernum Aequinoctium die Dominico, ſtatim ſequentem lunam Quartamdecimam S. Diem Paſcatis Reſurrectionis celebrandum eſſe. & tempus Aequinoctij apud nonnullos nondum ſatis exploratum habetur, dicam in præſentiarum de eo aliquid, & oſtendam quonam pa

cto

ĉto per Solares radios ad quamcunque Poli borealis eleuationem addiſci poſsit. Quòd Sol ſub Ecliptica octauæ ſphæræ perpetuò decurrat, & eo exiſtente ſub ea parte, qua Aequator & ipſa Ecliptica ſeſe mutuo intercipiunt, Aequinoctium fiat in toto orbe terrarum, nemo eſt qui ambigat: præſertim cũ Georgius Purbachius Cap. De motu octauæ ſphæræ, motu trepidationis, ut uocant, ſiue acceſſus & receſſus, ipſius octauæ ſphæræ, inuentu ſanè Thebit, hoc ſatis oſtendat. Quando uero & quo modo id accidat, hoc opus, hic labor eſt: etiam ſi quamplurimi huius artis profeſſores, quem admodum ex eorum ſcriptis licet cognoſcere, in hoc multũ operam nauarint. Columella enim antiquiſſimus ſcriptor, cui aſtipulatur Plinius (alios enim prætermittam) Lib.9.cap. 14.& Lib.11. cap. 2. De Re ruſtica, Eudoxi & Metonis antiquorum Aſtronomorum diſciplinam ſequutus, docet Solſtitia & Aequinoctia confici, non in primis partibus ſignorum, quemadmodum aſſerebat Hipparchus, ſed in octauis, incidente Sole in centrum terræ; & uernum Aequinoctium ſuo tempore menſe Martio fieri circa 8. Calen. Aprilis in octaua parte Arietis, ac Solem 16. Calend. eiuſdem menſis in ipſius Arietis ſignum tranſitum facere. ſiquidem, quemadmodum Purbachius, ſupra oſtendit, exiſtente Sole in principio uel Arietis, uel Libræ primi mobilis, non ſemper fit Aequinoctium, ſed aut ante factum eſt, aut poſt fiet. Verum non eſt prætereundum, Diem naturalem conſiſtere in Solis circuitione, quæ ſpatio 24. horarum fit ſuper, & ſubter horizonte; & proptercea diuidi in Diem artificialem & Noctem: quorum quantitas motu Solis ſupra & ſub horizonte, iuxta arcus, uel ſpatij quantitatem, quod pertranſit, menſurantur. Sol enim cum pertranſit ſupra horizontem, quantitatem diei artificialis; cum uero ſubter horizontem, quantitatem noctis demõſtrat. & quanto magis præfati arcus inter ſe ſunt maiores, uel minores, tantò magis dies & noctes inter ſe ſunt longiores, aut breuiores. Vnde fit, quòd quando arcus deſcriptus à So

natũ. Hiſt. lib. 2. cap. 19. & lib. 18. cap. 25.

le ſupra horizontem eſt æqualis arcui deſcripto ſub eodem, Dies artificialis eſt æqualis nocti, & tunc fit Aequinoctium, per totum orbem. Nam cum omnes circuli maiores in ſphæra, ut ſunt Aequinoctialis & Horizõtalis, per 15. Primi Theodoſij, diuidant ſe inuicem per æqualia, non eſt dubium, quin Aequinoctialis ab horizonte, ſiue recto, ſiue obliquo in duas æquas partes diuidatur: ita ut altera eius pars ſit ſemper ſupra horizontem, altera uero infra. Quapropter, Sole ſub Aequatore exiſtente, quod bis in anno contingit, in principio ſcilicet Arietis menſe Martio, & Libræ menſe Septembri; ubi Aequinoctialis ab Ecliptica octauæ ſphęræ interſecatur, ſupra horizontem, motus fit æqualis ei, qui fit infra horizõtem, & Dies artificialis & nox æquales fiunt, & Aequinoctiũ in toto orbe terrarum contingit. quod quidem non accidit, quando Sol eſt citra, uel ultra præfa[illegible]tam ſectionem: quia, per 15. Definitionem primi Elementorum Euclidis: quemadmodum diameter trãſiens à circumferentia per centrum circuli, in duas æquales partes eum diuidit; aliter autem euenit, cum aut ſupra, aut infra cẽtrum tranſit, quia non ſecatur in duo æqualia: ita Sol exiſtens ſub Aequatore, qui eſt circulus tranſiens per centrum mundi, diuidit ſphęram in duas æquales partes, ac parem Diem nocti faciens, fit Aequinoctium, infra autem aut ſupra cum exiſtit, aut Dies maior eſt nocte, aut contra. Verum diuerſitatem temporis Aequinoctij, quæ eſt inter autores, non aliunde arbitror naſci poſſe, quàm ex motu Octauæ ſphęræ: cui tres motus Aſtronomi adſcripſere: unum, qui fit ſemel in die naturali, raptu primi mobilis ſuper polis mundi ab ortu in occaſum per meridiẽ, alterum, quem fieri à Nona ſphęra dicunt, regulariter ſuper centrum mundi, iuxta ordinem ſignorum ab occaſu ad ortũ per meridiem, ſuper polis Signiferi primi mobilis: ita ut caput Arietis nonæ, ſiue Secundi mobilis, quod idem eſt, ſpatio annorum 200. iuxta quorundam ſententiã gradum unũ, ac 28. ferè minuta Primi mobilis, & totum eius Zodiacũ ſpatio

De Sphe-ris.

tio

tio annorum 49000. pertranſeat. quem motum, Arcum huiuſmodi Zodiaci inter caput ſui Arietis, & caput Arietis octauæ ſphęræ, appellant. Nam in cæleſtibus quendam quaſi gregem Arietum poſuere. Tertium ipſius Octauæ proprium aſſerunt, qui regulariter fit à quibuſdam punctis in ipſa inuicem per diametrum oppoſitis, in circunferentia duorum paruorum circulorum, centra habentium in capite Arietis, & Libræ nonæ, quæ pũcta caput Arietis, & Libræ huius ſphæræ uocantur. quem quidem Medium motum acceſſus & receſſus; ſiue Motum trepidationis appellant: & ſpatio annorum 7000. ſolarium perfici uolunt. Quia uero caput Arietis & Libræ octauæ in ſuis paruis circulis mouentur modo ſecundum ordinem ſignorum primi mobilis, modo contra, ac etiã modo ſtare uidentur: ex quo ſequitur, huiuſmodi motum ſimul cum ſectionibus eclipticæ octauæ cum æquinoctiali Aequinoctia & Solſtitia mutare, propterea motus iſte in cauſa eſt, ut Aſtronomi, qui diuerſis ætatibus maximas Zodiaci ab Aequinoctiali declinationes obſeruarunt, de illis inter ſe diſſideant. Sed cum ex his quæ diximus, compertum eſſe poſſit, Sole existente quandoque in principio Arietis primi mobilis, Aequinoctium faciendum eſſe, & nõ fieri, ſed uel prius (ut ſupra dictum eſt) fuiſſe, uel poſtea futurum eſſe. cumque Sol ſemper percurrat ſub ecliptica octauæ, & cum fuerit in præfatis ſectionibus ipſius Eclipticæ cum æquatore, omniũ conſenſu, & præcipuè Ptolemæi Lib. 1. Quadripartiti, ut uocant, fit Aequinoctium in uniuerſo; credendum eſt (ni fallor) S. Rom. Eccleſiam ſemper huiuſmodi Aequinoctium reſpexiſſe, & obſeruaſſe. quod quidem etiam (mea ſententia) ſemper faciet, cum præ cęteris ſit non ſolum cognitu facilius, uerum etiam uerius. Nam ſenſu & ratione quotannis cõprehẽditur: nec iuſtũ eſſe arbitror ſenſum dimittere propter rationem tantum, præſertim ſi illud, de quo agitur ſenſu percipitur; maximè cum Senſus circa proprium ſenſibile nunquam decipi poſſit. Et, ſi in S. Paſcatis celebratione à recto tramite

deuia-

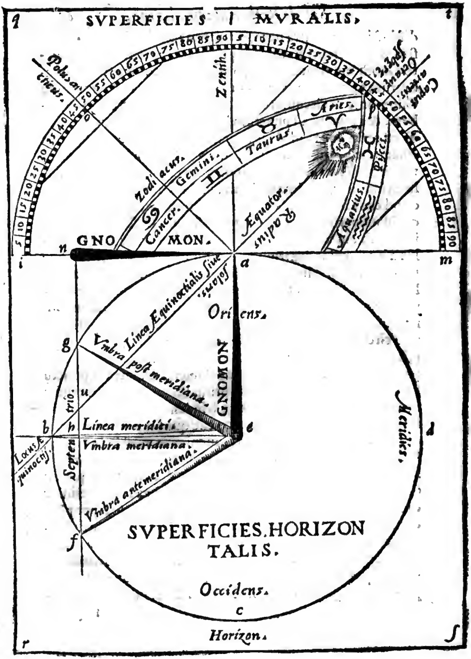
deuiatum eſt, dicant alij, quidquid uelint de Aequinoctio, & ingreſſu Solis in Arietē primi mobilis: hoc ſanè non accidit niſi ob Aequinoctij iam oſtenſi anticipationē, & ob eius in Die 21. Martii à Dionyſio Abbate Romano ſtabilitionē. Sancta enim Eccleſia ſemper obſeruans Arietem, æquinoctialis circuli ab ecliptica octauæ decuſſati, tāquam Arietem illum cornibus hærentem inter uepres, Dominica ſequenti lunam Quartamdecimam poſt Aequinoctium ſolennem memoriam ſemper habere uoluit Reſurrectionis ipſius figurati Arietis ab Abrahamo, patre multarum gentium, pro noſtra omniumque ſalute, ſuper ſtruem lignorum Sanctæ crucis ad ſimilitudinem Iſaaci eius filij, immolati. Sed iam ad noſtra redeamus. Cum hoc anno Domini 1580. Sol in præfata ſectione Die 25. Martij anni innouati, ſiue Die 11. eiuſdem menſis anni ueteris eſſe contingat: ideo dicimus tunc fieri per totū terrarum orbem Aequinoctium, & nō Die 21. hoc eſt, Die dicato S. Patri Benedicto: quod quidem ſenſu clare percipi poterit, cum umbra Gnomonis, ut uocant, ſiue Stili cuiuſcunq; Horologij, ſiue muralis, ſiue horizontalis rectè fabrefacti cadet ſuper punctum ubi linea meridiei ſe interſecat cum linea æquinoctialis. Vt autem in poſterum, ab omnibus ſingulis annis percipi poſſit, quo nam die fiat Aequinoctium, oſtendam quo pacto ad cuiuſcunque Poli borealis eleuationem in plana ſuperficie cum horizonte illius loci æquè iacente; aut in pariete meridiem adamuſſim reſpiciente, qui cum præfato horizonte ſe iungat ad angulum rectum, confici poſſit Gnomonem, qui lumine Solis & umbra ipſius Gnomonis, oſtendat punctum indicans diem uerum uerni atque autumnalis Aequinoctij. quod quidem ita erit faciendum. Deſcribatur in primis in iam memorata, ſiue horizontali, ſiue murali ſuperficie plana magnus circulus, & in eius centro erigatur Stilus, ſiue Gnomon, qui quanto magis erit longior, tanto magis umbræ, quæ quotidie fient ab eo lumine Solis, una ab alia in earum longitudine erunt diſtin-

Gen. 22.

Digitized by Google

diſtinctiores: contra uero, quanto magis fuerit breuior. poſteà Sole iaciente umbras in præfatam ſuperficiem, à præfato Gnomone procedentes, obſeruentur coniunctiones umbrarum tam ante, quàm poſt meridianarum, factæ à cuſpide Gnomonis in circunferentia circuli, quæ exactè ſignari debent, & à puncto ad punctum harum coniunctionum ducenda eſt recta linea, in duas æquales partes à linea indefinitæ quantitatis, quæ erit quæſita linea meridiana, ducta à centro circuli, & tranſeunte per punctum diuiſionis, diuidenda. In ea ſimiliter, modo quo infra, inueniendum eſt punctum, quod cum ab umbra Gnomonis tactum fuerit, oſtendat, eo die in uniuerſo orbe eſſe Aequinoctium. Deſcribatur igitur in primis, ut in figura, in horizontali ſuperficie plana circulus a b c d. cuius centrum ſit e. in quo erigi debet Stilus, ſiue Gnomon, qui cum præfata ſuperficie faciat undique angulos rectos. Sitque Oriens in parte a, Occidens in parte c, Septentrio in parte b, & in parte d ſit Meridies. Obſeruetur poſtea ante meridiem umbra cuſpidis Gnomonis tangens partem circuli, ut puta f. quæ ſignari debet: idem quoque faciendum eſt poſt meridiem de umbra Gnomonis tangente partem circuli, ut puta g. à quo ducenda eſt linea in punctũ f. & erit g f. quæ per Decimam primi Elementorum Euclidis in duas æquales partes à linea e b indefinitæ quantitatis, trãſiens per punctum h. quam dico eſſe quæſitam lineam meridianam, eſt diuidenda. Nunc inueniendum eſt in ea punctũ ſectionis lineæ æquinoctialis ad eleuationem Poli borealis ad latitudinem huius Inclytæ ciuitatis Venetiarum: quæ eſt Gra. 45. hoc pacto. Ducenda eſt prius linea i m. indefinitæ quantitatis, quæ ſit lineæ b e paralella, & tranſeat per punctum, ſiue centrum a. poſtea circa eundem centrum deſcribatur Hemiſphærium ſiue Semicirculus i l m. qui ſatis erit huic negotio; & à præfato centro per 11. primi Euclidis erigatur linea a l. quæ diuidat ſemicirculum in duas æquales partes ad angulos rectos: hoc eſt in i a l. & in m a l. quarum

ſingu-

SVPERFICIES MVRALIS.
Zenith.
Polus arcticus.
Caput Arietis.
Cancer.
Gemini.
Taurus.
Aries.
Piſces.
Aquarius.
Zodiacus.
Æquator.
Radius
GNO MON.
Linea Æquinoctialis ſiue ſolaris.
Oriens.
GNOMON
Vmbra poſt meridiana.
Linea meridiei.
Vmbra meridiana.
Vmbra antemeridiana.
Locus æquinoctij.
Septentrio.
Meridies.
SVPERFICIES HORIZONTALIS.
Occidens.
Horizon.

ſingulæ diuidendæ ſunt in Gra. 90. Sitque linea a l. Zenith. & i m Horizon hemiſpherij, ſiue ſemicirculi. His ita diſpoſitis, à centro a ducatur linea a o. ſupra horizontem i m. Gra. 45. eleuata, iuxta altitudinem Poli borealis noſtræ ciuitatis, & o ſit huiuſmodi Polus. Sit præterea linea a p Aequator, ſiue circulus Aequinoctialis, & p caput Arietis octauæ ſphæræ. ſi quidem Polus borealis à capite Arietis, ſiue ab Aequinoctiali diſtat, ut ratio poſtulat, Gra. 90. hoc eſt, dimidia ſemicirculi parte. quo facto producenda eſt linea p a indefinitæ quantitatis, quæ tranſeat ultra punctum b. & ubicunq; lineam meridianam e b decuſſauerit, quod erit præcisè ſuper puncto b. ibi erit punctum, ſiue locus, ſuper quem, cum umbra meridiana cuſpidis Gnomonis a e, Sole radiante, ceciderit, ſemper in toto orbe eo die erit Aequinoctium. Neceſſe enim eſt, quotieſcunque Sol in meridie extiterit, & tetigerit caput Arietis octauæ; hoc eſt punctum p. in quo Ecliptica circulum æquinoctialem ſecat, proijciat ſuos radios ſuper ſtilum e a, & umbra cuſpidis ſtili a e tangat punctum b. Quod quidem etiam faciet, ſi quis etiam in quauis ſuperficie murali, ut puta q r ſ t meridiem rectè aſpiciente, ſuper lineam in eo prius deducta, ut puta i m. quæ ſit horizonti r ſ paralella, præoſtenſum Semicirculum, ſiue hemiſpherium, eo pacto quo ſupra, delineauerit: ac poſtea in ea à quocunque dato puncto, ut puta n. ducat lineam n f indefinitæ quātitatis, perpendiculariter cadentem uerſus horizontem, quæ erit linea meridiei, & faciat angulos rectos, ſcilicet, i n f. & a n f. faciatque n a longitudinem Gnomonis, in centro n. figendi, qui faciat in præfata ſuperficie undique angulum rectum. Ducta denique à puncto p capite Arietis recta linea p b. ubicunque ceciderit ſuper lineam meridiei in f. quod erit in pūctum u. ibi erit locus Aequinoctii ſingulis annis. Si quidem quotieſcunque Sol fuerit in meridie & in capite uel Arietis, uel Libræ octauæ ſphæræ, umbra ſtili n a. tangens punctum u, oſtendet illo die per totum orbem eſſe, ſiue uernum,

Digitized by Google

ſiue autumnale Aequinoctium. Quod autem oſtenſum eſt de Aequinoctijs, idem etiam de Solſtitiis, ac de ingreſſu Solis in ſingulis ſignis Zodiaci oſtendi poſſet, oſſeruatis pūctis in rectè depicto Zodiaco,& Semicirculo,ſiue in plana ſuperficie horizontali,ſiue murali,oſtendētibus eorum principia. quia tunc quiſque poſſet Gnomon ſibi conſtruere, ei ſimilē, qui Bononiæ induſtria eruditiſs. uiri Magiſt. Egnatii Dantis Peruſini ordinis Prædicatorum, Mathematum profeſſoris, in templo D. Petronij cernitur. Et quod factum eſt in inuentione præfati puncti æquinoctialis iuxta eleuationē Poli borealis ad Gra. 45. idem erit faciendum inuentione eiuſdem puncti in quacunque eleuatione. Nam nulla, niſi in Poli borealis & Aequinoctialis circuli uel eleuatione uel depreſſione, eſt diuerſitas. Quantum enim hic ſupra horizōtem eleuatur, tantum ille deprimitur: contra uero, quanto magis iſte erit depreſſus, tantò magis ille erit eleuatus. cum inter ſe diſtent ſemper (ut diximus) quantitate 90. Graduū. Quam obrem quiſque ſub quacunque Poli borealis eleuatione degens, uel in horizontali plano, uel in plana ſuperficie murali, meridiem adamuſſim reſpiciente, quotannis diē Verni, ac etiam Autumnalis æquinoctij hoc pacto facillime cognoſcere poterit, reiectis, quæ à pleriſque ſcrupuloſe, atque obſcure ſunt de ipſis Aequinoctijs, ac Solſtitiis diſputata. Nam ſi uera eſſent etiam ea, quæ de Iecuſculis muſculorum, quæ die brumali augeri, de Puleio arido, quod in Carnariis eodem die floreſcere, de Folijs olearum, quæ brumali & ſolſtitiali die ad ſolem conuerti, ac de Fidibus, quas ictu alieno ſonare eodem die ſcribit Cicero, Plinius, & A. Gellius: profectò de uero Solſtitiorum, atque Aequinoctiorum die non laboraremus.

De diuinatione. 2. Nat. hiſ. cap. 25. lib. 18. Att. noc. cap. 7. lib. 9.

De

De Cyclo ſolari Anni innouati. *Cap. IX.*

CVM autem Beatiſs. Pater in hac noſtra Anni correctione, & noua eius forma neceſſariò annorum biſſextiliũ ordo immutandus fuerit; ut Aequinoctium in ſuam ſedem reſtitutum in eadem facile teneretur, quod eſt ex Tabula in Cap. *6.* exarata uidere: neceſſe eſt, cycli quoque ſolaris, hoc eſt Literarum Dominicalium ordinem immutari, & ſingulis 29. annis peractis innouari. qui quidem cum ſepties uariari contingat, Septem quoque Annos magnos circuit; hoc eſt, annos 203. ſolares; quibus expletis, ad idem principium, à quo ortum habuerat, redibit. Cum enim Literę dominicales ſint tantummodo Septem; & quolibet quadriennio, iuxta ueteris anni formam, ob diem biſſextilem intercalandum, mutentur: annis 28. tantùm ſeruient, quando Septenarius per quaternarium mulplicatus, 28. efficit. Nunc uero Pater Beatiſs. iuxta formam anni innouati neceſſe eſt ſeruiant annis 203. ob tranſpoſitionem Biſſexti ſeptimi ab anno 28. in 29. cuius rei cauſa cum ipſarum literarum ordo à prima forma uarietur, hæc uarietas inuenitur uſque ad annum 203. protendi. Nam, cum Vigintiduæ literæ Dominicales ſimplices 22. annis communibus: ſeptem uerò duplatæ ſeptem annis biſſextilibus ſeruiãt: ſi 29. qui eſt numerus annorum Anni magni; per 7. qui eſt numerus literarum Dominicalium, multiplicabitur; prouenient 203. Quam ob rem dicimus, Cyclum ſolarem Septem annos magnos, hoc eſt, 154. annos communes, ac 49. biſſextiles, qui ſimul iuncti faciunt 203. continere: non, quia in eo Sol, ſpatio huius tẽporis finiat curſum ſuum, orbem ſigniferi, ideſt circulum proprium permeãdo, ſed quia in annis prę fatis omnis diuerſitas in ordine, quæ ſeptẽ literarum dominicalium in annis communibus & biſſextilibus poteſt accidere, terminatur. Et ut manifeſtè hoc appareat, ſingulos Annos magnos, ac totum cyclum ſolarem duximus deſcribendum:

Cyclus ſolaris Septem Annos magnos, hoc eſt, annos 203. circumiens ab Anno Salutis 1581. atque litera Dominicali A. eo anno currente incipiens.

Numeri annorum cycli, & cuiuſcunque Anni magni.		Literę dominicales.	Numeri annorum cycli.	Literę dominicales.	Numeri annorum cycli.	Literę dominicales.	Numeri annorum cycli.	Literę dominicales.	Numeri annorum cycli.	Literę dominicales.	Numeri annorum cycli.	Literę dominicales.	Numeri annorum cycli.	Literę dominicales.
	1.	A.	30.	G.	59.	F.	88.	E.	117.	D.	146.	C	175.	B.
	2.	G.	31.	F.	60.	E.	89.	D.	118.	C.	147.	B.	176.	A.
	3.	F.	32.	E.	61.	D.	90.	C.	119.	B.	148.	A.	177.	G.
Biſſex.	4.	E. D.	33.	D.C.	62.	C. B.	91.	B. A.	120.	A. G.	149.	G. F.	178.	F. E.
1.	5.	C.	34.	B.	63.	A.	92.	G.	121.	F.	150.	E.	179.	D.
	6.	B.	35.	A.	64.	G.	93.	F.	122.	E.	151.	D.	180.	C.
	7.	A.	36.	G.	65.	F.	94.	E.	123.	D.	152.	C.	181.	B.
Biſſex.	8.	G.F.	37.	F. E	66.	E. D.	95.	D. C.	124.	C. B.	153.	B. A.	182.	A.G.
2.	9.	E.	38.	D.	67.	C.	96.	B.	125.	A.	154.	G.	183.	F.
	10.	D.	39.	C.	68.	B.	97.	A.	126.	G.	155.	F.	184.	E.
	11.	C.	40.	B.	69.	A.	98.	G.	127.	F.	156.	E.	185.	D.
Biſſex.	12.	B. A.	41.	A. G.	70.	G. F.	99.	F. E.	128.	E. D.	157.	D.C.	186.	C. B.
3.	13.	G.	42.	F.	71.	E.	100.	D.	129.	C.	158.	B.	187.	A.
	14.	F.	43.	E.	72.	D.	101.	C.	130.	B.	159.	A.	188.	G.
	15.	E.	44.	D.	73.	C.	102.	B.	131.	A.	160.	G.	189.	F.
Biſſex.	16.	D.C.	45.	C. B.	74.	B. A.	103.	A. G.	132.	G. F.	161.	F. E.	190.	E. D.
4.	17.	B.	46.	A	75.	G.	104.	F.	133.	E.	162.	D.	191.	C.
	18.	A.	47.	G.	76.	F.	105.	E.	134.	D.	163.	C.	192.	B.
	19.	G.	48.	F.	77.	E.	106.	D.	135.	C.	164.	B	193.	A.
Biſſex.	20.	F. E.	49.	E. D.	78.	D. C.	107.	C. B.	136.	B. A.	165.	A. G.	194.	G.F.
5.	21.	D.	50.	C.	79.	B.	108.	A.	137.	G.	166.	F.	195.	E.
	22.	C.	51.	B.	80.	A	109.	G.	138.	F.	167.	E.	196.	D.
	23.	B.	52.	A.	81.	G	110.	F.	139.	E.	168.	D.	197.	C.
Biſſex.	24.	A.G.	53.	G. F.	82.	F. E.	111.	E.D.	140.	D.C.	169.	C. B.	198.	B.A.
6	25.	F.	54.	E.	83.	D.	112.	C	141.	B.	170.	A.	199.	G.
	26.	E.	55.	D.	84.	C.	113.	B.	142.	A.	171.	G.	200.	F.
	27.	D.	56.	C.	85.	B.	114.	A.	143.	G.	172.	F	201.	E.
	28.	C.	57.	B	86.	A.	115.	G.	144.	F.	173.	E.	202.	D.
Biſſex.	29.	B. A.	58.	A. G.	87.	G. F.	116.	F.E.	145.	E.D.	174.	D.C.	203.	C. B.
tus Aequationis, atque Primi Anni magni finis.			Secundi Anni magni finis.		Tertij Anni magni finis.		Quarti Anni magni finis.		Quinti Anni magni finis.		Sexti Anni magni finis.		Septimi Anni magni finis.	

dum: quorum Primus, ab Anno Domini 1581. uenturo incipiet, duraturus ad annum 1610. Secundus, uſque ad annũ 1639. Tertius, uſque ad 1668. Quartus, uſque ad 1697. Quintus uſque ad annum 1726. Sextus, uſque ad annum 1755. Septimus, & ultimus, uſque ad 1784. ad quem, cum ſit Annus primus Anni magni, repetendi cycli cauſa erit reuertendum; ac ordinatim, ut prius, ad alios per totum cyclum; ut ratio huius emendationis, ſiue innouationis expoſtulat procedẽdum. Huic cyclo aliũ quoque ferè ſimilem compoſuit eruditiſsimus Paulus Clarantes Interamnas, annis 175. conſtantem: uerùm & aliam anni, & aliam Biſſextorum eſt ſequutus rationem; cum Annum 175. pro memorabili anni Iobilei principio accommodet. Eſt tamen ſciendũ, ubicunque literæ cycli ſimplices inuentæ fuerint, tunc Annos eſſe communes; literæ uero duplatæ oſtendent Annos, quibus fuerint appoſitæ, eſſe Biſſextiles, & tunc litera prior. ut antea, ſeruiet illi anno ab initio menſis Ianuarij, uſque ad Sex. Cal. Martii, id eſt, ad 24. diem Februarij; pro litera dominicali; ſequens autẽ pro eadem litera ſeruiet reliquo anni tempori, uſque ad Cal. Ianuarii: quod quidem erit ſeruandum in reliquis annis futuris. Præterea notandum eſt, quòd à principio cycli uſque ad eius finem, ſingulis annis tam cõmunibus, quàm biſſextilibus ante præfatas literas dominicales numerum annorum cycli poſuimus: quorum primũ, quę eſt Vnitas, literæ A adſcripſimus, in primo loco Anni primi magni, quo numero hæc litera cognoſcitur huius cycli anno primo deſeruire, quemadmodum Binarius in ſecundo loco, literæ G. appoſitus docet, eam ſequenti anno, hoc eſt, Secundo anno præfati cycli ſeruituram: quod item erit dicendum de reliquis, donec cyclus totus ad numerum 203. cui literæ dominicales C & B. appoſitæ ſunt, protrahatur. Verum, in ſiniſtra parte Tabulæ ante numeros cycli ſeriem naturalem numerorum appoſuimus, cuilibet Anno magno ſeruientium, ab Vnitate, uſque ad 29. Si tamen alicui

ſcire

ſcire libuerit Literam cuiuſcunque Anni uenturi, Dominicis diebus ſeruituram; opus eſt illi; prius ſcire Vnitatem, in principio cycli poſitam, è regione literæ A. anno 1581. primo poſt correctionem Anni, ſiue Calendarij, quam ſupponimus fieri ſequenti anno Domini 1580. deſeruire, & literã A eſſe literam dominicalem anni iſtius, & G. binario coniunctam, eam eſſe, quæ Anno 1582. ſeruiet: quod etiam intelligendum eſt de ſequentibus. Si igitur quis addiſcere uoluerit currẽtem literam dominicalem Calendarij cuiuslibet anni innouati futuri; demat prius de numero Annorum Chriſti propoſitorum annos 1580. expletos, & productum diuidat per numerum annorum cycli; hoc eſt, per 203. & proueniens numerus oſtendet, quot cycli iam præterierint, poſt præfatam correctionem; Reſiduum uerò demonſtrabit Annum in ordine ſequentis Anni magni; cui appoſita erit quæſita litera dominicalis: quod Reſiduum, ſi diuidetur per numerum Anni magni, id eſt per 29. numerus, qui prodibit, oſtendet, tot annos magnos cycli ſolaris currentis tranſiiſſe; & quod reliquum fuerit, erit numerus annorum ſequentis Anni magni, & Litera ei appoſita, erit quæſita litera dominicalis. Volo igitur ſcire propoſiti anni Domini 1866. literam dominicalem: ſubtraho primùm de numero 1866. annos 1580. & relinquitur 286. qui eſt numerus annorum tranſactorum ab anno primo correctionis Calendarij; uſque ad annos 1866. propoſitos; quem numerum 286. diuido per 203. qui eſt numerus cycli ſolaris, & prouenit Vnitas, & relinquitur 83. Verùm, cum Vnitas oſtendat Cyclum ſolarem iam ſemel præteriiſſe: numerus 83. erit numerus annorum ſecundi cycli, qui diuidendus eſt per 29. qui eſt numerus annorum Anni magni, & naſcetur 2. cum reſiduo 25. Quam obrem dicendum eſt, 2. oſtendere iam duos Annos magnos trãſiiſſe; & 25. eſſe annum Vigeſimumquintum tertij Anni magni, cui appoſita eſt litera D. quam dico eſſe literam ſeruientem propoſito anno 1866. pro ut oſtendit numerus cycli 83.

quemadmodum quærebatur. Quæ ratio inueniendi literas dominicales ſi perpetuò obſeruabitur, timendum non eſt, quin facilè & uerè ad illius inuentionem ſemper perueniatur.

De Cyclo ſolari Anni ueteris. Cap. X.

SED quia de Cyclo ſolari Anni innouati Beatiſ. Pater, ſatis copioſè adhuc tractauimus: nõ erit inutile, etiam de Cyclo ſolari anni ueteris aliquid dicere. Non enim meum eſt propoſitum, eum uelle deſtruere, ſed potius confirmare: ut non ſolum Tabellionibus, & Mercatoribus, uerum etiam cuiuſcunque ordinis hominibus deſeruiat; & cum poſthac ſcire uoluerint Anni ueteris rationes, poſſint in ſuis computis, ac in temporum ſupputationibus eo uti. Conſtat enim Solaris cyclus anni ueteris annis 28. ſolaribus. ſiquidem, cum literæ hebdomadarum ſint Septem tantum; ac in Biſſexto, qui fit per omnes ferias, & ſingulis quatuor annis diei dominico duæ literæ ſeruiant: ob mutationem ordinis literarum propter Biſſextum, ut alia omittam, naſcitur uarietas literarum per 28. annos: atque ita ſi 7. per 4. multiplicetur, elicitur numerus 28. quo numero ordine peracto atque completo, redeundum eſt circulatim ad principium ipſius cycli. Per huius ergo cycli numeros Literas dominicales agnoſcimus. namque indicat uiciſsim annis ſingulis diem, quo Saluator noſter ſpoliatis inferis, à mortuis tertia die reſurrexit, cum ante Chriſti reſurrectionem, Feriales, ſiue Solares uocarentur. quas quidem literas ſub ſolari Cyclo ab anno tertio Imperii C. Iulij Cæſaris, quando Annum correxit, aptauimus: quod etiam fecimus in Tractatu de Vero die mortis Chriſti, ut ordinatim Annis ueteribus, ſiue uſualibus deſeruirent: ueluti in ſequẽti exemplo cuiuis uidere licet. Verum, ſi quis cupiat ſcire, quotus ſit numerus huiuſmodi cycli in quolibet anno

Cyclus ſolaris Anni ueteris à C. Iulio Cæſare, Anno eius Imperij tertio, & Correctionis Calendarij ante Chriſti ortum Anno XLV.

Numeri Cycli.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.
Literæ dominicales.	C. B.	A.	G.	F.	E. D.	C.	B.	A.	G. F.	E.	D.	C.	B. A.	G.	F.	E.	D. C.	B.	A.	G.	F. E.	D.	C.	B.	A. G.	F.	E.	D.

anno ueteri; tam præterito, quàm uenturo: addat prius anno propoſito, uel Annos 45. qui fluxerunt à Tertio Imperii C. Iulii Cæſaris anno, in quo Calendarium correxit, uſque ad Annum 43. Imperii Auguſti, in quo natus eſt Saluator mundi: uel Annos 17. cum Chriſti natiuitas fuerit anno 17. Cycli ſolaris, iam ſemel peracti; & productum partiatur per 28. & quod ſupererit, erit numerus anni requiſiti; Quotiens uero oſtendet, tot reuolutiones huiuſmodi cycli à Cæſare, uel à Chriſti ortu, uſque ad annum propoſitum pertranſiſſe; ſin nihil ſuperfuerit, ultimus cycli numerus, hoc eſt 28. accipiendus erit pro anno requiſito. Si igitur quiſpiam ſcire uoluerit numerum tranſactorum cyclorum à Cæſare; & quotus ſit numerus cycli currentis: addat prius numero 1580. annorum Chriſti annos 45. & proueniet 1625. qui numerus eſt diuidendus per 28. & prodibit quotiens 58. qui indicabit, tot uices ab anni correctione per Cæſarem facta præfatum cyclum pertranſiſſe; & Vnitas, quæ supereſt, denotabit annum 1580. eſſe primum huiuſmodi cycli, & biſſextilē; & literas primæ feriæ, ſiue Dominicæ eſſe C & B. ut in ſupra poſita tabella eſt uidere. Simili quoque modo inueniet numerum tranſactorum cyclorum à Chriſti natiuitate, & numerum cycli currētis anni, ſi quidem additis annis 17. ad 1580. & diuiſo producto per 28. proueniet Quotiens 67. denotans tot cyclos poſt Cæſaris correctionem iam præterijſſe: & Vnitas, quæ ſupererit, indicabit propoſitum annum 1580. eſſe primum huius cycli & Biſſextilem; & C & B. eſſe literas dominicales. Quæ cum ita ſint Beatiſs. Pater, non obſcurè dignoſci poteſt quantopere huic negotio de corrigendo Anno

no diuina prouidentia faueat. Quando enim Cæſar correxit Annum tunc primus, numerus huius cycli erat Vnitas, qui numerus etiam nūc primus ipſius cycli ſub tua correctione, quam ſupponimus fore anno Domini ſequenti 1580. cadet. In Anno Cæſariano literæ primæ feriæ erant C & B. uel ſaltē B. ut in præfato Tractatu oſtendimus: in Gregoriano ſimiliter, qui poſt reformationem à tuo nomine ſuum ducet, literæ dominicales erunt C & B. Et quemadmodum Annus ille, quem confuſionis appellarunt, ob intercalationem dierum 78. à Cæſare factam, ut refert Macrobius, Biſſextilis quodammodo dici poterat, cum in eo ſublata fuerit antenata annorum confuſio, & omnia æquata: ſic Annus præfatus, cum Cæſariano reſpondeat tam in forma anni biſſextilis, quā in numero cycli, ac literarum dominicalium, Rationis, ſiue Adæquationis annus dici poterit. Vt igitur omnia quadam harmonia ſibi inuicem correſpondeant: arbitratus ſum, nō eſſe ab re, ſi Anno uenturo 1581. qui erit (ut ſpero) primus poſt Anni, uel Calendarii emendationem, Vnitas principio cycli ſolaris, nec non Cycli lunaris in nouo Calendario deſeruiat: quemadmodum etiam Cæſarem feciſſe legimus primo Anno ſuæ correctionis, ad coniunctiones & oppoſitiones luminarium oſtendendas. Satur. 1. cap. 14.

Cyclus ſolaris anni ueteris quo nam pacto Anno innouato accommodari poſſit. *Cap. XI.*

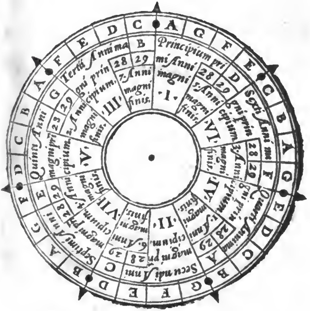
SANè introductio nouæ formæ Cycli ſolaris in annum innouatum, annos 203. complectentis, fortaſſe abſurda eſſe (quod tamen non eſt) cuipiam uideri poteſt, Beatiſſ. Pater, propterea quòd San. Rom. Eccleſia cyclo annorum 28. ſemper ſit uſa; in quo quęlibet literarum dominicalium cunctas in eo uarietates, quæ poſſunt occurrere, comprehendat; & ob id ea minimè complectenda eſſe: ego, qui omnibus quibuſcunque rebus poſſum, ſatisfacere cupio, oſtendam, antequam ulterius pro-

cedam, quo nam pacto Cyclus iſte in uſum anni innouati induci poſſit. Cum ad ſtabiliendum Aequinoctij ſedem demēdus ſit dies unus de Anno maximo, eo pacto, ut ſupra oſtendimus: neceſſe eſt Solarem cyclum hanc ob cauſam pati aliquid incommodi: ita ut literæ dominicales in Calendario ad ſcriptæ ad oſtendendos dies dominicos, quadam confuſione perturbentur. ſi quidem, cum Annus 28. anni Magni ſolaris iuxta ordinem annorum biſſextilium biſſextilis eſſe deberet, & ſecundum Regulam ſuperius datam Biſſextus tranſeat, opus ſit in annum ſequentem, hoc eſt in 29. cum ad præfatum annum 28. huius cycli peruentum fuerit, ut literas anni ſequentis biſſextilis, ſine errore habeamus, neceſſe erit in eo cyclo literam dominicalem ſimilem literæ currentis anni 28. quæ ſit ante literas ſequentis anni biſſextilis inuenire: qua inuenta, & anno biſſextili tranſacto, ordo literarum dominicalium erit proſequendus, & alter Annus magnus, ſiue cyclus incipiendus, à litera ſtatim ſequente Annum biſſextilem æquationis: & ſic in ſingulis annis uenturis faciendum erit, ut propoſitum conſequatur. Et quamuis huius cycli ratio uideatur ſatis eſſe difficilis: nihilominus dedi operam, ut tota hæc difficultas auferatur. Quam ob rem, ſequentem cyclum, in tres partes, ſiue in tres orbes, aut rotulas diſtinctum elaboraui: quarum primam tanquam ſtabile fundamentum cæterarum conſtitui, ac eius marginem in 28. partes diuiſi, ut in eis numeri annorum cycli ueteris poſſint collocari; quam ſupra alteram deinde rotulam mobilem poſui, in tres ordines diſtinctā: quorum duo primi propè eius circunferentiam Literas dominicales, ſeruientes tam annis communibus, quàm biſſextilibus complectuntur. Verum in tertio ordine annos 28. & 29. annotaui, in quos transferendus eſt literarum dominicalium ordo, pro Biſſextis æquationis habendis in fine cuiuſcunque Anni magni ſolaris, ut ratio annorum innouatorum poſtulat; præſertim cum literæ dominicales in præfatis duobus ordinibus non ſint niſi 28.

&

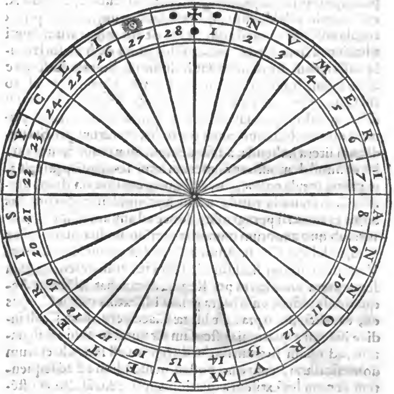

PRO BISSEXTO ÆQVATIONIS
ANNVS LITTERA DOMINICALIS

PAGINAE 75

Principium primi Anni magni
Tertiũ Anni magni principium
Sexti Anni magni principium
Quinti Anni magni principium
Septimi Anni magni principium
Secundi Anni magni principium
Quarti Anni magni principium
I
II
III
IV
V
VI
VII

Digitized by Google

& Cyclus ſolaris anni innouati anni 28.per ſingulos annos magnos: qui ſeptem ſunt; quorum quiſque 22. annos communes, ut alias diximus, ac 7. biſſextiles continet; & ſpaciũ annorum 203. conficiunt. Super hanc rotulam etiam tertiã mobilem rotulam addidimus, cui duo Indices ſunt affixi,

quò opus fuerit circunducendi: quorum alter oſtendet annuatim Literas dominicales Anni inſtantis præfati cycli; alter uerò, cum ille prior ad Vigeſimumoctauum annum currentis anni magni peruenerit, demonſtrabit eundem 28.annum, qui erit ante annum biſſextilem æquationis, Vt autem

iſtius Cycli in promptu ratio ſimul, atque exemplum habeatur: ad eius praxim me conferam. Cũ Annus Domini 1582. futurus ſit (ut credimus) primus poſt Annum correctionis Calendarii, & principium primi Anni magni; & litera dominicalis A. collocata in ſecunda rotula ſit in huiuſmodi Anni principio: primùm uoluenda eſt rotula ſecunda, & litera A. collocanda ſub Vnitate, quæ eſt Anni primi nota, in prima rotula adſcripta; deinde ducendus eſt Index literarum dominicalium affixus tertiæ rotulæ, ſub ſignum ✤, in maiori rotula adſcriptum, ita ut oſtendat huiuſmodi literam A. ſeruire anno Primo huius cycli, Vnitate notato. Verum ſecunda rotula, ſuper prima ſic collocata per totum Annum magnum ſolarem ſtabilis permanere debet. tranſacto uerò Anno primo huius cycli, deducendus erit Index literarum pro Secundi anni litera habenda, ad ſequentem numerum & literam, ita ut ſimul demonſtret numerum anni ſequentis, qui erit 2. in prima rotula collocatus, & ſequentem literam dominicalem G. in ſecunda rotula: atque hoc quidem pacto ſingulis annis cyclus erit peragendus, donec ad annum 28. perueniatur: ſub quo annorum numero reperiuntur duæ literæ biſſextiles, uidelicet, C & B. Anno biſſextili communi ſeruientes. Veruntamen cum huiuſmodi Biſſextus transferendus ſit in ſequentem annum, ut per Regulã datam fiat Biſſextus Aequationis: ideò, cum litera prima biſſextilis currat C. opus eſt, ea relicta, loco præfatæ literæ C. accipere aliam C. ab indice Biſſexti æquationis oſtenſam; & numero anni 28. ſignatam, ad quam literam ſtatim ducendus eſt Index literarum dominicalium, cum quo poſtea ueniendum eſt ad ſequentem annum biſſextilem æquationis, ipſo 28. trãſacto, & oſtẽdet literas ipſius anni currentes, quæ B & A erunt Primi anni magni finis. Et hoc pacto decurſus totius primi Anni magni ſolaris in Anno innouato, ueteri cyclo ſolari poterit accommodari. Verum enim uerò pro Secundo anno magno habendo, tam Index literarum, quàm principium Secundi

anni

Digitized by Google

anni præfati, in ſecunda rotula accommodatum, ducendi ſunt ſub ſignum ✠. ita ut litera G. perpendiculariter ſub Vnitate accommodetur. deinde, quod in priore Anno magno obſeruatum fuit, etiam in hoc ſecundo ſeruetur; & nullo penè labore ratio totius Secundi anni habebitur. quod ſi in cæteris quoque obſeruabitur, noſtrum propoſitum conſequemur. Si quis etiam ſcire cupiet alicuius Anni Domini currentis, poſt Calendarij, ſiue Anni innouationem literam dominicalem, eidem Anno ſeruientem, atque numerum annorum Cycli: demat prius numerum annorum 1580. de numero anni propoſiti, & quod proueniet, diuidatur per 29. & numerus Quotiens oſtendet tot cyclos ab Anno correctionis Calendarij 1580. iam tranſijſſe; reſiduum uero oſtendet Annum inſtantem præfati cycli, qui quæritur; literæ dominicali coniunctum. Exempli gratia: ſi quis uellet diſcere Literam dominicalem Anni Domini 1684. ſubtrahat prius de hoc numero annorum numerum 1580. & proueniet 104. poſtea diuidat 104. per 29. & proueniet 3. cui ſuperabundauit 17. Dico 3. oſtendere iam ter hunc cyclum præteriiſſe; & 17. indicare annum Decimumſeptimum quarti anni magni, ſiue huiuſmodi Quarti cycli ſolaris. quo facto, ut ratio de reliquis annis ſequentibus etiam habeatur: inueniendum eſt principium anni quarti in ſecunda rotula, quod eſt in litera E. quę litera reducenda eſt ſub Vnitate apud ſignum ✠. in prima rotula; & duabus iſtis rotulis immobilibus permanentibus, inueniendus eſt Annus 17. in margine primæ rotulæ adſcriptus, ſub quo inuenietur etiam litera F. quam literam dicimus eſſe literam dominicalem propoſiti anni 1684. Porrò, ſi numerus ſuperabundans eſſet 28. uel 29. tunc ducendus erit Index literarum dominicalium ad annum 28. huius cycli, & tunc Index anni biſſextilis æquationis oſtendet literas dominicales proſequendas in futuris duobus annis, uidelicet 28. & 29. biſſextili anni Domini propoſiti: ad quas ducendus eſt ſtatim; ut ſupra; Index literarum dominicalium, qui demonſtrabit

monſtrabit poſt Annum ipſum 28. peractum literas, quæ erunt ſequentis 29. anni biſſextilis. Et ita circa hoc factum ſemper procedendum erit.

De Anno lunari, de'que Aureo numero, ſiue lunari cyclo, ac de eius inſtabilitate, & officio. Cap. XII.

POSTEAQVAM de Anno ſolari, atque de eius cyclo, & quo nam pacto Aequinoctium in Calendario eſſet ſtabiliendum, deque eius inuẽtione in quolibet anno ſatis multa uerba fecimus Pater Beatiſ. de Anno lunari hoc loco nonnihil dicendum arbitror: nam, cum ad ſimilitudinem Anni romani Menſes ſtabiles, & ad Solis curſum accommodatos non habeat, ſed ſolummodo per menſtruas lunationes, quæ haudquaquam firmam habẽt ſedem ipſi computentur: hinc factum eſt, ut huiuſmodi Annus in Calendario Romano non poſſit fixum habere principium. Veruntamen, quia Feſta, quæ Mobilia uocantur; iuxta Lunæ progreſſum ſingulis annjs ſub certis diebus hebdomadæ, atque ſolarium menſium celebrantur; propriaque loca annuatim mutare uidentur: ſat erit noſſe S. Paſca reſurrectionis, quod eſt ſanè huiuſmodi feſtorum origo & caput, quo nam menſe, & ipſius menſis die erit celebrandum. Nam cæteræ ſolennitates quo tempore ſint colendæ, à die S. Paſcæ, quæ ex S. Eccleſiæ inſtitutione, Dominica, ſtatim ſequẽte lunam Quartãdecimam, poſt uernum Aequinoctium ſem per celebrari ſolet, agnoſcetur. Verum non ſine cauſa diximus, Dominica, ſtatim ſequente lunam Quartamdecimam poſt uernum Aequinoctium, cum ex decreto Sacræ ſynodi Nicenæ conſtet, ſi Dominica in diem Quartamdecimam inciderit, tunc præfatum diem ſanctum in alteram ſtatim ſequentem Dominicam eſſe transferendum. Quonam uero pacto hic dies ſit inueniendus, paulò poſt dicemus. Sed notandum eſt, hanc difficultatem inueniendi S. Diem Paſcatis,

non

non ſolum conſiſtere in cognitione ueri diei, in quo ſuam ſedem habet Aequinoctium, uerum etiam, quod eſt maximè in hac re conſiderandum, in lunæ Quartædecimæ inuentione: hinc enim tota pendet difficultas. ſed ad hanc inuentionem duobus præcipuè modis peruenimus, quorum Primus eſt per ueras luminarium oppoſitiones, oſtenſas in Calendario per numeros cycli lunaris, quos in eo adſcripſimus; alter, per Aurei numeri, in Calendario accommodati eo modo, quo ſemper uſa eſt S. Rom. Eccleſia, indagationem. Aequinoctij ſedem ſupra iam oſtendimus, quo nam pacto facilius quotannis inueniatur: ſeruata Regula de ingreſſu Solis in primum Arietis gradum, quam Cap. 6. 7. ac 8. oſtendimus. Eo autem cognito, ſtatim inuenienda eſt luminarium oppoſitio aut ex Ephemeridibus, ad multos annos rectè computatis, aut à Numeris cycli lunaris, quod idem eſt, quos iuxta ueram ſupputationem annorum 19. in Calendario annotauimus: aut etiam à præfato Aureo numero, ſub certis diebus in Calendario affixo: de quo dicendum eſt quid ſit, & de eius officio, ac de eius inſtabilitate, antequam ulterius progrediamur. Quantum ad primum, ſciendum eſt Pater Beatiſs. quòd, cum omnes Chriſtiani iuxta Eccleſiæ decretum, diuino innixæ præcepto de S. Paſcate celebrando teneantur à Quartodecimo die, eo excluſo, uſque ad Vigeſimum primum diem menſis Primi incluſum, ac inter cætera ad hoc ritè efficiendum, neceſſe ſit, tam ad Aequinoctium inueniendum, quàm ad Nouilunia oſtendenda, in Calendario dies certos, ac ſtatos habere, ut eorum adminiculo S. Dies Paſcæ inueniri poſſit: placuit priſcis illis Patribus, ueſtigiis C. Iulii Cæſaris circa Anni innouationem inhærentibus, Cyclum lunarem, ſiue Decemnouenalem, ſiue Aurei numeri in Calendario adſcribere, quod fuit inuentum Metonis Athenienſis, qui floruit Olympiade 86. ante Alexandri mortem uno ſeculo, Socratis ferè contemporaneus: quo quidem uſus eſt Cæſar. qui cum primum ſolarem Annum inſtituiſſet (ut de eius

ratione aliquid loquar) à prima lunatione incepit, poſt hiemale Solſtitium, à quo omnes lunationes in poſterum computauit, quam è regione primi diei Ianuarii Vnitate ſignauit. Significabat enim Vnitas, tunc temporis Solis ac Lunæ congreſſum, iuxta medium curſum, eodem die futuram. ſi quidem Luminarium coniunctio eo fuit die Hor. 7. cum mi. 6. ſec. 35. à meridie urbis Romæ, ſecundum Romanorum cõſuetudinem: qui diem ſuum ciuilem à media nocte computabant, quod etiam à S. Eccleſia Rom. in aliquibus obſeruatur. Cum uero ſequens lunatio fuiſſet die 30. eiuſdem mẽſis completo, ho. 19. mi. 5. ſec. 38. uidelicet, die 31. hora ferè quarta ante meridiem; primæ lunationi dies 30. Cæſar tribuit, atque è regione diei 31. Ianuarij, Vnitatem ſimili modo annotauit: ſequenti uerò lunationi dies 29. accommodauit. Quapropter accidit, ut dies Lunæ in Calendario hoc modo ſint menſibus diſtributi: Febrŭario, uidelicet, Martio, Aprili, Iunio, Auguſto, Octobri, atque Decembri dies 30. Ianuario autem Maio, Iulio, Septembri, & Nouembri, dies 29. habita ſemper ratione Emboliſmorum. hoc pacto Solis & Lunæ conuentiones notans, numerum Decemnouem annorum eis aptauit: quod ſpatium Cyclum lunarem, ſiue decemnouenalem; eo quod Decem & nouem annos ſolares complectitur, uocauit. Arbitrabantur enim priſci illi Patres, huiuſmodi annorum ſpatio Lunam ad priſtinam reuerti poſitionem, ac cum Sole in eodem puncto rurſus coniungi. quod cum poſtea ſecus eſſe compertum ſit, neceſſe eſt fateri, Numeros aureos in Calendario adſcriptos ſpatio quodam temporis ſedem ſuam mutare, atque hoc pacto Calendariũ inutile fieri, ad hæc omnia ritè inuenienda, niſi illud aliquo modo reparetur. Porrò quemlibet iſtorum 19. numerorum Aureum numerum uocarunt, cuius officium fuiſſe deprehendimus, Coniunctiones & Oppoſitiones luminarium in Calendario indicare. Non eſt tamen credendum, Cæſarem eos numeros, quos nunc in Calendario noſtro uſuali adſcribi-

mus

mus ita ſuo Calendario affixiſſe, cum ex Calendario Alexandrinorum noſtri fuerint extracti, ſed alios, qui iam ab uſu receſſerunt; quibus in primordiis eccleſiæ Chriſtiani, qui tunc temporis Rom. Imperio ſubiecti erant; Latini præſertim, uſi ſunt pro Paſcæ celebratione uſque ad S. Synodum Nicęnam: in qua Alexandrinorũ, poſt Quarta decimam hæreſis extinctionem, occaſione ſumpta, nouum Cyclum decemnouenalem diuerſimodè ſuo Calendario adiunxere. Quia igitur cyclus Alexandrinorum à Latinorum cyclo in aliquo differebat: accidit, ut inter hos duos populos de celebratione Paſcæ non paruæ diſſenſiones ſuborirentur, quæ uſque ad Imperatoris Iuſtiniani tempora perdurarunt. Verùm Anno Domini 532. quidam uir, tunc temporis doctiſſimus, nomine Dionyſius, Abbas romanus, Exiguus appellatus, doctrinam Alexandrinorum de cyclo approbãs cuiuſdã Theophyli Aureum numerum, pro Quartædecimæ lunæ inuentione, ac S. Paſcæ celebratione, Calendario Romano, quo uſque adhæc tempora uſa eſt Eccleſia catholica, adſcribens; temporũ ſupputationem ad Annum incarnationis D. N. Ieſu Chriſti reduxit. Et quàmuis ea ætate Aurei iſti numeri motui cœleſti, ac luminarium curſui congruerent: fieri tamen non potuit, quin longo tempore poſt à recta uia aberrarint; ac Solis Lunæque curſus ſedem in Calendario inſtabilem (ut diximus) habuerint, ut omnibus Aſtronomicam diſciplinam profitentibus manifeſtum eſſe poteſt. Nam iuxta eam quantitatem, quam in hac parte ſequimur de Lunationum anticipatione, deprehenditur Congreſſiones & Oppoſitiones luminarium, poſt annorum 19. ſpatium, anticipationem Horæ unius, mi. 28. ſec. 2. tert. 4. cum $\frac{19}{38}$ facere. Interuallo uerò Annorum 310. Diei ferè unius, hoc eſt, Horarum 23. mi. 56. ſec. 21. ter. 13. cum $\frac{16}{38}$ non autem Vnius diei integri: ut quidam opinati ſunt. Nam Dies integer maius requirit interuallũ, quàm 310. annorum, ut puta 310. annorum, menſium 9. atque unius menſis $\frac{1730167}{4014377}$ quod quidem hoc pacto oſtendemus.

L Suppo-

Suppoſita igitur prius huius anteceſſionis quantitate, ſcilicet Horæ unius, mi. 28. ſe. 2. ter. 4. ac $\frac{19}{38}$ quæ fit in Nouiluniis ſingulis 19. annis: poſteà facilè erit cognoſcere, per Aurcam regulam, quantitatem anteceſsionis, quæ requiritur ad quantitatem Diei integri, in huiuſmodi anticipatione. Quamobrem, ſi Anticipatio Horæ unius cũ reliquis horæ partibus ſupra oſtenſis fit ſpatio Annorum 19. Anticipatio ho. 24. quæ diem integrum efficiũt, quantum ſpatium annorũ præſtabit?

60

Anticipatio horæ. 1. mi. 28. ſec. 2. ter. 4. $\frac{19}{38}$ Anni. 19. Horæ. 24.

mi. 28.		60
60		mi. 1440
ſec. 5282		60
60		ſec. 86400
ter. 316924		60
38		ter. 5184000
	0 0 4 7 3	38
2535392	0 * 2 9 9 0 7 1 9	Anni. 4147200
950772	3 1 4 2 8 4 8 0 0 0 | 310.	15552000
19	* 2 0 4 3 * 3 * *	196992000
12043131	* 2 0 4 3 * 3	19
		1772928000
	menſes.	196992000
005340501		3742848000
* * 3 1 2 8 6 8 0 | 9 $\frac{1790159}{4014377}$		
* 2 0 4 3 * 3 *		

Ad eliciendam igitur huiuſmodi rei ueritatem, omnibus prius æquatis, ut decet, Numeri 19. annorum ducentur in quantitatem Hor. 24. & quod ex hoc ducto prouenerit, per præfatam quantitatem Ho. 1. mi. 28. ſec. 2. ter. 4. & $\frac{19}{38}$ crit diuidendum, & elicientur Anni 310. menſes 9. atque menſis unius

Tabula Anticipationum Nouiluniorum in quolibet Anno.

ANN.	DIES	DIEI PARTES.				
		Hor.	min.	ſecũ.	tert.	38.
1	0	0	4	38	0	9
2	0	0	9	16	0	18
3	0	0	13	54	0	27
4	0	0	18	32	0	36
5	0	0	23	10	1	7
6	0	0	27	48	1	16
7	0	0	32	26	1	25
8	0	0	37	4	1	34
9	0	0	41	42	2	5
10	0	0	46	20	2	14
20	0	1	32	40	4	28
30	0	2	19	0	7	4
40	0	3	5	20	9	18
50	0	3	51	40	11	32
60	0	4	38	0	14	8
70	0	5	24	20	16	22
80	0	6	10	40	18	36
90	0	6	57	0	21	12
100	0	7	43	20	23	26
200	0	15	26	40	47	14
300	0	23	10	1	11	2
400	1	6	53	21	34	28
500	1	14	36	41	58	16
600	1	22	20	2	22	4
700	2	6	3	22	45	30
800	2	13	46	47	9	18
900	2	21	30	3	33	6
1000	3	5	13	23	56	32
2000	6	10	26	47	53	26
3000	9	15	40	11	50	20
4000	12	20	53	35	47	14
5000	16	2	6	59	44	8

unius $\frac{1780167}{4014377}$ iuxta propoſitum: ut in exemplo apparet. Verum, cũ huiuſmodi ſpatium ultra Annum per menſes nouem & amplius à Radice lunationum tranſgrediatur; cumq́ue ad rem noſtram nihil pertineat: ideò accipienda eſt illa Anticipatio, quæ propius ad præfatam Radicem accedit, & non pertranſit ſpatium Annorum 310. quãuis in hoc temporis interuallo ſolummodo Hor. 23. min. 56. ſec. 21. ter. 13. ac $\frac{16.}{38.}$ & non integrum diem, perficiat, atque à diei integri quantitate, deficiant mi. 3. ſec. 38. tert. 46. & $\frac{22.}{38.}$ quæ quidem Horarum quantitas, ſequentis Tabulæ auxilio, quam cõfecimus ad cognoſcendam ſingulis annis quantitatem anticipationum Nouiluniorũ, hoc modo addiſcetur. Si quantitas annorum, 300. quæ eſt Hor. 23. mi. 10. ſecun. 1. ter. 11. & $\frac{2.}{38.}$ ſeorſum accipiatur, ac

in tabella ſupputatoria deſcribatur: item quantitas Annorum 10. quæ eſt mi.46.ſec.20.ter.2. cum $\frac{14}{38}$. ac tandem omnia in unum colligantur, prouenient ſanè Hor.23.mi.56.ſe. 21.ter. 13.ac $\frac{16}{38}$. quæ à perfecta diei quantitate per min. 3. ſec. 38.ter. 46. & $\frac{22}{38}$. ſpatio Annorum 310. ut diximus, deficiunt: quod in ſequenti exemplo apparet.

E X E M P L V M.	
Pro Annis 300.	Hor. 23.mi. 10.ſec. 1.ter. 11. $\frac{2}{38}$.
Pro Annis 10.	Hor. 0.mi. 46.ſec.20.ter. 2. $\frac{14}{38}$.
Pro Annis 310.	Hor. 23.mi. 56. ſec. 21. ter. 13. $\frac{16}{38}$.
Diei integri reſiduū.	Hor. 0.mi. 3. ſec. 38. ter.46. $\frac{22}{38}$.
Integri diei quantitas.	Hor. 24. mi.0. ſec. 0. ter. 0. $\frac{0}{38}$.

Quam ob rem dicendum erit, poſt Annos 310. Lunationes per Horas 23.mi.56.ſec.21. ter. 13.ac $\frac{16}{38}$. uerſus principium ſuorum menſium ab Radice procedere, ut erat oſtendendũ. ac Numeros cycli lunaris in Calẽdario affixos inualidos reddi ad huiuſmodi Lunationes rectè demonſtrandas. Quod cũ ita ſit, prouidendum eſt, ne, ſi præfati numeri in propriis locis, ubi adſcripti ſunt, permaneant, in futuris nouiluniis inquirẽdis aliquis error contingat. Cum igitur Congreſſiones & Oppoſitiones luminarium ſpatio Annorum 310. (quemadmodum oſtendimus) per diem penè integrum uerſus principium menſis anticipent: huiuſq; anticipationis cauſa Dies ſit intercalandus, ſed non eo pacto, quo per Biſſextum intercalatur: deprehenduntur Numeri cycli lunaris, cum à ſuis ſedibus minimè amoueri poſſint, cum ipſis lunationibus nõ conuenire: quod item fit, quando Dies unus ſpatio Annorũ 116. propter obfirmationẽ Aequinoctij amittitur: quia tũc ipſæ Lunationes (eo pacto, quo oſtendemus) per diem integrum uerſus finem menſis, relictis poſt ſe Numeris cycli, remeare uidentur. Huic autem uarietati niſi conſulatur, proceſſu

ceſſu temporis inuenietur S. Paſca extra diem proprium, modò citerius ob lunationes, modò uerò ulterius, ob præfati diei ommiſſionem celebrari. quod ne fiat, ita cautum fuerit, ſi quantitas temporis, in quo ſit anticipatio hac uia fuerit nota. Cum præfatæ coniunctiones & oppoſitiones, iuxta medium motum, in Annis 310. uerſus principium menſium per Diem ferè unum procedãt, & Aequinoctium in Annis 116. per Diem integrũ ſimiliter ſuam ſedem anticipet: ſi præoſtenſam Tabulam ingrediemur, ſecundum quantitatem præfatorum 116. Annorum inueniemus Nouiluniorum anticipationem eſſe Horæ. 8. mi. 57. ſec. 28. tert. 27. cum $\frac{18}{38}$ tantùm. Nam, ſi quantitas annorum 100. hoc eſt. Hor. 7. mi. 43. ſecũ. 20. ter. 23. cum $\frac{16}{38}$ addita erit quantitati Annorum 10. uidelicet, mi. 46. ſec. 20. ter. 2. & $\frac{14}{38}$ ac etiam quantitati Annorum 6. ſcilicet, mi. 27. ſe. 48. ter. 1. cum $\frac{16}{38}$ proueniet præfata quantitas Horarum. 8. mi. 57. ſec. 28. ter. 27. & $\frac{18}{38}$ ut in ſequenti exemplo patet. qua quantitate Numeri cycli lunaris relin-

E X E M P L V M.

Pro Annis 100. Hor. 7. mi. 43. ſec. 20. ter. 23. $\frac{16}{38}$
Pro Annis 10. Hor. 0. mi. 46. ſec. 20. ter. 2. $\frac{12}{38}$
Pro Annis 6. Hor. 0. mi. 27. ſec. 48. ter. 1. $\frac{16}{38}$

Pro Annis 116. Hor. 8. mi. 57. ſec. 28. ter. 27. $\frac{18}{38}$
Quæ eſt Nouiluniorum anticipatio.

quuntur uerſus finem menſium, ſpatio 116. Annorum, in quibus fit æquatio Aequinoctij. Porrò, cum in ſtabiliendo in Calendario idem Aequinoctium, iuxta doctrinam iam expoſitam, ſingulis 116. annis ommittatur Dies unus intercalandus: idcirco, propter ommiſſionem præfati diei, coniunctiones & oppoſitiones prædictæ in eodem temporis ſpatio, non integrum diem, ſed tantùm Horas 8. mi. 57. ſec. 28. ter. 27. cum $\frac{18}{38}$ exigunt. quo fit, ut pro reſiduo integri diei Horæ. 15. mi. 2. ſec. 31. ter. 32. & $\frac{20}{38}$ cogantur à propriis ſedibus diſce-

diſcedere uerſus finem menſis: ut in ſequenti exemplo apparet. Quapropter 232. Annorum curſu ſedes ſuas poſtponēt,

EXEMPLVM.

Pro uno Die.	Ho.24.mi.0.ſec.0.ter. 0. $\frac{0}{38}$.
Pro anticipatione Aequinoctij.	Ho.8.mi.57.ſe.28.ter.27. $\frac{18}{38}$.
Reſiduum Diei integri.	Ho.15.mi.2.ſe.31.ter.32. $\frac{20}{38}$.

& ab eis ad calcem menſis per unius diei ſpatium, additis Horis 6.mi.5.ſec.3.ter.5. cum $\frac{4}{38}$. & in Annis 348. poſtergabunt ſedes ſuas ad Dies 1. ho.21. mi.7.ſec. 34. tert.37. & $\frac{22}{38}$. ita ut in Annis 464. Dies 2.ho.12.mi.9. ſec. 4. tert.9. cum $\frac{4}{38}$. retrocedant; & ita in cæteris. ex quo manifeſtè apparet, longo temporis ſpatio numeros cycli lunaris in Calendario affixos, Nouilunia demōſtrantes, Lunam modò 28. modò 27. & 26. & ſic deinceps eſſe oſtenſuros, & ante ueram coniunctionem luminarium falſum Nouilunium; & loco lunæ Quartædecimæ aliam Lunæ ætatem demonſtraturos. Et ut nulla deuiationis luminarium cauſa prætermittatur, eique facile reparetur: ſciendum eſt, quòd cum Diem integrum ſpatio Annorum 310. intercalandum ſupra dixerimus, & ab eo mi.3.ſe. 38. tert. 46. ac $\frac{17}{38}$. deficiant; ex ea reuenit, ut ſpatio 124000. Annorū Dies 0. ho. 23.mi.58.ſec.30. tert. 31. cum $\frac{28}{38}$. plus iuſta quantitate intercalata, eſſe inueniantur.

TABELLA *anticipationum nouiluniorum prouenientium ob Diei unius imperfecti ſingulis* 310.*annis in Calendario intercalationem.*

ANNI	DIES	Hor.	min.	ſecū.	tert.	38.	31
1	0	0	0	0	42	13	2
2	0	0	0	1	24	16	4
3	0	0	0	2	7	1	6
4	0	0	0	2	49	14	8
5	0	0	0	3	31	27	10
6	0	0	0	4	14	2	12
7	0	0	0	4	56	15	14
8	0	0	0	5	38	28	16
9	0	0	0	6	21	3	18

qua

Reſiduum tabulæ.

10	0	0	0	7	3	16	20
20	0	0	0	14	6	33	9
30	0	0	0	21	10	11	29
40	0	0	0	28	13	28	18
50	0	0	0	35	17	7	7
60	0	0	0	42	20	23	27
70	0	0	0	49	24	2	16
80	0	0	0	56	27	19	5
90	0	0	1	3	30	35	25
100	0	0	1	10	34	24	14
200	0	0	2	21	8	28	28
300	0	0	3	31	43	5	11
310	0	0	3	38	46	22	0
620	0	0	7	17	39	6	0
930	0	0	10	56	19	28	0
1240	0	0	14	35	6	12	0
1550	0	0	18	13	52	34	0
1860	0	0	21	52	39	18	0
2170	0	0	25	31	26	2	0
2480	0	0	29	10	12	24	0
2790	0	0	32	48	59	8	0
3100	0	0	36	27	45	30	0
6200	0	1	12	55	31	22	0
9300	0	1	39	23	17	14	0
12400	0	2	25	51	3	6	0
15500	0	2	52	18	48	36	0
18600	0	3	18	46	34	28	0
21700	0	4	5	14	20	20	0
24800	0	4	51	42	6	12	0
27900	0	5	18	9	52	4	0
31000	0	5	44	37	37	34	0
62000	0	11	29	15	15	30	0
93000	0	17	13	52	53	26	0
124000	0	23	58	30	31	28	0

qua de cauſa, Dies unus erit omittendus, præfato annorũ ſpatio ab his, qui erunt tunc temporis, ut lunationes ad propria loca reuertantur. Eorum autem commodo Tabellã exarauimus, ut facilius ab eis huiuſmodi Anticipatio, quæ ſingulis 310. annis fit, perſpiciatur. His igitur omnibus, Lunationum anticipationibus, penitus perſpectis & cognitis: cuiuis iam uidere licet, Romanum calendarium nequaquã perpetuò utile poſſe permanere, ad inueniendum S. Paſcatis diem uerum, ut iuxta decreta SS. Patrum celebrari

brari poſſit: quod quidem iam pridem factum eſſe deprehendimus, cum Numerus cycli lunaris 19. exempli cauſa, qui in Calendario ante Breuiarii Rom. emendationem, Die 5. Ianuarii erat adſcriptus; poſt, Die primo eiuſdem menſis adſcriptus ſit; ut Nouilunia ſuo tempore inueniri poſſent. Cum igitur in Calendario præfatos numeros & iuxta morē, quo hucuſque uſa eſt Eccleſia, & iuxta ueram ſupputationē adſcripſerim: ne in futurum retrocedant, ſed ſuo fungantur officio, opem eis adhibendā arbitrati ſumus: quod quidem quonam pacto faciendum ſit, in ſequentibus patefaciemus.

De caſu Numeri cycli lunaris in Calendario adſcripti, deque eius reparatione. Cap. XIII.

CVM uerò non liceat, numeros cycli lunaris in Calendario affixos, ex propriis ſedibus amouere: cumque ij poſt incrementum unius diei (ut docuimus) neque ueras, neque medias coniunctiones & oppoſitiones in poſterum [redacted] poſſint demonſtrare: accidit, ut Vnitas (exempli gratia) quæ in Calendario die 18. menſis Martij affixa oſtendit Nouilunium anni futuri innouati 1581. uel Numerus 5. ſub die quinto eiuſdem menſis anni ueteris, acceſſione unius diei, ſicut in præcedentibus diximus, nequaquam ſint idonei demonſtrare lunationes, eiſdem fieri diebus, niſi aliquo modo adiuuentur. quia, & ſi die 18. aut 5. præfati menſis Nouilunium fieri indicauerint: non tamen ita erit; ſed in diem ſequentem, hoc eſt ſiue in diē 19. ſiue in 6. erit transferendum. Quam ob rem, præfati Numeri poſt ſingulos 116. aliqua reparatione indigebunt, atque iterum poſt 310. Annos, cum huiuſmodi temporum interuallis dies unus anticipationis integretur. Vt autem aliqua reparatio eis adhibeatur: ſciendum eſt, ut doctiſſimus uir Alexander Picolomineus Archiepiſcopus Patrenſis, ac in archiepiſcopatu Senenſi coadiutor annotauit in Cap. 2. Compendij

pendij

Digitized by Google

pendij peritiſſimi Aloyſij Lilij quòd, ſicut ex intercalatione diei in menſe Februario in anno biſſextili, nouilunia uidentur maturius ad principium menſis Martij, unius diei ſpatio, quàm ipſi Numeri cycli lunaris oſtendunt, fieri: ſic è contrario Vnius diei abiectione uerſus finem uidentur per unum diem quaſi retrocedere, ac tardius fieri. ut in hoc exemplo

EXEMPLVM.

	Dies Februarij. / Dies Martij.
In Anno communi.	25. 26. 27. 28. 1. 2. 3. 4. 5.
Numeri cycli lunaris.	3. 11. 19. 8. 16. 5
In anno Biſſextili.	25. 26. 27. 28. 29. 1. 2. 3. 4.
	Dies Februarij. / Dies Martij.

demonſtratur. Nàm, cum 29. dies Februarij in anno biſſextili tranſeat in primum Martij, & primus huius menſis in ſecundum, ac deinceps: uidentur Numeri præfati, quaſi uerſus principium menſis procedere; cum numerus cycli 8. ſecũdo diei Martij adſcriptus tranſeat in primum; & 16. quarto appoſitus tranſeat in tertium, quod etiam 5. diei quinto attributus, in diem quartum tranſire uidetur: quod quidem obſeruandum erit in inquirendis Nouiluniis ſingulis annis biſſextilibus. Contra uerò, ſi ex Februario anno biſſextili dies Vnus abiiciatur, ita, ut relinquantur dies 28. tantùm: proculdubio præfati Numeri cycli in menſe Martio uidētur uerſus eius finem protendere: ut apparet in exemplo.

EXEMPLVM.

	Dies Februarij. / Dies Martij.
In Anno biſſextili.	25. 26. 27. 28. 29. 1. 2. 3. 4. 5.
Numeri cycli lunaris.	3. 11. 19. 8. 16. 5.
In communi.	25. 26. 27. 28. 1. 2. 3. 4. 5. 6.
	Dies Februarij. / Dies Martii.

M Ex

Ex quo conſtat, anno illo, in quo fit additio diei menſe Februario, Lunationes per unum diem Numeros cycli in calẽdario adſcriptos anticipare; contra uerò, quando præfatus dies de Februario demitur, per unum diem ſimiliter retrocedere, & uerſus finem menſis procedere. Quapropter, abiectione, atque additione unius diei in menſe, manifeſtum eſt, Numeros cycli in ſequenti menſe officio demonſtrandi Nouilunia illis diebus, quibus in Calendario ſunt adſcripti, fungi non poſſe, ſed in diebus uel immediate ſequentibus, uel præcedentibus. Cum igitur 116.annorum ſpatio, ut aliàs docuimus, ad ſtabiliendam uerni Aequinoctij ſedem ab Anno unus dies demendus ſit: quotieſcunque ad Annum ſequentem peruentum fuerit, à die 25. Martij, quod erit caput ſequentium annorum 116. neceſſe erit, ut nos numerum cycli lunaris per diem unum, in inueſtiganda Nouilunia ulterius protrahamus. Sciendum tamen eſt, quòd, dum Luna diem unum anticipat, interim Aequinoctium duos, & nonnunquã etiam tres dies inuenitur anticipaſſe. quamobrem opus erit Nouilunium in Calendario uerſus finem menſis deſcendere: ex qua quidem re, niſi ei reparetur, contingeret, celebrationem Paſcæ quandoque ante Quartamdecimam lunam, & in ipſo die, celebrari, quando Numeri præfati Nouilunia nõ ualebunt rectè indicare. Veruntamen, cum quolibet 116.annorum ſpatio, ut ſæpenumero diximus, ab Anno dies unus dematur: quolibet etiam 116. anno neceſſe erit, ut nos numerum cycli lunæ per unum diem uerſus finem menſis in Calendario transferamus, præterquam eo anno, quo Luna diẽ unum retroceſſerit: quia tunc de illis diebus, qui cauſa æquationis Aequinoctii ultrà huiuſmodi numerũm transferũtur, demendus eſt dies unus: ita, ut cum ab Anno 1696.uſque ad Annum 1812. numerus lunę ulterius per unum diem ſit trãſferendus, & inde uſq; ad 1890. ſimiliter per diem unum protrahendus: ad hunc annum cum peruentum fuerit, qui erit Annus, in quo per unum ferè diem ſpatio annorum 310. cu-

ius Radix, eſt Dies 19. Martij, Lunationes anticipauerint, huius anticipationis cauſa, ex duobus diebus tranſactis, unus eſt abiiciendus. cum eo autem die tantùm, qui ex hac abiectione reſtat, procedendum eſt uſque ad Annum 1928. quia tunc cauſa abiectionis diei unius, propter ſtabilimen Aequinoctii, additur dies alter: cum quibus diebus erit uerſus procedendum uſque ad Annum 2044. & ſic de ſingulis, ut in Tabula ſequenti patefit: quæ ſeruiet uſque ad Annum 4370. eo excluſo: quo temporis ſpatio includuntur dies 16. tantùm, transferēdi ultra Numerum cycli ſolaris, modo ſupra dicto. quia hunc tantùm dierum numerum ad hanc rem oſtendendam pro nunc ſatis eſſe duximus: præſertim quia, cum opus fuerit, eo pacto, quo ſupra oſtendimus, ſemper augeri poterit. Vt autem uſus huiuſmodi Tabulæ addiſcatur: eſto, quòd aliquis ſcire uelit, quo die mēſis Martii anno Domini 1812. qui erit 232. poſt emendationem Calendarii, coniunctio luminarium futura ſit: inueſtiget prius per Regulā, quam oſtendemus, numerum cycli lunaris propoſiti anni; qui erit 4. in Anno innouato diei 16. eiuſdem menſis in noſtro Calendario adſcriptus: cum uero in annis 232. Duo anni maximi ſolares peracti fuerint, qui erunt in cauſa, ut numerus præfati cycli per duos dies ulterius translatus fuerit: idcirco ex additione horum duorum dierum, facta numero quinque dierum menſis, luna noua eo anno erit non 16. die, ſed 18. eiuſdem menſis: quod quidem erit etiam in ſequenti anno Maximo obſeruandum. Verum cum annus Lunæ maximus: uidelicet 310. annorum anno Domini 1890. menſe Martio cōpleatur; quo menſe dies Vnus erit intercalandus: cum uno tantùm die, per Regulam ſupra traditam, ultra numerum cycli lunæ erit procedendum; & hoc uſque ad Annum Domini 1928. in quo incipiet Annus tertius maximus ſolaris. Quam ob rem, ſi Nouilunium menſis Martii eius anni 1890. quæretur; cum currens numerus cycli illius anni in Calendario fuerit 6. ut apparet in Tabula; & in die 24. eiuſdem menſis inue-

Digitized by Google

Tabula Dierum, ad quos Numeri cycli lunaris in Calendario affixi à proprijs ſedibus verſus finem menſium ſunt tranſferendi.

ANNIS CHRISTI. M.D.XXC. ET CORRECTIONIS CALENDARII.

ANNI CHRISTI CVRRENTES.	Numeri Anticipationũ Acquinoctii	Anni à correctione calendarij. quorum radix eſt dies 25. Martij.	Numeri cycli lunaris.	Numeri dierũ tráſpoſito rũ à numeris cycli lunaris.	ANNI CHRISTI CVRRENTES.	Numeri Anticipationum Lunationum.	Anni poſt correctionem Calẽdarij quorũ Radix eſt Dies 19. Martii.	Numeri cycli lunaris.	Numeri dierũ tráſpoſito rũ à numeris cycli lunaris.
1696	1	116	2	1					
1812	2	232	4	2					
					1890	1	310	6	1
1928	3	348	6	2					
2044	4	464	8	3					
2160	5	580	10	4					
					2200	2	620	12	3
2276	6	696	12	4					
2392	7	812	14	5					
2508	8	928	16	6					
					2510	3	930	18	5
2624	9	1044	18	6					
2740	10	1160	1	7					
					2820	4	1240	5	6
2856	11	1276	3	7					
2972	12	1392	5	8					
3088	13	1508	7	9					
					3130	5	1550	11	8
3204	14	1624	9	9					
3320	15	1740	11	10					
3436	16	1856	13	11					
					3440	6	1860	17	10
3552	17	1972	15	11					
3668	18	2088	17	12					
					3750	7	2170	4	11
3784	19	2204	19	12					
3900	20	2320	2	13					
4016	21	2436	4	14					
					4060	8	2480	40	13
4132	22	4552	6	14					
4248	23	2668	8	15					
4364	24	2784	10	16					

Numeri dierum, ex Aequinoctij anticipatione nati, ad quos transferendi ſunt in Calendario numeri cycli lunaris.

Numeri dierum, ex anticipatione Lunationum nati, ad quos transferendi ſunt in Calendario numeri cycli lunaris.

niatur: tunc præfatus numerus uerſus finem menſis eſt per diem unum tantùm transferendus. & hoc pacto die 25. huius menſis erit Nouilunium: quod quidem in omnibus lunationibus in poſterum erit obſeruandum. Si quis autem propoſito quolibet Anno Domini currente horum numerorum translatio quanta uſque ad id tempus facienda ſit, ſcire uoluerit: id erit facilè ei cognoſcere, ſi Tabulis anticipationum Aequinoctii & Nouiluniorum uti placuerit. ſi quidem, inuēta in utraque Tabula quantitate anticipationum annorum ab Anno correctionis Calendarii, uſque ad eum Annorum numerum, quem is ſibi propoſuit, ipſa quantitas, hoc eſt dierum numerus indicabit per tot dies Nouilunia per cycli lunaris numeros in Calendario adſcripta, ſedes ſuas uerſus principium menſium prætuliſſe. unde iuxta hunc ipſum dierum numerum à locis quibus ſunt adſcripta, ſimul cum ipſis cycli numeris uerſus finem ſuorum menſium ſunt transferēda. partes uerò diei, ſi quæ ſupererunt, cum progreſſu temporis ad integrum diem aſcenderint, tunc ipſe dies ſimiliter uerſus finem menſium transferetur. Volo igitur ſcire Anno Domini 1894. quanta facienda ſit numerorum cycli, ab Anno correctionis Calendarij incipiendo, translatio: cum iam à præfata correctione Anni 314. ſint tranſacti, quæro primū in Tabula anticipationum nouiluniorum quantitatem Annorum 314. quam inuenio eſſe Diei unius, ho.0. mi. 14. ſec. 53. ter. 14. cum $\frac{14}{38}$. poſtea in Tabula anticipationum Aequinoctij quæro ſimiliter quantitatem præfatorum annorum, quæ eſt Dierum 2. hor. 16. mi. 57. ſec. 55. tert. 51. cum $\frac{147}{203}$. De hac demo alteram, & remanent Dies. 1. ho. 16. mi. 43. ſec. 2. ter. 37. & $\frac{196}{767}$. & hæc erit quantitas, quæ ſedes Nouiluniorum per numeros cycli lunaris adſcripta uſque ad propoſitum annum à propriis locis uerſus finem menſium erit transferenda. Sed cum huiuſmodi translatio niſi per dies integros fieri ualeat: idcirco cum hoc loco Dies tantùm unus transferendus ſit, de partibus, quæ ſuperſunt, fiet, ut ſupra eſt annota-

tum

Digitized by Google

EXEMPLVM.

Ex Tabula anticipationum Nouiluniorum.

Pro Annis 300.	Dies. 0.	ho. 23.	mi. 10.	ſec. 1.	ter. 11.	$\frac{9}{38}$
Pro Annis 10.	Dies. 0.	ho. 0.	mi. 46.	ſec. 20.	ter. 2.	$\frac{14}{38}$
Pro Annis 4.	Dies. 0.	ho. 0.	mi. 18.	ſec. 32.	ter. 0.	$\frac{16}{38}$
Pro Annis 314.	Dies. 1.	ho. 0.	mi. 14.	ſec. 53.	ter. 14.	$\frac{1}{38}$

Ex tabula anticipationum Aequinoctij.

Pro Annis 300.	Dies. 2.	ho. 14.	mi. 4.	ſec. 8.	ter. 16.	$\frac{118}{203}$
Pro Annis. 10.	Dies. 0.	ho. 2.	mi. 4.	ſec. 8.	ter. 16.	$\frac{111}{203}$
Pro Annis 4.	Dies. 0.	ho. 0.	mi. 49.	ſec. 39.	ter. 18.	$\frac{116}{203}$
Pro Annis 314.	Dies. 2.	ho. 16.	mi. 57.	ſec. 55.	ter. 51.	$\frac{147}{203}$
Ex Nouilunijs.	Dies. 1.	ho. 0.	mi. 14.	ſec. 53.	ter. 14.	$\frac{1}{38}$
Transferendi	Dies. 1.	ho. 16.	mi. 43.	ſec. 2.	ter. 37.	$\frac{126}{707}$

tum. Veruntamen, ut huiuſmodi computus cum præcedenti Tabula in omnibus conueniat, ſingulis Annis maximis lunaribus Minuta 3. ſec. 38. tert. 46. cum $\frac{22}{38}$ quæ deficiunt à die integro; & quolibet anno uſuali Tert. 42. cum $\frac{13}{38}$ & $\frac{2}{38}$ ſemper erunt adiungenda: ut in Tabella, quam ad hoc compoſuimus, Cap. 12. uideri poteſt. cuius quidem minutioris calculi ea de re hoc loco rationem habere uoluimus, poſt exaratam præcedentem Tabulam, ut ne quid eſſet præterea, quod diligens indagator rerum deſiderare poſſet. Notandũ autem eſt, quòd, ſi quando Fractiones diuerſarum denominationum contigerit ſimul addere, uel unam ab alia ſubducere: ut paulo ante fecimus: ad æquitatem illis prius ductis, Minutias cancellatim inter eas ducendo, producentur Numeratores. poſtea Denominatoribus ſolummodo inter ſe ductis, prodibit communis Denominator: quod exemplo manifeſtius fiet.

ut

DVCTIS.

$\frac{14}{38}$ in $\frac{147}{203}$

faciunt. faciunt.

$\frac{2842}{7714}$ Numeratores. Communis denominator. $\frac{5586}{7714}$

hoc eſt. hoc eſt.

$\frac{203}{767}$ Et $\frac{399}{767}$

Quæ ſimul iuncta faciunt.

$\frac{602}{767}$

Veruntamen.

$\frac{203}{767}$ à $\frac{399}{767}$

ſubductis, remanent.

$\frac{196}{767}$

ut in exemplo præoſtenſo apparet; quod etiam in aliis ſimilibus erit obſeruandum. Hoc autem eſt animaduerſione dignum, quòd, ſi in quærendo alicuius menſis Nouilunio numerus dierum illorum, ad quos iuxtà præfatam Regulam transferendus eſt Numerus cycli, ceciderit in ſequentem menſem: tunc nota præfati Numeri non in illo menſe, in quo Nouilunium quærimus, ſed in præcedenti eſt accipienda, & transferenda ad tot dierum numerũ, quot ſunt in Tabella annotati. Et ut melius, ac facilius hoc percipiatur, proponamus exemplum. Si quiſpiam ſcire uoluerit diem, in quem nouilunium Martii incidat, anno Domini *2856.* qui erit Annus *1276.* à Calendarii emendatione, ut ſup-

Digitized by Google

ſupponimus: tunc opus eſt in eo menſe in Calendario noſtrò inuenire propoſiti anni numerum cycli lunæ, qui erit 3. Diei 28. appoſitus. Quoniam uerò in Annis 1276. numerus præfati cycli per dies 7. ut apparet in Tabula, ulterius tranſlatus erit: ſi hos dies poſt numerum 3. ad 28. diem Martii appoſitum numerare cæperit, in 4. Aprilis diem ceciderit; cum tamen ibi nouilunium Aprilis, & non quæſitum menſis Martii inueniatur. ideo, ut illud ſuo menſe reperiatur, ab eodem numero 3. diei 26. Februarii appoſito, numerandi erunt 7. dies: qui dierum numerus cadet in 5. diem Martii, in quo quæſitum Nouilunium ipſius menſis eo Anno continget.

Vt autem præoſtenſæ Tabulæ ratio habeatur, ſciendum eſt, quòd ipſam in duos ordines diſtribuimus, quorum Primus ad rationem anticipationum Aequinoctii; Secundus uero ad rationem anticipationum Nouiluniorum ſpectat. utrunque autem in quinque columnas partiti ſumus, quarum Prima in utroque ordine Annos Chriſti currentes includit; Secunda Anticipationum Aequinoctii & Nouiluniorum Numeros; Tertia Annos à correctione Calendarii; Quarta numeros cycli lunaris annorum currentium; Quinta & Vltima numeros dierum tranſpoſitionis præfatorum numerorum.

De Primo modo inueniendi S. Paſcatis reſurrectionis diem. Cap. XIIII.

OMNIBVS his itaque recte expenſis, æquum eſt iam oſtendere, quonam pacto S. diem Paſcatis Reſurrectionis reperire poſſimus. quod quidem duobus modis effici poterit: quorum Primus erit altero certior & tutior; Secundus uero facilior & uſitatior; & in quem nullus poſthac error cadere queat, quemadmodum annis præteritis, ac inſtanti Anno accidiſſe nouimus. Cum enim præfatus dies S. iuxta ueram ſupputationem Die. 15. Martij celebrari debuiſſet, 19. Aprilis menſis à Chriſtianis,

poſt

poſt dies 35. à legitimo die eſt celebratus. ſi quidem, annis præteritis error (ut omnibus notum eſſe poteſt) non ſolum accidit ob Numerorum cycli lunæ, ſiue aureorum deuiationem, uerumetiam ob Aequinoctij uerni anticipationem. Si enim uernum Aequinoctium ad locum conſtitutum permanſiſſet, nunquam profectò huiuſmodi exorbitatio accidiſſet. Quamobrem, ut præfatus dies S. in poſterum ritè celebretur: ſupra oſtendimus ſingulis 116. annis per quatuor Annos magnos diem unum tacitè prætermitti debere, ut Aequinoctium quotannis in certo, ac terminato die menſis, & ſi non in eadem eiuſdem diei parte, ſedem ſemper ſtabilem haberet. Quod ſi, ut nonnulli ſenſere, ſpatio annorum centum, & plus, annum unum Biſſextilem communem feciſſemus, Aequinoctium (ut ſupputationum mathematicarum peritis notum eſſe poteſt) ſuam ſedem uſque ad 23. diem menſis Martii anticiparet: & ipſam modò in unum, modò in alium triū dierum transferret. quæ quidem translatio obſeruanda eſſet, ne S. dies Paſcatis ante ſuum diem celebrari contingeret. Verum enim uerò, huiuſmodi translationi, obſeruantia Biſſexti æquationis, ita occurrimus, quòd in poſterum ſingulis annis Die 25. eiuſdem menſis, Sol in primum Arietis gradum ingredietur, & in eodem die ſedes Aequinoctii permanebit. Efficere tamen haudquaquam potuimus, quin ſaltem quolibet Anno 24. cuiuſcunque Anni magni, Sol ſpatio Ho. o. mi. o. ſec. 54. tert. 47. & $\frac{147}{203}$ ante occaſum, hoc eſt, Hor. 23. mi. 59. ſe. 5. ter. 12. & $\frac{56}{203}$ præfati diei 24. Arietem ingrediatur: & ſedes Aequinoctij in præfatum diem transferatur; propterea quòd rerum creatarum ordo ſic poſtulat. Et quamuis præfatus ingreſſus diſtet ab occaſu ſolis, à quo ſequens dies ſumit exordium, ea temporis quantitate, quæ cum parua ſit, fortaſſe à nonnullis pro nihilo haberi poterit: nihilominus in hac re maxima non eſt paruifacienda, præſertim, cum non ad diē 25. ſed ad 24. in quo erit ſedes Aequinoctii, attineat; & S. Diei Paſcatis cognitio ab Aequinoctij ſede dependeat.

N Cum

Cum igitur res ita ſe habeat, Dies 25.& 24.in menſe Martio magnoperè erunt obſeruãdi,prout tempus requiret, ad Aequinoctii ſedem inueniendam: ne poſthac error in paſcali computo committatur. Vt autem ea, quæ propoſuimus, intelligantur: ad priorem inueniendi modum me conuerto. Volo ſcire, quonam die menſium,Martij uidelicet, aut Aprilis (non enim hæc ſolennitas aliis in menſibus celebrari contingit) Sacer Paſcæ reſurrectionis dies in quocunque anno propoſito erit celebrandus. inuenio primùm per Regulam datam ſedem Aequinoctij uerni,ſiue diem ingreſſus Solis in Arietem. deinde ſiue auxilio Ephemeridum ad multos annos rectè ſupputatarum ueras congreſſiones & oppoſitiones luminarium oſtendentium, ſiue earum quas in Calendario noſtro per Annos 19. tantùm uenturos (quod idem eſt) ad meridianum huius inclytæ Vrbis Venetiarum ſupputatos adſcripſimus: inuenio primum, aut poſt Aequinoctium, aut in ipſo die Aequinoctii (iuxta priſcorum obſeruationem, ut oſtendemus) Lunæ cum Sole oppoſitionem; hiſque inuentis Dominica ſtatim ſequẽte præfatam oppoſitionem Sacroſancta ſolennitas Paſcatis reſurrectionis erit celebranda. Eſto igitur Beatiſs. Pater, quòd quiſpiam, hac regula utens uelit Anno Domini 1581. Sanctum diem huiuſmodi inuenire, ut ſuo tempore poſſit rectè celebrari:inueniat prius ſiue auxilio Tabulæ, in qua deſcripſimus Anni magni ſolaris rationem, ſiue Tabellarum adminiculo, quibus ingreſſus Solis in Arietem addiſcitur, Aequinoctii ſedem, quæ erit die 25. Martii, ho.10.mi.44.ſec. 36.ter. 14. cum $\frac{70}{103}$ noſtri horologii,poſtea requirat in Ephemeride in noſtro Calendario per numerum illum, qui per totum annum ſingulis menſibus oſtendit ueras coniunctiones, & oppoſitiones luminarium, qui numerus tunc erit Vnitas, oppoſitionem Lunæ ad Solem, ſequentem æquinoctium, quæ eſt Tertio diei Aprilis aſſignata; quã oppoſitionem fieri inueniet die lunæ, ho. 14.mi.8.noſtri horologii. ideo iuxta Regulam & decreta SS. Patrum & Conciliorum

liorum huiuſmodi ſolennitas erit trãsferenda in ſequentem Dominicam; qui erit dies 9. huius menſis. Quam ob rem dicendum erit, Die 9. menſis Aprilis anno Domini 1581. primo poſt Calendarii correctionem, Sacroſanctum reſurrectionis Domini Paſca eſſe celebrandum: quæ Regula etiam obſeruanda erit aliis in annis futuris: dummodo Diem 21. à cõuentione Lunæ cum Sole non prætereamus. ſi quidem eſſet contra Regulam nobis à SS. Patribus traditam, his iambicis contentam.

Poſt ueris Aequinoctium,
Perquire Plenilunium,
Et ſequenti Dominica,
Solenne Paſca celebra.

Et hic erit Primus modus inueniendi uerum diem S. Paſcæ, auxilio Ephemeridum, oſtendentium ueras coniunctiones & oppoſitiones in noſtro Calendario, ad Annos 19. adſcriptarum; & ſi aliquantò laborioſior, at certior tamen atque tutior. Sed antequam ad ſecundum modum accedamus; prius facienda eſt collatio meorum numerorum cum Aureis numeris in ueteri Calendario affixis; ad inueniendas coniunctiones & oppoſitiones luminarium.

Numerorum in nouo Calendario adſcriptorum cum Aureis numeris ueteris Calendarij collatio. Cap. XV.

AD inueſtigandas luminarium coniunctiones & oppoſitiones, iuxta medium motum, cum S. Rom. Eccleſia Aureis ſemper uſa ſit numeris: fortaſſe nouum quidam hominibus, qui per multos annos inueterata hac conſuetudine numeri allecti detinentur, uidebitur, me Rom. Calendario nunc coniunctiones atque oppoſitiones, iuxta ueram ſupputationem adſcribere; ac nouitatem quandam, ad inueniendam S. Paſcatis celebrationem, in uſum inducere uoluiſſe: ita, ut difficile, quod cupio,

Digitized by Google

illis perſuadere poſſim; præſertim cum S. Nicænę ſynodi autoritas intercedat, de Aureo numero in Calendario adſcribendo. Quamobrem, ne hoc à me temerè factum uideatur, illud repeto, quod principio me dixiſſe memini, uidelicet, Quidquid à me dicendum eſt, tantùm probatum iri uelle, quantum à Sacroſancta Rom. Eccleſia, & à te ſumme Pontifex, fuerit approbatum. Non enim aliquid præcipere, quod meum non eſt, aut decernere cogito: ſed tantum meam de hac re proferre ſententiam, & quantùm liceat, conſulere & adiuuare. Neque alicui hoc diſplicere debeat, quando Iethri ſacerdotis Madianitis, atque Moſi ſoceri conſilium de regendo Dei populo per iudices ac tribunos rectè factum, & ab omnibus approbatum, præcipuè ab ipſo Moſe Dei miniſtrō legamus. Igitur de Aureis numeris in Calendario affixis, atque de Numeris annorum 19. in meis Ephemeridibus adſcriptis oſtenſuris ueras coniunctiones & oppoſitiones, iuxta ueram ſupputationem in præſentiarum aliquid dicam. Vetus doctrina eſt, & hactenus ab Eccleſia (ut uidetur) recepta, in adſcribendis & ordinandis Aureis numeris in Calendario, toti Anno deſeruientibus, ut ad oſtendenda Nouilunia, ac Plenilunia ſecundum medium motum, eo pacto unus poſt alium ſit diſpoſitus, ut antecedens ab immediatè ſequēte, Octonario numero; & in iis numerus minor, maiori ſuppoſitus ab ipſo Vndenario diſtaret. hac tamen lege ſeruata, ut, ſi poſt Octonarii ad præcedentem Numerum adſcriptum additionem, productum non exceſſiſſet 19. numerum, non ſequenti diei, ſed omiſſo uno die intermedio, diei tertio adſcriberetur. ſi uero exceſſiſſet numerum 19. tunc, dempto hoc numero de producto, reſiduum diei immediatè ſequenti adnotaretur. Sed ſi numerus 19. ſtatim numerum 11. ſequeretur: tunc Octonarius poſt eundem 19. ſine aliqua intermiſſione affigeretur. Quod quidem manifeſtè apparet in menſe Ianuario anni ueteris. Nam, cum Primo huius diei mēſis numerus 19. ſit adſcriptus: ſtatim poſt ipſum Numerus 8.

Exod. 18.

ſecundo

ſecundo diei eſt adiunctus: cui numero 8. cum alter 8. additus ſit; prouenit 16. qui cum ſit minor numero 19. relicto die tertio præfati mēſis, diei Quarto eſt adſcriptus. Cum autem Octonarius ipſi 16. adiungendus ſit, prouenit 24. de quo dēpto 19. relinquitur 5. qui per præfatam Regulam, poſt ipſum 16. nullo die intermedio relicto, eſt annotatus. & diſtat ab ipſo 16. numero Vndenario. qui Aureorum numerorum ordo per totum annum in Calendario adhuc eſt obſeruatus. Cum uerò animaduerterim, nonnullos hanc Regulam, quatenus ad numerorum ordinem attinet, obſeruaſſe; cæteris autem in rebus neglexiſſe: mihi uenit in mentem, aliquem modum excogitare, quo Numeri cycli lunæ in Calendario ſub certis diebus ita collocarentur, ne in poſterum (aliquo tamen adiuti auxilio) à ueris coniunctionibus & oppoſitionibus, elapſo Decemnouenali interuallo, multum aberrent. Nō enim ob aliud Ephemerides decēnouenalis ſpatii ad ueras (ut potuimus) coniunctiones & oppoſitiones, quas ſub certis diebus & horis in Calendario ſimul cum Numeris cycli lunaris, annis futuris (ſi prouidebitur Beatiſs. Pater) ſeruiētibus ſupputatas affiximus, niſi, ut, uel tranſacto Decemnouenali ſpatio, præfatas Ephemerides aliquis de integro innouet: uel, ſi non, ut in futurum per ipſos Numeros quantum fas eſt, Lunationes & Plenilunia, iuxta ordinem & conſuetudinem, qua hactenus uſa eſt S. Eccleſia Rom. inueniri poſſint; arbitrantes, nos rectè facturos, ſi ab hac Radice (ut ita dixerim) quæ ueras coniunctiones & oppoſitiones, per Annos 19. oſtendet, potius quàm aliunde principium ſumeremus; ac Decemnouenale ſpatium, magis quàm aliud interuallum, quod uero computo non correſpondeat, ad ueras coniunctiones & oppoſitiones accommodatum haberemus. Siquidem, quāuis tranſactis huiuſmodi 19. annis, poſſet inter uerum computum, eiuſmodi noſtros numeros aliqua differentia contingere: non erit tamen tanta, ut à recto tramite deuient; ſicuti Aurei illi numeri adhuc in Calendario affixi. qui quàm longè

gè abſint à ueritate quandoque, per aliquot Eclipſes duorũ luminarium, per quas ueras ipſorum coniunctiones & oppoſitiones addiſcimus, quæ ſpatio 19. annorum contingent, non eſt difficile cognoſcere. Nam cum Anno Domini uenturo 1582. Die 4. noui Iulij, ſub numero 2. cycli lunæ, ſiue Die 20. Iulii ueteris, ho. 10. min. 29. ut patet in Calendario, iuxta uerum cõputum Solis deliquium poſt eius occaſum in coniunctione Lunæ, & ſecundum Aureorum numerorum Regulam, ſub numero 6. Die 20. ueteris Iunii, aut 4. Iulii innouati (quod idem eſt) futurum ſit, ut omnibus aſtronomicarum rerum peritis eſt notum: erit uerum dicere, Luminarium cõiunctionem, abſque differentia eodem fieri die, tam ueteris, quàm innouati anni: quod quidem etiam erit cognoſcere Anno 1584. cum Die 14. Maij anni innouati numero 4. ſignato; ſiue 30. Aprilis anni ueteris. ho. 10. mi. 15. Solis labor ſit futurus; & 8. Aureus numerus illius anni oſtendat coniunctionem luminarium fieri Die 30. Aprilis anni ueteris; uel præfato Die 14. Maij innouati. Quam ob rem, quis affirmare poterit, inter Eclipſin præfatam, & huiuſmodi coniunctionem, niſi parum temporis intereſſe? cum Eclipſis noctis medium 30. Die ueteris Aprilis, ſiue 14. innouati præfati menſis ſit tranſitura. Verùm, cum Anno 1590. Solis defectus futurus ſit Die 4. noui Auguſti; numero 10. ei notato, uel 21. ueteris Iulij. ho. 13. mi. 59. noſtri horologii; cumque Aureus numerus 14. oſtendat hunc Solis defectum 22. die ueteris, Iulij, aut 5. noui Auguſti contingere: quonam pacto huiuſmodi diem Eclipſis attingere poterit? Anno quoque Domini 1593. uera ſupputatio demonſtrat, eclipſin Solis futuram Die 3. noui Iunij, numero 13. huic diei ſignato. ho. 17. min. 38. ab eius occaſu; aut 20. Die ueteris Maij, eademque diei parte. ueruntamen Aureus numerus calendarij ueteris, qui eſt 17. notat luminarium coniunctionem accidere die. 21. ueteris Maij, ſiue 4. noui Iunij. Cum igitur id ita ſit, neceſſe eſt, unius diei ſpatium inter eclipſin & præfatam coniunctionem

inter-

intercedere. Quantum igitur ad ſolares Eclipſes attinet,qui in coniunctionibus duorum luminarium ſemper fiunt, ſatis dictum ſit. nam de Eclipſibus lunaribus etiam non erit inutile aliquid dicere; ut mea ſententia de ſcribendis nouis numeris in Calendario uideatur à uia recta non deuiaſſe. Vt autem ad propoſitum accedam,à proximiore Eclipſi exordium ſumam. nam anno Domini uenturo 1581.Eclipſis lunæ iuxta meam ſupputationem erit die Tertio Febrarij innouati, Vnitate huic diei ſignato, ſiue 20. Ianuarij ueteris anni. Hor. 3. mi. 18. noſtri horologij. Veruntamen, cum in Anno ueteri Aureus numerus 5. in columna Nona primæ Tabulæ noſtri Calendarii affixus oſtendat, coniunctionem luminarium fieri Die quinto ueteris Ianuarij, ſiue 19. eiuſdem noui menſis; Oppoſitio, ſiue Luna quartadecima erit die 18.eiuſdem menſis ueteris Ianuarij, ſiue Primo noui Februarij, quod eſt impoſſibile. Sciendum tamen eſt, quòd in inuenienda Quartadecima luna Dies numerantur à primo die coniunctionis uſque ad 15. Quartodecimo tantùm, & non Quintodecimo in medijs motibus incluſo,Epiſcopo Foroſempronienſe,Iohanne Stœfflero,Iohanne Lucido, atque Alexandro,Picolomineo Patrenſi Archiepiſcopo aſtipulantibus. Præterea ſimilis defectio eodem Anno erit 30. Die noui menſis Iulii, eadem Vnitate ſignato, ſiue 16. huius menſis ueteris. ho. 4. mi. 49. ueruntamen, Aureus numerus, qui erit 5. oſtendet oppoſitionem, ſiue Lunam quartamdecimam fieri 14. Iulii, ueteris, ſiue 28.die noui. Quantum uerò eclipſis diſtet ab oppoſitione, ſiue Quartadecima luna per aureum numerum oſtenſa, nemo eſt, qui non uidere poſsit. Rurſus defectus lunæ erit etiam Anno 1582. Die 23. noui Ianuarii, cui apponitur numerus 2.ſiue 9. eiuſdem menſis ueteris. ho. 5. min. 49. tamen, iuxta Aurei numeri Regulam, cum numerus illius anni currentis ſit 6. Quartadecima luna, ſiue luminarium oppoſitio fiet Die 7. ueteris, ſiue 21. innouati Ianuarii. quæ nullo pacto cum lunæ defectu conuenire poterit. Prætereo Eclipſes

anni

anni Domini 1584. & 1587. breuitatis cauſa, & ad Eclipſin anni 1588. uenio, quæ erit Die 17. Martii innouati, numero 8. huic diei adſcripto, ſiue Die 3. ueteris. ho. 8. mi. 27. quia cum Aureus numerus 12. illius anni oſtendat, Primo die ueteris Martii; ſiue 15. eiuſdem menſis innouati oppoſitionem, ſiue quartamdecimam Lunam: non uideo Aureum numerum ueram oppoſitionem, ſiue quartamdecimam Lunam poſſe indicare. Quocirca, cum Oppoſitio hæc accidat in menſe Martio: uidetur mihi non eſſe hic prætereundum, quòd ſi aliqua Oppoſitio uera luminarium, ſiue quartadecima Luna unquam inquirenda eſt: illa, quæ pro S. Diei Paſcæ celebratione, quæ in menſibus Martio, ſiue Aprili indaganda eſt, ueriſſima eſſe debet, ne fortè accidat Paſca cum defectu Lunæ, celebrari: quod eſſet in Eccleſia magnopere abſurdũ. Eclipſin etiam Lunæ, quæ erit eodem Anno, Die 10. noui Septẽbris, ſiue 27. ueteris Auguſti pertranſeo, cum minimè conueniat cum Luna quartadecima, & dicam de ea, quæ erit Anno 1589. die 30. noui Auguſti. Nam quonam pacto conuenit cũ Luna 14. ſiue Oppoſitione luminarium, quæ 13. Aureo numero monſtrante, fiet ſub 14. die menſis ueteris, ſiue 28. noui Auguſti? cum tamen uera oppoſitio cadat in præfatum diem 30. ſub numero 9. ſiue 16. ueteris diem. hor. 0. min. 34. quorum differentia non ſolum in diem unum, uerumetiam penè in duos tranſit. Anno tandem Domini 1591. dimiſſis cæteris defectibus, quæ in futuris 19. annis cadent, ne nimium prolixus uidear, defectio Lunæ ſimilis accidet, ſub numero 11. die 14. menſis noui Ianuarii, uel 31. Decembris anni ueteris 1590. ho. 1. mi. 58. poſt occaſum Solis. uerum Aureus numerus, qui erit 14. in anno ueteri, oſtendet oppoſitionem, uel quartamdecimam Lunam fieri 29. die ueteris Decembris; ſiue 12. Ianuarii anni innouati: qui dies à Decimoquarto diſtat ſpatio duorum dierum: ut omnibus manifeſtũ eſſe poteſt. Ex quibus collationibus demonſtratis iam uidere licet Pater Beatiſs. quantò ueriores mei numeri in Calen-

dario

dario nouo adſcripti ad inueſtigandas certas luminarium coniunctiones, & oppoſitiones ſint; Aureis numeris in ueteri Calendario affixis: cum inter Eclipſes & coniunctiones & oppoſitiones per Aureos numeros oſtenſas, tanta ſit differentia, ut difficile ſit, immo impoſſibile, S. Paſcæ reſurrectionis diem, ſolummodo ope & auxilio horum numerorum inueniri poſſe. Sed iam ad ſecundum modum inueniendi S. Diem præfatum reuertamur.

De Secundo modo inueniendi S. Diem Paſcatis. Cap. XVI.

ADHVC diximus de Primo modo inueniendi S. Diem Paſcatis, per Ephemerides ritè ſupputatas; uel per eas, quas per 19. Annos in noſtro Calendario adſcripſimus: reſtat, ut de Secundo, qui fiet per Aureos numeros, dicamus, ſed ſi prius cognouerimus Aureum numerum Anni propoſiti: quod quidem facile factu fuerit, ſi ad numerũ illius Anni (de Anno ueteri loquor) Vnitatem addiderimus. ſi qnidem, ut Dionyſio Abbati placet, Chriſtus Saluator noſter Anno primo huiuſmodi cycli natus eſt. ſed proueniens erit diuidendum per 19. & Quotiẽs numerus dabit integras reuolutiones, à primo anno Chriſti, uſque ad annum propoſitum. & ſi quid fuerit reſidui, pro Numero inuento illius anni currentis erit habendum: ſi uero nihil relictum fuerit, totius cycli numerus, hoc eſt 19. pro Anno currenti erit accipiendum. Si quis igitur uoluerit ſcire, Anno Domini uenturo 1598. quotus erit cyclus ab anno Chriſti, & quotus numerus huiuſmodi cycli: addat primùm ad propoſitum numerum annorum 1598. Vnitatem, & naſcetur 1599. qui numerus deindè diuidendus eſt per 19. & proueniet Quotiens 84. cuius reſiduum erit 3. Itaque dicendum erit, 84. perfectas reuolutiones, ſiue cyclos perfectos à Chriſti natiuitate, iam præteriiſſe, & 3. ſuperabundantem eſſe numerum cycli Decemnouenalis Anni propoſiti, qui

Digitized by Google

quærebatur. Quocirca, ut etiam in reliquis ann is Chriſti pro poſitis quæſitum habeatur: ita erit agendum. Verum in Annis Chriſti uenturis, poſt correctionem ipſius Calendarij, quam ſupponimus fieri Anno proximo 1580. ſi quis numerum cycli noſtri lunaris ſcire deſiderauerit, prius ab Annis Chriſti propoſitis demat annos 1580. & poſtea diuidat reſiduum per 19. & quod prouenerit Quotiens, oſtendet tot per fectas reuolutiones iam præteriiſſe; reſiduum uero demonſtrabit quæſitum numerum huiuſmodi cycli: & ſi nihil reſidui fuerit, totius cycli numerus, ſcilicet 19. pro currenti Anno erit accipiendus. Si quis ergo uoluerit ſcire Numerum cycli decemnouenalis Anni Chriſti uenturi 2034. demat prius de eis annos 1580. & proueniet 454. qui erunt Anni à correctione Calendarii. quo facto, diuidat eos per 19. & pro ueniet 23. & quod reliquum fuerit, inuenietur eſſe 17. qua propter dicendum erit, ab Anno præfatæ correctionis cyclos 23. perfectos iam tranſiuiſſe; & numerum 17. qui ſuperabundat, eſſe numerum cycli decemnouenalis, quæſitum, propoſiti Anni innouati. Si quis uerò præfatum numerum in Anno Domini uenturo 2036. ſcire uoluerit, demptis prius, ut diximus, à propoſito numero annis 1580. remanebunt 456. qui numerus erit diuidendus per 19. & proueniet 24. ſine reſiduo. quam ob rem dicendum erit, 24. perfectas reuolutiones iam præteriiſſe, & per Regulam ſuper adductam, 19. eſſe quæſitum Numerum præfati cycli: quod etiam in aliis annis propoſitis erit obſeruandum. Sed, ut iã ad ea, quæ propoſuimus accedamus: ſi iuxta ueteris Aurei numeri rationem inueniendus eſt S. Dies Paſcæ, ſciendum, quòd, inueſtigata ſemper prius (ut docuimus) Aequinoctij uerni ſede, inueniendus eſt poſtea, modo, quo ſupra, numerus cycli lunaris anno Domini propoſito ſeruiens. quo inuento, ingrediendum eſt columnam Decimam in menſe, ſiue Martio, ſiue Aprili noſtri Calendarii, cui Numerorum aureorum ad inueniendam Quartamdecimam lunam titulum fecimus, &

Aureus

Aureus numerus in ea inuentus docebit Diem quartumdecimum lunæ. quo cognito, facile erit ſcire S. Diem Paſcatis. ſiquidem die Dominico quartamdecimam lunam ſequenti, ſemper celebratur. Si quis igitur uoluerit præfatum diem S. Anno Domini 1581. uenturo cognoſcere: inueniat primùm ſedem Aequinoctii, quæ erit Die 25. ho. 10. mi. 44. horologii noſtri. deinde in Decima columna quærat Aureum numerum ſequentem Aequinoctium, qui erit 5. die Primo ſabbathi menſis Aprilis. quo inuento, ad Dominicam ſtatim ſequentem ſe conferat, qui erit Dies ſecundus eiuſdem menſis, in litera A. ei Anno ſeruiente; & hac ipſa Dominica, iuxta decretum SS. Patrum & Eccleſiæ, anno uenturo 1581. Die 2. noui Aprilis Sanctum Paſca reſurrectionis celebrandum erit. Similiter etiam Anno 1582. Aureus numerus 6. diei Sexto ueteris Aprilis appoſitus indicabit ſimiliter oppoſitionem luminarium poſt uernum Aequinoctium fieri Sexta feria, Die 20. eiuſdem menſis, & Dominica ſequente cui adſcripta eſt litera G. hoc eſt, Die 22. noui Aprilis, ſiue 8. ueteris S. Paſca fore celebrandum. quæ quidem Regula ſeruatur quoque in reliquis annis. Veruntamen, cum Paſca anno 1581. die 9. Aprilis, & 1582. die 29. eiuſdem menſis Anni in nouati iuxta ueras oppoſitiones, ut oſtendimus, rectè ſit celebrandum, neſcio quo pacto, ſaluis SS. Patrum decretis de Paſcate rite celebrando, anno 1581. Die ſecundo Aprilis, & 1582. die 22. eiuſdem menſis celebrari poſſit: cum inter utrumque Paſca, tam Anni 1581. quàm 1582. interſit ſpatiũ dierum ſeptem. Hoc autem abſurdum, quod neminem latet, atque alia quamplurima, quæ longum eſſet recenſere, coegerunt me Beatiſs. Pater, ſicuti iam dixi, ut experirer, ſi fortè poſſem huic malo ſuccurrere. quod mihi iam feciſſe uideor, quando Ephemerides unà cum ſuis numeris per 19. an nos ad ueras luminarium coniunctiones, atque oppoſitiones inueniendas ſeruientes compoſui, easque in meo Calen dario adſcripſi. quæ ut nobis ad hoc negotium perpetuis,

temporibus ſeruiant, modum illis adhibui, quem ſupra legentibus licet uidere. Quam ob rem, Aureos numeros dimittentes iis, qui uti illis uoluerint, ad huiuſmodi coniunctiones & oppoſitiones in futurum inueniendas, noſtros numeros in Calendario adſcriptos adhibebimus. qui numeri ſi cui forte uidebuntur poſt 19. annorum ſpatium ſecundum ſuos computos non ita rectè cum ueris lunationibus conuenire: id ei minime mirum uideri debet, quoniam, ne traditiones à Patribus inſtitutæ infringantur: in hac parte quantum potuimus, ſequuti erimus antiquam Sacro S. Rom. Eccleſiæ conſuetudinem, quam in regulis ſupputatoriis, computis, atque Calendariis, ſemper integros Dies ſolummodo reſpexiſſe, atque illis uſam fuiſſe inuenimus; non autem eorum partibus. Satis enim ei ſemper fuit, atque in hoc acquieuit, Alexandro Picolomineo teſte, ſi Quartadecima luna Primi menſis in punctum Aequinoctii, aut in ipſius Diem incidat, dummodo poſt ipſum Aequinoctium fiat. Nam priſci Latini Primum menſem appellarunt illum, cuius Luna quartadecima (ut ſcribit Stœfflerus Prop. 34. ſui Calendarii) contingit in Aequinoctio, uel poſt, aut ante ipſum tam propè, ut ſequens Dominica, quæ Paſcalis exiſtit, cadat immediate poſt Aequinoctium ipſum. Arbitrati enim ſunt, nonnunquam Paſcalem oppoſitionem Aequinoctium poſſe præcedere, ut nuncia eſſe poſſit futuri Paſcatis, quod tamen ſequatur ipſum Aequinoctium, & præcedat nunquam. Itaque diei Partes, hoc eſt horas & minuta, ac cætera huiuſmodi, etiam ſi Quartadecima Luna intra potiorem partem diei Aequinoctij, aut in quamuis aliam eius particulam cecidiſſet, hactenus neglexit Eccleſia.

Diſt. 12. e Ridiculum.

Quo

Quonam pacto per Tabulas, S. Paſcatis diem, nullo penè labore quiſque inuenire poteſt. Cap. XVII.

Reliqvvm eſt modò ut oſtendamus, quonam pacto, auxilio ſequentium Tabularum, quas iuxta collocationem numerorum noſtri cycli in Calendario, eo modo, quo ſupra oſtendimus, reparandorum;& iuxta modũ,quo uſi ſumus in præcedenti capite,ad hunc uſum confecimus,quiuis S. Diem Paſcæ reſurrectionis uno intuitu inuenire queat.Cum enim Sex ſolummodo,quæ ſatis nobis ad eam rem eſſe uidentur, confecerimus : Quinque tamen priores, ab Anno Domini 1581. & primo à Calendarij innouatione, incipientes, per Annos 812. hoc eſt, uſque ad Annum 2393. huic negotio deſeruient; Sexta uero & ultima erit perpetua. Nam inuento prius opera unius ex Quinque tabulis, propoſito anno ſeruientis, huiuſmodi Sacro die: huius indicio in Sexta reliquæ Feſtiuitates mobiles, quæ tam ante, quàm poſt ipſum diem celebrantur, unà cum numero Dominicarum, quæ cadunt inter feſtum Epiphaniæ Domini, & Dominicam ſeptuageſimæ, atque earum, quæ à Dominica S. Trinitatis, uſque ad Domini aduentum numerantur, inueniuntur. Sed quælibet ex prioribus Quinque tabulis, à ſiniſtra in dexteram, & à ſuperiori in inferiorem eius partem in 160. partes ita eſt diuiſa, ut, ea tantummodo parte relicta, quæ angulum ſiniſtrum ſupremum obtinet, reliquæ à ſiniſtra uerſus dexteram, Literas feriales, ſiue Dominicales contineant; eas uero, quæ à ſiniſtra huiuſmodi tabularum ſunt collocatæ, Cyclus lunaris, ſiue Numeri oppoſitionum luminarium occupent. cæteræ uerò partes, quæ 133. numero ſunt, Dies menſium, in quibus S. Paſca erit celebrandum,includant. Itaque per eas quæſitum Diem (modo quo oſtendemus) nullo negotio quiuis poterit inuenire. Verum ubicunque quis literam M. in præfatis tabulis ſcriptam repererit,Martium menſem ſignificare me uoluiſſe, ſciet.

ſciet. quando uero literam A. Aprilis menſis notam eſſe, cognoſcet. Cumque in una partium alicuius Tabulæ duos numeros ſimul inuenerit, numerum, cui appoſita fuerit litera b. Annò biſſextili, illum uerò, cui nihil erit appoſitum, communi nouerit deſeruire. Si quidem anno biſſextili (ut Cap. 13. annotauimus) ſemper uſu uenit, ob unius diei in menſe Februario intercalationem, ut Numeri cycli lunaris oſtendentes luminarium Coniunctiones & Oppoſitiones illius anni, in præcedentem diem reducantur. Quod ſi ita tranſpoſiti oſtendent Paſcalem oppoſitionem Sabbatho fieri, tunc S. Paſca, iuxta Regulam SS. Patrum, ſequenti die erit celebrandum. Exemplum Anno Domini biſſextili 1923. Vnitas erit numerus præfati cycli, diei 3. Aprilis appoſita, ob anteceſſionem Aequinoctij per diem unum, ut docet tabula Cap. 13. hoc eſt in ſequentem diem 4. transferenda. Verum ob intercalationem biſſextilem iterum in præfatum diē 3. eſt reducenda. Et quia Oppoſitio luminarium erit die Sabbathi: ideo ſequenti die; hoc eſt, 4. Aprilis, die Dominicò, cui erit appoſita litera C. Sanctum Paſca celebrabitur. Quocirca in ſecunda Tabula in angulo Vnitatis & Literæ. C. annotauimus. b. 4. A. quod indicat Anno illo biſſextili huiuſmodi Feſtum die 4. Aprilis eſſe celebrandum. Anno uero Domini communi 1771. eadem Vnitas erit numerus præfati cycli, & C. eadem litera. attamen, cum ob Aequinoctii anticipationem præfata Vnitas in 4. diem transferatur, ut indicat Tabula Cap. 13. & cum die Dominico fiat oppoſitio luminarium: idcirco ne ante Quartamdecimam lunam S. Paſcatis dies celebretur, in diem 11. Aprilis, hoc eſt, in ſequentem Dominicam erit transferendus. Quam obrem in præfata ſecunda Tabula in eo ipſo angulo iam memorato annotauimus 11. A. quod denotat, Die 11. Aprilis S. Paſca anno illo communi eſſe celebrandum. Et quod de his duobus memoratis numeris, ſiue diebus diximus, de cæteris quoque idem intelligendum. Cum igitur quiſpiam

ſcire

ſcire uoluerit, quonam die Martij, ſiue Aprilis uſu iſtarum tabularum, ſolennitas Diei S. Paſcatis quocunque anno erit celebranda: quærat primùm Literam dominicalem illi Anno ſeruientem, quam à cycli ſolaris Tabula, ſiue ex Rotulis præoſtẽſis addiſcet. poſtea inueniat Numerum cycli lunaris iuxta Regulam, quam tradidimus de numeris huiuſmodi cycli inueniendis. quibus inuentis, à litera dominicali, in una ex præoſtenſis tabulis, ſecundum temporis opportunitatem quæſita deſcendendum eſt in medium tabulæ perpendiculariter, ad lineam, ſiue ordinem tranſuerſalem, quæ erit è regione numeri cycli inuenti: & ubicunque hæc duo ad angulum rectum concurrerint, inueniet Diem quæſitum arithmeticis characteribus notatũ, cum appoſita nota Martij, ſiue Aprilis menſium. Eſto igitur exempli cauſa, ut quis ſcire uelit, quo die Anni primi poſt correctionem Calendarii, qui erit Humanæ ſalutis 1581. Paſca reſurrectionis ſit celebrandum: inueniat is primò literam dominicalem, propoſito numero ſeruientem, quæ erit A. tum numerum cycli lunaris eiuſdem anni, qui erit Vnitas. poſt hæc ingrediatur priorem Tabulam, cuius principium eſt in præfato Anno 1581. & inuenta litera A. in frontiſpicio tabulæ inſcripta, in angulo ſiniſtro ſuperiori, & Vnitate in eodem latere notata, deſcendat à ſummitate ipſius tabulæ; & à leua uerſus dexteram procedat: ubi numerum 9. ſcriptum, ſimul cum litera A. inueniet, quæ erunt notæ Noni diei Aprilis, quod quidem indicabit huiuſmodi die, anno Domini propoſito, S. Paſca, iuxta Sacro S. Rom. Eccleſiæ conſuetudinem, ac SS. Patrum decreta, poſt Quartamdecimam lunam, die Dominico proximo, qui cadit in præfatum diem, celebrandum eſſe. Quæ quidem Regula ſi in aliis annis futuris obſeruetur, poterit quiſque paruo, immo uero nullo labore cuiuſcunque Anni propoſiti huiuſmodi S. Diem inuenire. Sed tamen, cum S. Paſca ſit caput (ut diximus) aliarum feſtiuitatum mobilium: cognito die Paſcatis, cætera feſta tenenti dierum

nume-

Tabula Prima, ad inueniendum S. Paſca ab Anno Domini 1581. uſque ad 1696. deſeruiens; per quod temporis ſpatium Numeri cycli uerſus fines menſium non transferuntur.

Literæ feriales, ſiue Dominicales currentibus Annis ſeruientes.

	1581.	A.	B.	C.	D.	E.	F.	G.
NVMERI CYCLI LVNARIS.	1	9. A.	10. A.	4. A.	o.	6. A.	o.	8. A.
	2	23. A.	24. A.	25. A.	26. A.	27. A.	28. A.	29. A.
	3	o.	17. A.	18. A.	o.	13 A.	14. A.	15. A.
	4	2. A.	3. A.	o.	5. A.	6. A.	7. A.	o.
	5	o.	24. A.	25. A.	19. A.	20. A.	o.	22. A.
	6	9. A.	10. A.	11. A.	12. A.	13. A.	14. A.	o
	7	2. A.	3. A.	o.	29. M.	30. M.	o.	1. A.
	8	16. A.	o.	18. A.	19. A.	o.	21. A.	15. A.
	9	o.	10. A.	11. A.	5. A.	6. A.	7. A.	8. A.
	10	26. M.	o.	28. M.	29. M.	30. M.	31. M.	o.
	11	o.	17. A.	18. A.	19. A.	o.	14. A.	15. A.
	12	2. A.	3. A.	4. A.	o.	6. A.	7. A.	o.
	13	23. A.	24. A.	o.	26. A.	20. A.	21. A.	22. A.
	14	16. A.	o.	11. A.	o.	13. A.	14. A.	15. A.
	15	2. A.	3. A.	o.	5. A.	6. A.	31. M.	o.
	16	23. A.	o.	18. A.	19. A.	20. A.	o.	22. A.
	17	9. A.	10. A.	11. A.	12. A.	o.	7. A.	8. A.
	18	2. A.	3. A	28. M.	o.	30. M.	o.	1. A.
	19	16. A.	17. A.	18. A.	19. A.	o.	21. A.	15. A.

Tabula Secunda, ad inueniendum S. Paſca, ab Anno Domini 1696. uſque ad 1812. & ab Anno 1890. uſque ad Annum 1928. duratura; in quibus Annis Numeri cycli lunaris in Calendario per diem unum uerſus finem menſium transferuntur.

Literæ feriales, ſiue Dominicales currentibus Annis ſeruientes.

NVMERI CYCLI LVNARIS. 1696. 1890.	A.	B.	C.	D.	E.	F.	G.
1	9. A.	o.	b.4.A.|11.A.	5. A.	6. A.	7. A.	o.
2	o.	24. A.	25. A.	26. A.	27. A.	28. A.	29. A.
3	16. A.	o.	18. A.	19. A.	13. A.	14. A.	o.
4	2. A.	3. A.	4. A.	5. A.	o.	7. A.	8. A.
5	23. A.	24. A.	25. A.	o.	20. A.	21. A.	o.
6	b.9.A|16.A	10. A.	o.	12. A.	13. A.	o.	15. A.
7	2. A.	o.	4. A.	o	30. M.	31. M.	1. A.
8	b.15.A|23.A	17. A.	o.	19. A.	20. A.	21. A.	22. A.
9	9. A.	o.	11. A.	12. A.	b.6.A.|13.A.	7. A.	8. A.
10	o.	27. M.	28. M.	29. M.	o.	31. M.	1. A.
11	16 A.	17. A.	18. A.	o.	20. A.	21. A.	15. A.
12	9. A.	3. A.	o.	5. A.	o.	7. A.	8. A.
13	23. A.	24. A.	25. A.	c.	27. A.	21. A.	22. A.
14	16. A.	17. A.	o.	12. A.	13. A.	14. A.	15. A.
15	2. A.	3. A.	4. A.	5. A.	6. A.	o.	1. A.
16	23. A.	24. A.	25. A.	19. A.	o.	21. A.	22 A.
17	9. A.	10. A.	11. A.	12. A.	13. A.	o.	8. A.
18	2. A.	3. A.	4. A.	29. M.	o	31. M.	1. A.
19	o.	17. A.	18. A.	19. A.	20. A.	21. A.	b.15.A|22.A

Tabula Tertia , ad inueniendum S. Paſca, ab Anno Domini 1582. uſque ad 1890. & ab Anno 1928. uſque ad Annum 2044. duratura : quibus Annis Numeri cycli lunaris per duos dies ulterius uerſus finem menſium in Calendario tranſferuntur .

Literæ feriales , ſiue Dominicales currentibus Annis ſeruientes .

NVMERI CYCLI LVNARIS. 1812. 1928.	A.	B.	C.	D.	E.	F.	G.
1	9. A.	10. A.	11. A.	12. A.	6. A.	o.	8. A.
2	26. M.	o.	b25.A|28.M	29. M.	o.	31. M.	b29.A|1.A.
3	o.	17. A.	18. A.	19. A.	b13.A|20.A.	14. A.	15. A.
4	9. A.	3. A.	4. A.	5. A.	6. A.	7. A.	o.
5	o.	24. A.	25. A.	b19.A|26.A	27. A.	21. A.	22. A.
6	16. A.	b10.A|17.A.	11. A.	12. A.	13 A.	14. A.	o
7	o.	3. A.	4. A.	5. A.	6. A.	31. M.	1. A.
8	23. A.	24. A.	18. A.	19. A.	20. A.	21. A.	22. A.
9	9. A.	10. A.	o.	12. A.	13. A.	b.7.A|14.A.	8. A.
10	2. A.	o.	28. M.	29. M.	30. M.	31. M.	1. A.
11	16. A.	17. A.	o.	19. A.	20. A.	21. A.	22. A.
12	9. A.	o.	4. A.	5. A.	6. A.	7. A.	8. A.
13	o.	24. A.	25. A.	26. A.	o.	28. A.	22. A.
14	16. A.	17. A.	18. A.	o.	13. A.	14. A.	15. A.
15	2. A.	3. A.	4. A.	5. A.	6. A.	7. A.	8. A.
16	23. A.	24. A.	25. A.	o.	20. A.	21. A.	22. A.
17	9. A.	10. A.	o.	12. A.	13. A.	14. A.	o.
18	2. A.	3. A.	4. A.	b29.M|5.A.	30. M.	o.	1. A.
19	b16.A|23.A.	17. A.	18. A.	19. A.	20. A.	21. A.	22 A.

Digitized by Google

Tabula Quarta, ad inueniendum S. Paſca, ab Anno Domini 2044. uſque ad 2160. & ab Anno 2200. uſque ad 2276. duratura; quibus Annis Numeri cycli lunaris in Calendario per tres dies ulterius uerſus fines menſium transferuntur.

Literæ feriales, ſiue Dominicales currentibus Annis ſeruientes.

NVMERI CYCLI LVNARIS.

2044. 2200.	A.	B.	C.	D.	E.	F.	G.
1	9. A.	10. A.	11. A.	12. A.	o.	7. A.	8. A.
2	o.	27. M.	28. M.	29. M.	30. M.	31. M.	1. A.
3	16. A.	17. A.	18. A.	19. A.	20 A.	21. A.	o.
4	o.	10. A.	4. A.	5. A.	6. A.	7. A.	8. A.
5	23. A.	24. A.	25. A.	26. A.	27. A.	b 21. A | 28. A	o.
6	16. A.	17. A.	o.	12. A.	13. A.	14. A.	15. A.
7	2. A.	o.	4. A.	5. A.	6. A.	7. A.	8. A.
8	23. A.	24. A.	o.	19. A.	20. A.	21. A.	22. A.
9	9. A.	o.	11. A.	12. A.	13. A.	14. A.	15. A.
10	2. A.	3. M.	4. A.	29. M.	30. M.	31. M.	1. A.
11	b 16. A | 23. A	o.	18. A.	19. A.	20. A.	21. A.	22. A.
12	o.	10. A.	b 4. A | 11. A.	5. A.	o.	7. A.	8. A.
13	23. A.	24. A.	25. A.	o.	27. A.	28. A.	22. A.
14	16. A.	17. A.	18. A.	19. A.	13. A.	14 A.	15. A.
15	9. A.	3. A.	4. A.	o.	6. A.	7. A.	8. A.
16	23. A.	24. A.	o.	26. A.	b 20. A | 27. A	21. A.	o.
17	16. A.	10. A.	11. A.	12. A.	13 A.	o.	15. A.
18	2. A.	3. A.	4. A.	5. A.	o.	31. M.	1. A.
19	23. A.	24. A.	18. A.	19. A.	20. A.	o.	22. A.

Tabula Quinta, ad inueniendum S. Paſca, ab Anno Domini 2160. uſque ad 2201. & ab Anno 2276. uſque ad 2392. ſeruitura: quibus Annis Numeri cycli lunaris in Calendario per dies quatuor ulterius uerſus fines menſium transferuntur.

Literæ feriales, ſiue Dominicales currentibus Annis ſeruientes.

NVMERI CYCLI LVNARIS. 2160. 2276.	A.	B.	C.	D.	E.	F.	G.
1	9. A.	10. A.	11. A.	12. A.	13. A.	0.	8. A.
2	2. A.	3. A.	28. M.	29. M.	0.	31. M.	1. A.
3	16. A.	17. A.	18. A.	0.	20. A.	21. A.	22. A.
4	9. A.	0.	4. A.	5. A.	0.	7. A.	8. A.
5	0.	24. A.	25. A.	26. A.	27. A.	28. A.	29. A.
6	16 A.	17. A.	18. A.	19. A.	13. A.	14. A.	0.
7	0.	3. A.	4. A.	5. A.	6. A.	0.	b.1.A.| 8.A.
8	23. A.	24. A.	25. A.	0.	20. A.	21. A.	0.
9	b.9.A|16 A.	10. A.	0.	12. A.	13. A.	14. A.	15. A.
10	2. A.	0.	4. A.	5. A.	30. M.	31. M.	1. A.
11	0.	b.17.A|24.A	0.	19. A.	20. A.	21. A.	22. A.
12	9. A.	0.	11. A.	12. A.	6. A.	7. A.	8. A.
13	0.	24. A.	0.	26. A.	27. A.	28 A.	29. A.
14	16. A.	0.	18. A.	19. A.	b.13.A|20.A	14. A.	15. A.
15	9. A.	10. A.	4. A.	5. A.	0.	7. A.	8. A.
16	23. A.	24. A.	25. A.	0.	27. A.	28. A.	22. A.
17	16. A.	17. A.	0.	12. A.	0.	14. A.	15. A.
18	2. A.	3. A.	4. A.	0.	6. A.	7. A.	1. A.
19	23. A.	24. A.	0.	19. A.	20. A.	21. A.	0.

Tabula perpetua, adinueniendas Solennitates, quæ Mobiles nuncupantur, & Dominicas poſt Epiphaniam & Penteco-ſten; inuento prius S. Paſcatis die.

Anno illo ĩ quo S. Paſca reſurrectionis celebrabitur Die.	Dominicæ poſt Epiphaniam erunt	Septuageſima in Annis communibus erit Die.	Septuageſima in Annis biſſextilibus erit Die.	Dies cinerum in Annis communibus erit Die.	Dies cinerũ in Annis biſſextilibus erit Die.	Aſcenſio Domini noſtri IESV CHRISTI erit Die.	DIES PENTECOSTES erit Die.	Solennitas corporis CHRISTI erit Die.	Dominicæ poſt pentecoſtē erũt.	Dominica prima Aduentus Domini erit Die.
25. Mar.	2	21. Ian.	22. Ian.	7. Febr.	8. Febr.	3. Maij.	13. Maij.	24. Maij	28	2. Decē.
26.	2	22.	23.	8.	9.	4.	14.	25.	28	3.
27.	2	23.	24.	9.	10.	5.	15.	26.	27	27. Nou.
28.	2	24.	25.	10.	11.	6.	16.	27.	27	28.
29.	2	25.	26.	11.	12.	7.	17.	28.	27	29.
30.	2	26.	27.	12.	13.	8.	18.	29.	27	30.
31.	2	27.	28.	13.	14.	9.	19.	30.	27	1. Decē.
1. April.	3	28.	29.	14.	15.	10.	20.	31.	27	2.
2.	3	29.	30.	15.	16.	11.	21.	1. Iunij.	27	3.
3.	3	30.	31.	16.	17.	12.	22.	2.	26	27. Nou.
4.	3	31.	1. Febr.	17.	18.	13.	23.	3.	26	28.
5.	3	1. Febr.	2.	18.	19.	14.	24.	4.	26	29.
6.	3	2.	3.	19.	20.	15.	25.	5.	26	30.
7.	3	3.	4.	20.	21.	16.	26.	6.	26	1. Decē.
8.	4	4.	5.	21.	22.	17.	27.	7.	26	2.
9.	4	5.	6.	22.	23.	18.	28.	8.	26	3.
10.	4	6.	7.	23.	24.	19.	29.	9.	25	27. Nou.
11.	4	7.	8.	24.	25.	20.	30.	10.	25	28.
12.	4	8.	9.	25.	26.	21.	31.	11.	25	29.
13.	4	9.	10.	26.	27.	22.	1. Iunij.	12.	25	30.
14.	4	10.	11.	27.	28.	23.	2.	13.	25	1. Decē.
15.	5	11.	12.	28.	29.	24.	3.	14.	25	2.

Digitized by Google

RESIDVVM TABVLAE PERPETVAE.										
16.	5	12.	13.	1. Mart.	1. Mart.	25.	4.	15.	25	3.
17.	5	13.	14.	2.	2.	26.	5.	16.	24	27 Nou.
18.	5	14.	15.	3.	3.	27.	6.	17.	24	28.
19.	5	15.	16.	4.	4.	28.	7.	18.	24	29.
20.	5	16.	17.	5.	5.	29.	8.	19.	24	30.
21.	5	17.	18.	6.	6.	30.	9.	20.	24	1. Decē.
22.	6	18.	19.	7.	7.	31.	10.	21.	24	2.
23.	6	19.	20.	8.	8.	1. Iunij.	11.	22.	24	3.
24.	6	20.	21.	9.	9.	2.	12.	23.	23	27 Nou.
25.	6	21.	22.	10.	10.	3.	13.	24.	23	28.
26.	6	22.	23.	11.	11.	4.	14.	25.	23	29.
27.	6	23.	24.	12.	12.	5.	15.	26.	23	30.
28.	6	24.	25.	13.	13.	6.	16.	27.	23	1. Decē.
29.	7	25.	26.	14.	14.	7.	17.	28.	23	2.
30.	7	26.	27.	15.	15.	8.	18.	29.	23	3.

numerum, quo feſtum à feſto diſtet, facile erit cognoſcere, quibus diebus menſium ſingula celebrentur. Aſcenſio enim Domini à Paſcate diſtat 40. dierum numero. Pentecoſtes ab Aſcenſione dierum 11. Paſca rurſus à Die cinerum dierum 47. & huiuſmodi dies à Septuageſima dierum 18. Quam obrem, ut omnia facilè diſcantur: Sextam tabulam compoſuimus, in qua omnia ritè & appoſitè cognoſcentur. Eam uero ita elaborauimus, ut perpetuò huic negotio deſeruire poſſit. Nam cum eius latitudo in Vndecim columnas ſit diſtributa: in prima ſunt adſcripti Dies menſium, in quibus S. Paſca reſurrectionis ſingulis annis erit celebrandum; in Secunda continentur Numeri hebdomadarum, quæ cadunt inter feſtum Epiphaniæ Domini, ac dominicam Septuageſimæ; in Tertia, & Quarta inueniuntur Dies, in quos cadit hæc Dominica: ſed Tertia Annis communibus, Quarta uero biſſextilibus ſeruiet. Eo pacto etiam Quinta & Sexta Dies

cinerum

cinerum oſtendunt; hæc annis biſſextilibus, illa uero annis communibus. Septima continet dies Maij, uel Iunij; quibus Aſcenſio Domini; Octaua oſtendit, quoto die menſis Maij, uel Iunij, ſolennitas Pentecoſtes; Nona, quonam die horum menſium ſolennitas Sacroſanctæ Euchariſtiæ, quæ à Pentecoſte diſtat 12. dierum numero, ſit celebranda. Decima uero indicat numerum Dominicarum poſt Pentecoſtē, uſque ad aduentum Domini. Veruntamen, Vndecima & Vltima complectitur Dies, quibus Dominica prima aduentus cadet. Si quis igitur, per hanc Tabulam uoluerit hæc omnia ſingulis annis addiſcere: opus erit in primis ſcire, auxilio unius ex præfatis tabulis, Diem S. Paſcæ, poſtea diem illum in prima huius tabulæ columna inuenire. quo inuento, in eadem linea è regione uerſus dexteram reperiet, quæ in illo Anno propoſito, illi opus erat ſcire. Si ergo quiſpiam ſcire uoluerit Anno Domini uenturo 1581. quo die Paſca S. erit celebrandum, cæteraque feſta Mobilia, & quæ ſequuntur; in prima ex præoſtenſis tabulis primò indagabit Diem huiuſmodi feſti, qui erit Die 9. Aprilis: cum quo diei numero tranſibit poſtea ad primam columnam, in ſiniſtro latere præſentis tabulæ, & inueniet è regione illius diei per totam lineam omnia, quæ illo Anno circa feſta Mobilia accidere poſſunt, ut puta, Dominicas inter Epiphaniam Domini & Septuageſimam numero eſſe quatuor; Septuageſimam, cum iſte annus non ſit biſſextilis, Die 5. Februarij accidere; Diem cinerum, 22. eiuſdem menſis; Aſcenſionem Domini, 18. Maij; Diem Pentecoſtes. 28. eiuſdem menſis; Solennitatem ſacratiſsimi corporis Chriſti die 8. Iunij; Dominicas à feſto S. Trinitatis uſque ad Domini aduentum numero 26. Aduentum denique Domini die 3. Decembris futurum eſſe. Quæ Regula in aliis quoq; Annis ſequentibus tenenda erit. Verum prætereundum non eſt, quòd, cum ſingulis 116. Annis, ut Cap. 13. docuimus, Numerus cycli lunaris ulterius per diem unum uerſus finem menſis in Calendario ſit tranſferendus.

Digitized by Google

ferendus, ſingulis uero 310. annis per unum quoque diem uerſus principium menſis ſit reducendus; fieri non poteſt, ut unica Tabula huic negotio deſeruiat . ideo neceſſe fuit 116. annis primis peractis, nouam tabulam efficere, ob præfati Numeri translationem, & ita Secundam, Tertiam, Quartam, & Quintam tabulam addere. Quia uero poſt uſum præfatarum Quinque tabularum, Numeri cycli in Calendario præter dies Quatuor, ad quos has tabulas computando deduximus, plus ultra erunt transferendi: tunc neceſſe erit, omnia feſta uentura ad alium calculum reuocare; & alias quoque Tabulas conficere, ut præfatus S. Dies ritè cognoſcatur, ac cæteræ feſtiuitates ſuo tempore celebrentur. Has autem Quinque tabulas ab Anno Chriſti 1581. uſque ad Annum 2392. per annos 812. duraturas exarauimus: quod ſatis eſſe duximus ad oſtendendum commode, quonam pacto tota hæc res, de qua hucuſque tractauimus, ſatis longo temporis interuallo ſit proceſſura.

De uero Termino Paſcali. *Cap. XVIII.*

CVM adhuc de Inuentione S. diei Paſcatis locuti ſimus: æquum eſt in poſterum, ut de eius termino, hoc eſt de Interuallo dierum, in quod huiuſmodi dies poteſt cadere, aliquid dicamus. Quam obrem, cum nonnulli Paſcæ limites, Lunas quartasdecimas primi menſis uocent, in quibus Chriſti fideles nunquam celebrant S. Paſca; ſed Dominicis proximè ſequentibus. Ego uero hoc loco Terminos Paſcales intelligo extremitates, hoc eſt principium, ac finem temporis illius interualli, in quo feſtiuitas S. Paſcatis in Martio, ſiue Aprili menſibus accidet celebrari: qui quidem termini à Die 25. Martij, uſque ad incluſum diem 30. Aprilis erunt. Cum enim Aequinoctium, uernum rariſſimè cadat in diem 24. Martij, & communiter in diem 25. ut oſtendimus, ſi uerum Solis locum, ac ueras

lumina-

luminarium oppoſitiones ſequi uelimus: quando fient præfato die 24. & die Sabbathi, Aequinoctio in ipſo exiſtente: dubium non eſt, quin dies ſequens Dominicus, qui erit 25. aptus futurus ſit ad S.Paſcę celebrationem; quando uero die Dominico, tunc in ſequentem Dominicam erit transferenda. Quod quam rarò contingere poſſit, hinc patere poteſt: quòd ſpatio Annorum 812. in Quinque oſtenſis tabulis, ne ſemel quidem contigiſſe deprehenditur. Quare Dies 25. Martij ſtatuendus eſt pro primo limite Paſcali. Sed cum Aequinoctium, ut oſtendimus, in aliam diem Martij ſuam ſedem non transferat, & ſæpenumero contingat, ut præfatæ oppoſitiones fiant iuxta ueram ſupputationem Die 23. menſis Aprilis, & Die Dominico, exiſtente A. litera dominicali illius anni: tunc quidem hæc ſolennitas ad ſequentem Dominicam, hoc eſt, in Diem 30. eiuſdem menſis erit transferenda: quemadmodum accidet Anno Domini biſſextili *1609.* quod exiſtimo non eſſe prætermittendum: tunc enim 10. Numerus cycli, oſtendens Paſcalem oppoſitionem, diei 25. Martij appoſitus, cum nulla ratione transferatur uerſus finem menſis, ratione ſolummodo intercalationis, quæ fit eo anno in menſe Februario, in diem 24. eiuſdem menſis Martij erit transferendus: in quo die Sabbathi ante æquinoctiũ erit oppoſitio luminarium. Quam ob rem ſi Canon, præcipiens, S. Paſca poſt Aequinoctium Dominico die, ſequente Quartamdecimam lunam, celebrari debere, obſeruandus fuerit, pro oppoſitione Paſcali habenda, 10. Numerus cycli, diei 24. Aprilis adſcriptus, erit accipiendus. qui Numerus, ob diem in Februario intercalatum, ad diem 23. litera A. obſignatum, erit ſimiliter reducendus. Cum uero ipſa oppoſitio fiat die Dominico, præfata celebratio in ſequentem Dominicam, quæ erit 30. die Aprilis, proculdubio erit trãſferenda. Sed quia ultra huiuſmodi diem non datur progreſſus, ideo Dies 30. Aprilis erit ſecundus limes, Paſcati affigendus. Verum, cum regula Latinorum in fine Cap. 13. de

Digitized by Google

luna Quartadecima dicat, nonnunquam paſcalem oppoſitionem Aequinoctium & poſſe præcedere, & nunciam eſſe futuri paſcatis, quòd ipſum Aequinoctium ſequatur, & nunquam præcedat: oppoſitione diei 24. Martij accepta, feſtiuitas hæc etiam die 26. huius menſis rite poterit celebrari. Sed cum celebratio, quæ fiet die 30. Aprilis, nimium uideatur diſtare à celebratione, quæ reliquis annis fiet die 28. 29. 30. & 31. Martij, ut ordo dierum, qui ſub 10. numero cycli collocati ſunt, in prima Tabula ſeruetur: uolui, huiuſmodi numeris, ſiue diebus, prætermiſſo die 30. Aprilis, diem 26. Martij adiungi. Quocirca, Pater Beatiſs. nolui, hoc ſanctitati tuæ non patefactum eſſe, quod in hac re tam magna aliquid difficultatis afferre poteſt. Tuum igitur erit, alterum ex his duobus eligere, quod huic tam magno negotio magis tibi uidebitur expedire; ac præcipere, ut in toto orbe terrarum ab omnibus Chriſti fidelibus obſeruetur: ne in præfato die celebrando, aliquid poſthac diuerſitatis oriatur. Cum igitur Primus Paſcalis terminus, iuxta noſtram ſupputationem, Beatiſs. Pater, Vigeſimum quintum diem Martij obtineat, propterea quòd in Vigeſimoquinto die præfato eiuſdem menſis contingat locum habere: hinc accidet, ut dies Annunciationis B. Mariæ, in diem Paſcatis quandoque cadat. Quemadmodum uero ad hanc diem Paſcalis terminus fuit die 25. Aprilis; hoc eſt, die B. Marci euangeliſtæ conſtitutus: ita poſthac, cum per te, Maxime Pont. ad formam, quam deſcripſimus, Annus fuerit redactus, erit die Trigeſimo Aprilis, ut erat demonſtrandum. Quæ cum ita ſint, uerum erit dicere, Primum terminum Paſcalem eſſe Diem 25. menſis Martij, alterum uero diem Trigeſimum Aprilis; ac totum hoc dierum interuallum eſſe Dierum 37. utroque, uidelicet 25. Martij, ac 30. Aprilis, incluſo, ut apparet in Tabula præoſtenſa. quod quidem eſt intelligendum; ſi præfatum S. Diem ueris oppoſitionibus, aut noſtris numeris in Calendario appoſitis & ea Regula, quam oſtendimus, inueſtigabimus.

ſtigabimus. Nam ſecus eſſet dicendum, ſi ſolitis & uſitatis Aureis numeris, iuxta ueterem conſuetudinem, oppoſitiones præfatæ, & Quartædecimæ lunæ, ac præfatus dies S. Paſcatis eſſet perquirendus. Inſuper animaduertendum eſt, quotieſcunque dies S. Paſcæ inciderit in 29. & 30. Aprilis, Dominicas poſt Epiphaniam Domini uſque ad Dominicam ſeptuageſimæ fore numero Septem; & à feſto S. Trinitatis uſque ad Dominicam aduentus Domini Dominicas numero 23. tantùm. Cum uero in Miſſali atque Breuiario præfatæ Dominicæ poſt Epiphaniam non ſint niſi Sex, neceſſe erit, aliam Dominicam adiungere, ut omnes Dominicæ ſuum habeant officium. quod factu erit facile, quando in Miſſa ex Nouo teſtamento Epiſtola & Euangelium; in officio autem Breuiarij Lectiones, Sermones, ac Homilia, ex ſacris libris & Sacrorum doctorum ſcriptis excerptæ ei tempori accommodari poterunt. & circa eius celebrationem idem ordo tenendus erit, qui adhuc circa alias Dominicas poſt Epiphaniam & Pentecoſten eſt ſeruatus.

De initio Diei naturalis, de Diuerſitate meridianorum, ac de uſu Numerorum cycli lunaris. Cap. XIX.

VERUNTAMEN antequam finis huic operi imponatur Beatiſs. Pater, tria mihi in præſentiarum occurrunt tractanda, unum circa Diei initium, alterum circa diuerſitatem Meridianorum; tertium circa uſum Numerorum cycli lunaris. Quantum ad primum non eſt, quòd aliquis miretur, me in hoc meo Tractatu de Vera anni forma, ſiue de Recta eius emendatione Diem non à meridie, ut maxima pars eorum, qui Aſtronomicam diſciplinam profitentur, ſed ab occaſu Solis incœpiſſe. quod quidem duabus cauſis adductus feci; prima, quia, quemadmodum Sanctitas tua probe nouit, Sacroſancta Rom. eccleſia innixa auctoritate diuinæ Scripturæ (Leuit. 23. A ueſpera uſ-

que ad ueſperam celebrabitis Sabbatha ueſtra) circa cele-
brationes diuinorum D. Tho. aquinate, Hoſtienſe, Turre-
cremata, Goffredo & aliis quamplurimis teſtibus, Diei ini-
tium à Veſperis ſemper ſumpſit; Archidiaconus quoque aſ-
ſerit, iuxta computationem Eccleſiæ Diem naturalem à ue-
ſperis præcedentis diei incipere, & uſque ad ueſperas ſequē-
tis protendi; Panormitanus uero circa Ieiunium & abſtinen-
tiam carnium, diem ipſum à media nocte incohare. ait enim
cœnæ terminum, quando dies Ieiunij, uel Sexta feria ſequi-
tur, mediam noctem eſſe. Altera uero cauſa fuit, quòd ani-
maduerti me, incipiendo Diem à meridie, ſedem Aequino-
ctij in Die 25. Martij perpetuò ita firmare non poſſe, ut quo-
libet Anno ante biſſextilem in 24. diem ſuam ſedem non
transferret; nec Dies & diei partes quando Sol ingreditur
Arietem, ſimiliter coniunctiones & oppoſitiones lumina-
rium, quæ in Ephemeridibus ad hoc exaratis, addiſcuntur;
ab ijs, ad quos ſpectat hanc rem cognoſcere, facile percipi
poſſe. præſertim cum opus ſit prius tempus à meridie eis ad-
ſcriptum, poſtea ad horas meridianas poſtmeridianas ad-
dere, & ex productis demere ſpatium 24. horarum, ut tem-
pus Aequinoctij, coniunctionum & oppoſitionum lumina-
rium ad horas noſtri horologii reducatur, res ſanè moleſta,
ſi non difficilis iis, qui in huiuſmodi ſupputationibus parum
ſunt uerſati. Quocirca ut res facile ab omnibus perciperetur, ad Diem & horas, quæ à Solis occaſu incipiunt, me conuerti, & ad uſum noſtri horologii omnia ſupputare uolui, & maximo omnium commodo ſingulis Annis anni magni, excepto 24. Aequinoctium Die 25. Martii, ut in Tabula deſcriptionis Anni magni ab omnibus cognoſci poteſt, ſtabiliui. quæ res quidem in conficiendis præoſtenſis Quinque tabulis ad inueniendum S. Diem Paſcatis mihi magno adiumento fuit. Veruntamen, ut ad Secundum ueniam, Principium diei naturalis, ſiue ſumatur à meridie, ſiue ab occaſu Solis parui refert, modò ſupputationes temporum recte fiant.

Quol. 5. arti. 28. De conſ. diſt. 3. ca. pronunciādum. De Feriis c. 1.

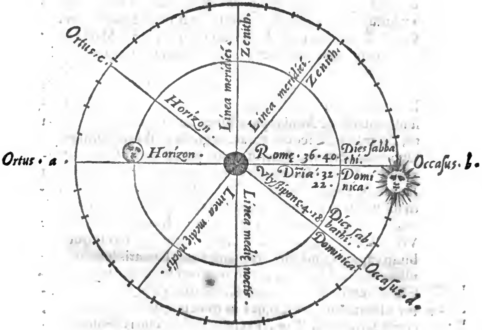
ſiant. Omnes enim ſupputationes ſecundum longitudinem & latitudinem ad meridianum quoruncumque locorum fieri ſolent. quorum differentiæ, additis, uel ſublatis temporum interuallis, quibus alius diſtat ab alio, ut decet, rectè æquātur. Oriuntur enim Meridianorum diuerſitates, ob terræ ſphæricitatem, ſiue globoſitatem: quia cum ea ita ſit (ut ex aſtronomicis Demonſtrationibus notum eſſe poteſt) nō uno eodemque tempore ubique, ſed ſucceſſiue à Sole illuminatur; quod manifeſte ex eo patet. quia nobis oriente Sole, fit Dies, iis uero, qui in Hiſpania degunt adhuc nox eſt; & nobis Sole in meridie exiſtente, oppoſitam partem habitantibus nox eſt media; cum uero eis Sol occidit, nobis Dies oriri incipit, cum circulus meridianus & noſtrum horizon ſint nobis cum illis communes. Ille enim per polos mundi, & per noſtrum atque eorum Zenith tranſit, & Horizon ad angulos rectos ſphærales à meridionali circulo interſecatur, ex quo quidem oritur maxima illa diſtantia, quæ inter meridianos circulos cadere poteſt. Eis autem, quorum meridiani ſunt diuerſi, opus eſt etiam Dies, ſiue Nox aliis maturius, aut tardius fieri, quàm aliis, atq; ita aliis ſit Dies dominicus, aliis uero adhuc Dies Sabbathi, & è contra. Ex quo fit, ut ingreſſus Solis in Arietem, licet omnibus populis idem ſit in Octaua ſphęra, ut Cap. 8. docuimus, tamen iuxta locorum, ſiue meridianorū diuerſitatem recipiat horarum & ipſarum partium uarias denominationum differentias, quando huiuſmodi Ingreſſus alio in loco meridie, aut occaſu Solis, alio uero nocte media, ſiue Solis ortu fieri contingit. Quod cum ita ſit Beatiſs. Pater, & placuerit SS. Patribus, ac Nicænæ ſynodo, ut uno, eodemque die in uniuerſitate Chriſtianorum S. Paſca celebraretur: uidetur ob hanc diuerſitatem hoc minimè fieri poſſe. Non enim theatrum Mundi uniuerſi, quem hodie Chriſti fideles paſſim ferè incolunt, eſt ut tota Iudæa, formam trapezij, ſiue potius rhombi retinens, quæ paulo plus, aut minus Grad. 2.30, tam longitudinis, quàm latitu-

 dinis

dinis habet: in qua omnes Iudæi ex Dei præcepto uſi, eademq́ue hora tunc temporis poterant ſuum Paſca celebrare; quod cum Chriſtianis ob antedictam diei diuerſitatem minimè concedatur: nihilominus ſi res diligentius perpendatur, non erit hoc impoſſibile factu: quia Oppoſitio luminarium, quæcunque illa ſit, quæ in uno loco ipſum Aequinoctium præcedit, uel ſequatur, quemadmodum etiam diximus de Aequinoctio, eadem fiat in toto terræ ambitu, neceſſe eſt. quod quidem manifeſte apparet, ſi uera eſt temporis additio, uel ſubtractio, quæ fit à tempore meridiei unius ciuitatis ab altero. Quapropter ob meridianorum differentias nullus error contingere poteſt in S. Paſcæ celebratione; quemadmodum etiam animaduertit Iohannes Stœfflerus. Prop. 40. ſui Calendarij; niſi in ea oppoſitione, quæ in eodem puncto quibuſdam fit ante occaſum Solis in die Sabbathi, quibuſdam uero poſt. quia uidetur, ab iis S. Paſca ipſo die Dominico minimè celebrari poſſe, ſed in Dominicam ſequentem eſſe transferendum: quod quidem exemplo fiet manifeſtius. Eſto linea a b. horizon almæ urbis Romæ ad longit. 36. 40. & c d. horizon Vlyſſiponæ ciuitatis Hiſpaniarum ad longitu. 4. 18. ſit præterea Romæ oppoſitio luminarium poſt occaſum Solis diei ſabbathi unius horæ interuallo; ita ut Luna ſupra Romæ horizontem in oriente teneat partem a: Sol uero ſub eodem horizonte in occidente occupet partem b. Non eſt dubium, quin hæc oppoſitio fiat Romæ nocte diei Dominici hora prima: habitantibus uero Vlyſſiponæ, quæ eſt Roma occidentalior, Luna ſub horizonte huius ciuitatis in oriẽte c. & Sole ſupra eundem horizontem in occidente d. ante ſuum occaſum, exiſtentibus, fiat Die ſabbathi. Verum iuxta Regulam SS. Patrum S. Paſca, die Dominico ſtatim ſequente oppoſitionem luminarium cum ſit celebrandum, hæc oppoſitio Romæ commorantibus indicabit præfatum S. Diem in ſequentem Dominicam eſſe transferendum: incolis autem Vlyſſiponæ, cum non-

dum

dum dies Sabbathi apud eos ſit tranſactus, oſtendet diem ſequentem aptum eſſe ad S. Paſcæ ſolennitatem. Quod uero dictum eſt de Roma & Vlyſſipona, idem eſt dicendum de aliis ciuitatibus, tam maioris, quàm minoris longitudinis: ſi quidem quantò magis fuerint Roma orientaliores, tanto minus præfatus dies Dominicus erit eis aptus ad S. Paſcæ ce

lebrationem. contra uero aptior erit his, quæ fuerint occidentaliores. Vnde fit, ut hiſ, qui Alexandriam, cuius longit. eſt 60. 30. uel, qui Ieroſolymam longitudinis 66. 15. incolunt, eodem die minus cum iis, qui Vlyſſiponæ ſunt, ne queant rectè S. Paſca celebrare: ſed in ſequentem Dominicam, ut diximus, ab eis ſit transferendum. Ex quo ſequi uidetur

detur

detur de præfata celebratione regulam firmam, ac diem ſtatum tradi non poſſe: ſiue à meridie, ſiue ab occaſu Solis, ſiue à nocte media, ſiue aliũde diei naturalis ſumatur initium. Quod quidem (ut arbitror) SS. illi Nicænæ ſynodi Patres, ac Rom. Pontifices cognoſcentes, relictis ſemper dierum partibus, integros tantùm dies reſpicientes in hoc acquieuerunt, ut Tabulam Dionyſii Abbatis Romani de S. Paſcate inueniendo longo tempore tollerarent, ne qua confuſio ex huius rei difficultate oriretur, ſed potius tolleretur. Quam Tabulam, tam ob Aequinoctii in die 21. Martii obſirmationem, quàm ob Aureorum numerorum, quos ille in ſuis computis adhibuit, exorbitationem: uerum diem S. Paſcatis non poſſe oſtendere, iam pridem eſt compertum. Quibus Numeris ſi eo pacto, quo à nobis occurſum fuiſſet, nullum profectò de Anni reparatione, ſiue correctione, quam tu, Pater Beatiſs. ſedulò curas, negotium tibi relictum eſſet. Quoniam uero hæc diuerſitas non poteſt contingere (ut diximus) niſi quando oppoſitio luminarium ſit propè initium Dominicę: ideò ut omnes Chriſti fideles S. Paſca uno, eodemque die celebrent; ſupputatis rectè temporibus Aequinoctii, & oppoſitionum luminarium ab occaſu Solis almæ Vrbis Romæ, quæ eſt ſedes Chriſti Vicarii, aliarumque Vrbium caput, ex his dies, & menſes ueri Paſcatis inuenti omnibus ciuitatibus & locis, tanquam membris à capite totius Chriſtianæ Reip. rectis, pro S. Paſcatis celebratione tradantur obſeruandi, ut omnes in quocunque loco degentes, cum Sacroſancta Rom. Eccleſia Paſca reſurrectionis celebrent, ac ſi eſſent Romæ. Verum hæc ſatis multa de Secundo propoſito, reſtat, ut de Tertio aliquid dicam. Tertium, quod propoſueram tractandum, Beatiſs. Pater, eſt de uſu numerorum cycli lunaris, quos Aureos uocauere, nunc nonnulli Plumbeos, quod iam ad oſtendendas lunationes & oppoſitiones luminarium proceſſu temporis inualidi ſint effecti, propterea quòd eos ne in terris quidem locum habere

12.c.non decet: & c.Pręcep-tis.

uolue-

uoluerunt. Verum, cum S. Eccleſia in Tabulis ad inueniendum S. diem Paſcatis eis ſemper ſit uſa, non erant ita aſpernendi, & reiiciendi, ut ſi nihil adiumenti in hoc negotio afferre poſſent. immò uero cum à S. Synodo Nicæna uſque adhuc paſſa ſit eos qualitercunque fungi ſuo officio, oſtendendum potius erat, quonam pacto adiuuari, atque corrigi poſſent. quod nos fecimus, ne quid noui in Eccleſia, quod ei ſemper diſplicuit, induceretur. cum uelint, nolint, neceſſe ſit ſaltem pro ratione & ordine Magni anni lunaris habenda, eis uti. Quapropter poſtquam hæc animaduertiſſem, & te Beatiſs. Pater, minimè curare, quoquo modo Annus corrigatur, dummodo recte omnia fiant: poſt reductionem Aequinoctii in Diem 25. Martii, illiusque in eo die ſtabilimentum, quod erat in hac reformatione maxime neceſſarium, ac poſt eam, quam oſtendi doctrinam de inueniendo Die S. Paſcatis per ueras oppoſitiones: uolui etiam præfatis numeris ſuccurrere, ac in priſtinam eos dignitatem reſtituere, ut in poſterum, quemadmodum antea (ſi eis uti cõtigerit) recte fungi poſſint ſuo officio, & Aurei dici, præſertim cum uidiſſem, impoſſibile eſſe dari poſſe certam Regulam, qua iuxta SS. Patrum ſententiam uno eodemque die ob meridianorum, ut oſtendimus, differentiam, S. Paſca ab omnibus Chriſti fidelibus ad unguem ſemper celebretur. Quocirca præoſtenſas Quinque tabulas exarare uolui ad ipſum S. Diem inueniendum, Aureorum numerorum, ac Literarum dominicalium ordine, eo pacto quo oſtendimus, Diem incipiendo ab occaſu Solis. Idque tanto feci libentius, quanto magis uidebam huiuſmodi Tabularum uſu nihil à uetere S. Rom. Eccleſiæ conſuetudine & à Dionyſii Abbatis inuento receſſiſſe.

R Quòd

Quòd Aequinoctium ad proprium locum reducere; non ſit contra Decretum S. Concilij Nicæni; quodque Rom. Pontifex nouam Regulam de celebrando uero Die S. Paſcatis facere poſſit. Cap. XX.

HAEC ſunt Pater Beatiſs. quæ de uera Anni forma & Calendarij correctione in hoc paruo uolumine hucuſque dicere uolui. in quibus ſi quid erit, quod ſanctis auribus tuis ſatisfecerit, magnopere mihi erit lætandum. tunc enim me pro Chriſtiana Rep. minimè incaſſum laboraſſe cognouero, cui omnibus meis uiribus prodeſſe uoluerim. In hoc autem opuſculo eas, quas tractaui difficultates, ita dilucidè explicaſſe mihi uideor, ut maiore non indigeant declaratione, in quibus ſi repereris, quæ tuo ſummo iudicio minus arrideant: tuæ ſapientiæ, eorumque, quos huic negotio præfeciſti, doctiſſimorum hominum prudentiæ examinanda reliqui. Faxit
Prouer. 21. igitur Deus Opt. Max. in cuius manu (quemadmodum Sacra teſtatur ſcriptura) cor Regis eſt, ut ea, quæ de uera Anni forma tractanda, diffiniendaque ſunt, ad eum exitum, quem omnes uolumus, ſuo fauore, ac gratia perducantur. tunc enim me meorum laborum, ac uigiliarum pro conſeruanda, augendaque S. Matris eccleſiæ amplitudine, tuique nominis Pater Beatiſs. exiſtimatione, haudquaquam pœnitebit. Sed iam ad ea ueniam, quæ mihi ſuperſunt dicenda. Quamuis SS. Patrum autoritate, qui in Nicæna ſynodo interfuere, ſedes Verni æquinoctii Die 21. Martii (quemadmodum nonnulli arbitrati ſunt) obfirmata fuerit, ut uideatur Sacroſancto illorum decreto, quod Euangelii uim obtinere, ex Magni Gregorij Papæ ſententia exiſtimatur,
Epiſt. 24. Lib. 1. & Diſt. 15. c. Sicut. obueniendum non eſſe: nihilominus Aequinoctium ad antiquam eius ſedem reducere, hoc eſt, ad 25. diem Martii, modo, quo ſupra oſtendimus, neque contra huius S. Concilij,

cilij, neque aliorum SS. Patrum, ac Pontificum decreta eſſe uidetur: quam rem tu Summe Pontifex, qui tam ciuilis, quàm Pontificij iuris peritia uales plurimum, optime noſti. Nam ſi quis huius S. Concilii, ac eorum omnium, quæ poſtea ſunt celebrata, ſententiam de S. Paſcate recte intellexerit: is quidem nunquam præfati Aequinoctii ſedem in Diem 21. Martii obſirmatam fuiſſe inuenerit; ſed omnium eam fuiſſe mentem & uoluntatem animaduerterit, ut ipſum S. Paſca, & à Quartadecima luna primi menſis, poſt Aequinoctium uernum, & die Dominico, dummodo Diem 21. eiuſdem lunæ non tranſcenderet, celebre apud Chriſti fideles eſſet: cum Dionyſius ille Abbas Rom. fuerit, qui Anno Domini 532. in conficienda Tabula de inueniendo S. Paſcatis die, Aequinoctium in præfatum diem, atque Aureos Numeros in ſtatis diebus menſium in Calendario ſtabiliuit. Quocirca ſi Aequinoctium ad locum proprium transferatur, ita tamen, ut S. Paſca intra limites Septem dierum à Quartadecima luna Primi menſis, Dominico die ſtatim poſt ipſum Aequinoctium uernum celebretur: nihil fiet, quod ſit contra huiuſmodi decreta, immo uerò Decretum de Paſcæ celebratione, quod iam per multos annos minimè obſeruatum eſt, poſthac ſuam uim retinebit. Dixi autem Primi menſis, intelligens de Menſe lunari, iuxta conſuetudinem annorum Sanctæ ſcripturæ, atque Hebræorum, quorum Primum menſem uocant נִיסָן: qui ferè ſemper noſtro Aprili correſpondet, non autem de menſe ſolari. Quapropter non erit dicendum, te hanc Aequinoctii reductionem feciſſe contra præfati Concilij decretum, immo aſſerendum, te paſcalem canonem, à SS. Patribus in Nicæna ſynodo inſtitutum obſirmaſſe; eoque magis, quòd nemo eſt, qui neget, te nouam formam Paſcalis ſolennitatis inducere poſſe, præſertim cum hæc ſolennitas poſt D. N. Ieſu Chriſti mortem non ſit de iure diuino, propterea quod neque à Chriſto unquam, neque ab Apoſtolis lata ſit aliqua

Can. Clement. 1. Nicę. cōc. can. 1. Angli. cōci. can. 1

lex, de Paſcæ celebratione. quæ res confirmatur uarietate huius diei feſti celebrandi in primitiua Eccleſia, ut eſt apud probatos auctores uidere. quin potius quadam conſuetudine inuenio, hoc ipſum feſtum in uſum inductum fuiſſe: cuius rei teſtis eſt Socrates in hiſtoria Eccleſiaſtica, quam Tripertitam uocant. Quam ob cauſam ne in Paſcatis celebratione uideremur, cum Iudæis conuenire, Pontifices Roma. canonem prædictum ſtatuerunt. qui poſtea in Nicæna ſynodo approbatus, & confirmatus fuit. Cum uero iuxta omnium Sapientium doctrinam multa ſint ob rerum inſtabilitatem, de quibus Lex ſanciri non poteſt: in iis S. Paſca mihi uidetur eſſe, præſertim, cum Lunæ motum ſequatur; & ea de re in Calendario propriam ſedem non habeat. Hinc eſt, quòd in tuo arbitrio eſt Summe Pontifex, ut Paſca hoc, uel illo modo obſeruetur. cum omnium Eccleſiarum auctoritas, totiusque Chriſtianæ Reip. poteſtas, & plenitudo iuriſdictionis apud te ſit. Sancta enim Rom. Eccleſia Saluatoris noſtri uoce inſtituta, & ſanctificata, cum omnium Eccleſiarum caput, ſolaque totius Chriſtianæ religionis lapis angularis, immobilis petra, atque columna firmiſſima exiſtat, eandem quoque hac tempeſtate poteſtatem obtinet, quam primo illo S. Matris eccleſiæ ſtatu habere conſueuit. cum qua ſi quando aliæ Eccleſiæ de primatu, atque auctoritate contenderunt; nunquam tamen præualere potuerunt. immo ſi quæ inter eas controuerſiæ obortæ ſunt, nunquam niſi per Summum Pont. Rom. ſiue per generale Concilium, ipſius Summi Ponti. auctoritate conuocatum, diffiniri ualuerunt. Cum igitur Rom. Eccleſia reliquarum caput ſemper fuerit: generalis Concilii uices gerere uidetur. quod etiam Bonifacio tertio Pont. Max. à Foca Imperatore eſt declaratum. Quam ob rem Beatiſs. Pater, cum poſſis tua auctoritate nouam Calendarii, ſiue Anni rationem inſtituere; & S. Paſca, iuxta Patrum decreta obſeruandum tradere: optime quidem omnium iudicio feciſti, qui tantam, ac tam utilem

Lib. 9. c. 38.

Diſt. 21. c. In nouo teſtamento. Et c. Quã uis.

Diſt. 22. c. omnes. & ca. Sacroſãcta.

Platina in uita Bonifacij. 3.

lem

Digitized by Google

tem Chriſtianæ Reip. prouinciam capere uoluiſti. Tibi enim iam inde à ſuſcepto pontificatu hoc eſſe uidetur propoſitum, ut res magnas aggrediaris, res difficillimas pertractes, atque ea, quæ anteceſſores tui nunquam ne incœperunt quidem, rei magnitudine fortaſſe deterriti, quodque paucis admodum tam longa annorum ſerie agere contigit, in tua uigilantia, tuaque cura, ac diligentia, ad optatum maximeque expectatum exitum perducere procures. Tu quidem, quæ ad Dei Opti. Max. honorem atque gloriam: tu, quæ ad Chriſtianæ Reip. utilitatem: tu, quæ ad eccleſiæ dignitatem pertinere exiſtimas, & magno animo ſuſcipis, & pro uirili parte fœliciter agis. Quia ea quoque, quæ nemo alius, ne excogitare quidem potuit, tu tua prudentia, tuaque ſapientia, & ingenioſe reperis, & reperta præclare exequeris: ut iam omnibus notum ſit, te non fruſtra Vigilantis nomen ſortitum eſſe. Vere enim inuigilas tu ad ea, quæ ad paſtorale tuum officium ſpectant; præclareque imitari eos uideris, qui ante te tuam perſonam gerentes, celebre hoc nomine inſigniti fuere. Quòd ſi ea, quæ ante hac in Dei eccleſia ad ipſius decus atque ſplendorem feciſti tam accepta, tam grata Chriſti fidelibus extitiſſe intelligis: quid, ſi, ut ſperamus, atque optamus, exorbitantem Annum, quod multis abhinc ſeculis à communitate fidelium tantopere expectatur, in ſuum priſtinum, ac proprium ſtatum, ut par eſt, noſtra hac tempeſtate reſtitueris? Perge igitur Maxime Pontifex, ut cœpiſti; nomenque tuum tam egregio, tamque illuſtri facto poſteritati commenda. Nihil enim aut ad poſteritatem glorioſius, aut ad commune commodum utilius tentatum ab ullo iam pridem meminimus, quàm quod tu diuino fretus auxilio ad exitum perducere confidis. Quam ob rem quotquot in Eccleſiam Dei remque publicam Chriſtianam utilitates, quot commoda, quot beneficia inde profecta erunt, ea omnia tuæ quidem curæ, tuo ſtudio, tuæque diligentiæ accepta referentur.

Tibi

Tibi uero Beatiſs. Pater magnopere lætandum erit, cum perſpexeris, tuos conatus, tuosque labores, & diuino probatos iudicio, & humano applauſu in communi omnium lætitia exceptos fuiſſe.

FINIS.

Θεῦ διδόντος, ὐδὲν ἰσχύει φθόνος:
καὶ μὴ διδόντος, ὐδὲν ἰσχύει πόνος.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google